

**EUROPOS SĄJUNGOS
TARYBA**

**Briuselis, 2013 m. spalio 16 d. (21.10)
(OR. en)**

14924/13

**PESC 1238
COPS 439
FIN 648
PE 460**

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos

data: 2013 m. spalio 15 d.

kam: Delegacijoms

Ankstesnio

dokumento Nr.: 13116/13 PESC 1016 COPS 362

Dalykas: Pagrindiniai BUSP aspektai ir esminiai pasirinkimai (2006 m. gegužės 17 d. Tarpinstitucinio susitarimo G punkto 43 dalis) – 2012 m.
– Europos Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai metinė ataskaita Europos Parlamentui

Delegacijoms pridedamas dokumentas „Pagrindiniai BUSP aspektai ir esminiai pasirinkimai (2006 m. gegužės 17 d. Tarpinstitucinio susitarimo G punkto 43 dalis) – 2012 m. – Europos Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai metinė ataskaita Europos Parlamentui“, kurį Taryba patvirtino 2013 m. spalio 15 d.

PAGRINDINIAI BUSP ASPEKTAI IR ESMINIAI PASIRINKIMAI
(2006 M. GEGUŽĖS 17 D. TARPINSTITUCINIO SUSITARIMO G PUNKTO 43 DALIS)

– 2012

1. I DALIS. 2012 m. APŽVALGA.....	5
A. VEIKLOS APŽVALGA PAGAL REGIONUS.....	12
1. ŠIAURĖS AFRIKA, ARTIMIEJI RYTAI IR ARABIJOS PUSIASALIS	12
1.1. ŠIAURĖS AFRIKA	14
1.2. ARTIMIEJI RYTAI	18
1.3. ARABIJOS PUSIASALIS, IRANAS IR IRAKAS	27
1.4. REGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS	30
2. RUSIJA, RYTŲ KAIMYNYSTĖ IR VIDURINĖ AZIJA	33
2.1. RUSIJOS FEDERACIJA	33
2.2. RYTŲ PARTNERYSTĖ. DAUGIAŠALIAI SANTYKIAI	36
2.3. RYTŲ PARTNERYSTĖ. DVIŠALIAI SANTYKIAI	38
2.4. VIDURINĖ AZIJA	46
3. VAKARŲ BALKANAI	47
4. TURKIJA IR VAKARŲ EUROPOS KAIMYNYNĖS ŠALYS	55
4.1. TURKIJA	55
4.2. VAKARŲ EUROPA	57
5. AZIJA IR RAMUSIS VANDENYNAS.....	59
5.1. RYTŲ AZIJA	60
5.2. PIETRYČIŲ AZIJA	64
5.3. PIETŲ AZIJA	67
5.4. RAMIOJO VANDENYNO REGIONAS	70
6. AFRIKA	73
6.1. ES ir AS	73
6.2. VAKARŲ AFRIKA	75
6.3. RYTŲ AFRIKA	78
6.4. CENTRINĖ AFRIKA	81
6.5. PIETŲ AFRIKA	84

7.	AMERIKOS ŽEMYNAS	87
7.1.	JAV ir KANADA	87
7.2.	LOTYNŲ AMERIKOS ir KARIBŲ REGIONAS	89
B.	GRĖSMIŲ IR PASAULINIŲ UŽDAVINIŲ SPRENDIMAS	95
1.	MASINIO NAIKINIMO GINKLŲ IR JŲ SIUNTIMO Į TAIKINĮ PRIEMONIŲ NEPLATINIMAS / ĮPRASTINIAI GINKLAI	95
1.1.	MASINIO NAIKINIMO GINKLŲ NEPLATINIMAS	96
1.2.	ĮPRASTINIAI GINKLAI	100
2.	KONFLIKTŲ PREVENCIJA IR TARPININKAVIMAS	102
3.	TERORIZMAS.....	103
4.	ORGANIZUOTAS NUSIKALSTAMUMAS.....	106
5.	KIBERNETINIS SAUGUMAS	107
6.	ENERGETINIS SAUGUMAS	107
7.	KLIMATO KAITA IR SAUGUMAS	109
8.	APRŪPINIMO VANDENIU SAUGUMAS	110
C.	DALYVAVIMAS KURIANT VEIKSMINGESNĮ DAUGIAŠALIŠKUMĄ.....	111
1.	JUNGTINĖS TAUTOS	111
2.	ESBO	113
3.	EUROPOS TARYBA.....	114
D.	ŽMOGAUS TEISIŲ, DEMOKRATIJOS IR TEISINĖS VALSTYBĖS PROPAGAVIMAS	115
E.	VEIKSMINGESNIS, PAJĖGESNIS IR NUOSEKLESNIS KRIZIŲ VALDYMAS PASITELKiant BSGP.....	128
1.	DAUGIAU PAJĖGUMŲ	129
1.1.	BSGP veiklos koncepcijos	129
1.2.	Civiliniai ir kariniai pajėgumai	130
1.3.	Įgyta patirtis ir geriausios praktikos pavyzdžiai BSGP civilinėje ir karinėje srityse	133
1.4.	Mokymas ir pratybos	134

2.	VEIKSMINGUMO DIDINIMAS	135
2.1.	Bendradarbiavimas su partneriais krizių valdymo srityje	135
2.2.	Tarptautinės organizacijos	136
2.3.	ES palydovų centras (EUSC)	138
3.	DAUGIAU NUOSEKLUMO.....	139
2.	II DALIS. 2012 m. BUSP ATASKAITOS PERSPEKTYVA	140
3.	I PRIEDAS. 2012 m. BUSP biudžetas	1
4.	II PRIEDAS. 2012 m. BUSP srities teisės aktų (sankcijos) apžvalga	1
5.	III PRIEDAS. 2012 m. deklaracijos ir pareiškimai.....	1

I DALIS. 2012 M. APŽVALGA

Ižanga

2012 m. įvyko daug įvykių ES bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) srityje, įrodžiusių naujų Lisabonos sutartyje numatytų priemonių pridėtinę vertę sprendžiant aktualiausias užsienio politikos problemas. Nuo sunkaus perėjimo proceso arabų pasaulyje iki įvykių Sahelyje, nuo Žmogaus teisių strategijos patvirtinimo iki ES rinkimų stebėjimo misijų, ES realiai visapusiškai koordinavo savo atsaką, taikydama įvairiausias – tiek BUSP, tiek ne BUSP¹ – priemones, savo diplomatinės pastangas paremdama bendros saugumo ir gynybos politikos misijomis vietoje, nukreipdama humanitarinę ir vystymosi pagalbą tiems, kam jos labiausiai reikia, ir bendradarbiaudama su vietiniais ir regioniniais partneriais, kad būtų užtikrinta pažanga siekiant taikos ir gerovės.

Visus metus Sąjungos vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotoja (toliau – vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja) Catherine Ashton ir Europos užsienio reikalų tarnyba (EIVT) derindamos veiklą su atitinkamomis Komisijos tarnybomis užtikrino 2012 m. ES pasaulinį vaidmenį remiant demokratiją ir vystymąsi įvairiose šalyse – nuo Mianmaro / Birmos Azijoje iki Somalio, esančio Somalio pusiasalyje; taip pat ieškant būdų, kaip padėti artimiausiems kaimynams Ukrainoje bei Šiaurės Afrikoje ir šiek tiek toliau, pavyzdžiui, Haityje ir Pakistane esantiems partneriams. Kad galėtų vykdyti savo darbus, ES toliau intensyvino bendradarbiavimą su strateginiais partneriais, kad kurtų abipusį supratimą apie šiandienos grėsmes ir problemas ir rengtų abipusiai priimtinus reagavimo būdus. Tokiu metu, kai Europoje vyrauja akivaizdi pagunda dėmesį skirti vidaus reikalams, EIVT, glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija ir 27 valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu, padėjo užtikrinti, kad ES ir toliau būtų matoma visame pasaulyje ir būtų patikima partnerė vienodai tiek seniems, tiek naujiems sąjungininkams.

¹ Siekiant atspindėti šį požiūrį, šioje ataskaitoje minima nemažai ne BUSP priemonių ir politikos krypčių, kaip antai parama vystymuisi, pagalba prekybai ir humanitarinė pagalba, kai ji laikoma aktualia ir reikalinga, siekiant pateikti išsamesnį ES išorės veiksmų vaizdą.

ES įnašas užtikrinant taiką ir saugumą visame pasaulyje itin akivaizdus keliose srityse. Visų pirma, esame sutelkę platų spektrą priemonių svarbiems užsienio politikos klausimams spręsti pasitelkiant mūsų vadinamą „visapusišką požiūrį“. Pastarąjį dešimtmetį tokiame požiūriui plėtoti itin daug dėmesio skyrė daugelis, tačiau ES turi reikiamas priemones – ir jos yra pakankamai tvirtos – kad būtų užtikrintas ilgalaikis poveikis. Antra, tiesiogiai dalyvaujame derybose, kuriose siekiama taikos – ir dažnai joms vadovaujame. Trečia, glaudžiai bendradarbiaujame su tarptautiniais bei regioniniais partneriais ir juos materialiai remiame, siekdami spręsti regioninius klausimus, kai tik bendromis pastangomis galima pasiekti rezultatų – nuo klimato kaitos ir pagalbos nelaimės atvejais iki saugumo sektoriaus reformos. Gruodžio 10 d. Europos Sąjunga buvo apdovanota Nobelio prizų – tai aiškus mūsų tvirto įsipareigojimo siekti pasaulinės taikos, susitaikymo ir demokratijos bei remti žmogaus teises pripažinimas.

Keletas pastarojo meto ES veiklos šiose trijose srityse pavyzdžių iliustruoja mūsų 2012 m. darbotvarkė:

vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos įsipareigojimas sudaryti palankesnes sąlygas Belgrado ir Prištinos dialogui praėjusiais metais ir 2013 m. pradžioje jau davė konkrečių rezultatų – pasiekėme konkrečios pažangos integruoto sienų valdymo srityje ir paskyrėme ryšių palaikymo pareigūnus Belgrade bei Prištinoje – tai yra nepaprastai didelis žingsnis į priekį derybų šalims. Reguliarūs ministrų pirmininkų susitikimai, taip pat pirmą kartą įvykęs Serbijos bei Kosovo ^{*} prezidentų susitikimas sudarė mums galimybę likusius klausimus spręsti bendradarbiaujant. Dialogas buvo tęsiamas 2013 m., ir jo rezultatas – 2013 m. balandžio mėn. Šalių sudarytas „Pirmasis susitarimas dėl santykių normalizavimo principų“.

* Šis pavadinimas nedaro poveikio pozicijoms dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

ES veiksmas Somalyje – itin geras pavyzdys, kaip ES sprendžia su visais krizės aspektais susijusius klausimus pasitelkdama visapusišką požiūrį. Ratifikuojant Lisabonos sutartį Somalyje buvo krizė. Piratavimas jūroje prie jo krantų buvo pasiekęs aukštumas, Al Shababo nereguliariosios karinės pajėgos buvo nustūmusios Somalio vyriausybę prie žlugimo ribos, o milijonams gyventojų grėsė skurdas. Šiandien, po visapusiškų EIVT koordinuojamų veiksmų, įskaitant tiek BUSP, tiek ne BUSP priemones, pavyzdžiui, jūrinių pajėgumų ir mokymo misiją, diplomatinius veiksmus, paramą Somalio kaimyninėms valstybėms, taip pat humanitarinę pagalbą, padėtis visiškai pasikeitė. Piratavimo jūroje prie šios šalies krantų atvejų sumažėjo 95 procentais. Somalio vyriausybė sugebėjo atsispirti nereguliariosioms karinėms pajėgoms ir pirmą kartą šalies istorijoje atkurti savo kaip demokratinio organo veiklą. Vystymosi priemonės šiuo metu pasiekia daugumą Somalio gyventojų, o regionas yra geriau pasirengęs atgrasyti, sugauti ir teisti piratus. Mūsų įsipareigojimus palankiai įvertino Somalio Prezidentas savo vizito Briuselyje metu, ir tikimės toliau gilinti bendradarbiavimą su šios šalies vyriausybe bei mūsų tarptautiniais partneriais. Siekdami užtikrinti bendradarbiavimą ateityje, rengsime konferenciją, skirtą Somalio ateičiai.

Mūsų veiksmas Malyje – dar vienas ES visapusiško – ir sėkmingo – dalyvavimo įrodymas. Net prieš 2012 m. pavasarį įvykusį valstybės perversmą Malyje ir šiaurinės Malio dalies, tekusios tuaregų ir džihadistų pajėgoms, praradimą ES parengė integruotą regioninę strategiją, skirtą Sahelio regionui, kuria siekiama kovoti su terorizmu ir užtikrinti stabilumą bei ilgalaikį vystymąsi šioje itin svarbioje Afrikos dalyje. ES tuomet, siekdama greitai reaguoti į Prancūzijos pajėgų dislokavimą ir besikeičiantį Malio padėties pobūdį, paspartino Europos misijos dislokavimą siekiant reorganizuoti, mokyti ir konsultuoti Malio ginkluotąsias pajėgas (EUTM). Mes taip pat skatinome Malio valdžios institucijas ir joms padėjome parengti veiksmų planą, skirtą demokratijai atkurti ir siekti nacionalinio susitaikymo; taip pat siūlėme atnaujintą ir pritaikytą vystymosi ir humanitarinės pagalbos paketą. Galiausiai, rėmėme Vakarų Afrikos valstybių ekonominę bendriją (VAVEB) ir Afrikos Sąjungą dislokuojant taikdarių pajėgas, skirtas padėti palaikyti stabilumą Malyje iki bus pradėta JT taikos palaikymo operacija. Pažanga priklausys nuo Malio valdžios institucijų, tačiau 2012 m. ES parodė norinti ir galinti suteikti reikiamą paramą padėčiai šalyje stabilizuoti.

Visais 2012 m. šiaurės Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose ES rėmė perėjimą, pakeičiant autoritarinį valdymą Egipte, Tunise ir Libijoje. ES siekė užtikrinti kiekvienai atskirai šaliai pritaikytą požiūrį, įskaitant padidintą finansinę pagalbą, pasiūlymą kurti tvirtesnes judumo partnerystes ir pradėtas derybas dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos susitarimų siekiant suteikti daugiau galimybių patekti į rinką. Naujas šio požiūrio elementas – vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos iniciatyva, padedant ES specialiajam įgaliotiniui pietinėms Viduržemio jūros regiono šalims, sukurtos specialiosios darbo grupės, skirtos padėti perėjimo procesuose Egipte, Jordanijoje ir Tunise. Sutelkdamos visus atitinkamus subjektus – Europos Parlamento narius, tarptautinius ir regioninius, privačiojo ir viešojo sektorių suinteresuotuosius subjektus, šios darbo grupės svariai prisidėjo padedant šioms šalims laikytis tinkamos krypties siekiant ilgalaikės reformos ir įtvirtinant demokratiją.

Konfliktas Sirijoje tęsėsi ir stiprėjo, tapo pagrindine krize regione ir rimčiausia politine ir humanitarine ES problema. ES toliau ragino rasti politinį Sirijos krizės sprendimą ir nuosekliai išreiškė visapusišką paramą Jungtinių Tautų ir Arabų lygos pastangoms. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja birželio mėn. dalyvavo tarptautinėje konferencijoje Ženevoje, kurioje buvo susitarta dėl komunikato, kuriuo nustatomas ateities politinio perėjimo pagrindas, tačiau jis nebuvo įgyvendintas vėliau išsiskyrus nuomonėms dėl sutarto teksto interpretacijų. ES pripažino Sirijos revoliucinių ir opozicijos pajėgų koaliciją teisėta Sirijos tautos atstove ir paragino ją toliau dirbti siekiant įtraukimo, visapusiško atstovavimo ir pagarbos demokratiniais principams. ES ėmėsi veiksmų vykdydama ribojamųjų priemonių politiką asmenų, atsakingų už smurtines civilių gyventojų represijas, atžvilgiu, taip pat asmenų, kurie gauna naudos iš režimo rėmimo ir su jais susijusių asmenų atžvilgiu. Be to, ES taip pat suteikė humanitarinę ir kitokią pagalbą Sirijos gyventojams, esantiems Sirijoje, bei pabėgėliams Sirijos kaimyninėse šalyse, įskaitant paramą pačioms tom šalims, kad jos galėtų atlaikyti šią našą. Tarptautiniuose forumuose, pirmiausia JT Žmogaus teisių taryboje, ES buvo vadovaujanti jėga, raginusi gerbti žmogaus teises, užtikrinti atsakomybę ir panaikinti nebaudžiamumą.

Natūralu, kad ES pastangos remti demokratijos stiprinimą buvo nukreiptos į Europos rytų kaimynystės šalis pasitelkiant Rytų partnerystę ir dedant nuolatinės pastangas siekti glaudesnės politinės asociacijos ir ekonominės integracijos. Su Moldovos Respublika, Gruzija, Armėnija ir Azerbaidžanu vyko derybos dėl asociacijos susitarimų (AS), įskaitant dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų. Buvo parafuotas asociacijos susitarimas su Ukraina. Buvo propaguojami vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimai ir vizų režimo liberalizavimo veiksmų planai siekiant sustiprinti žmonių tarpusavio ryšius. Šiuos pokyčius lydi viltys, kad bus vykdomos plataus masto reformos teisinei valstybei paremti ir demokratiniam stabilumui puoselėti. ES teikė paramą vykdydama Europos Parlamento misiją, kuriai vadovavo buvęs Lenkijos Prezidentas Aleksandras Kvašnievskis ir buvęs Europos Parlamento Pirmininkas Patas Coxas, vykdydama teismo proceso, susijusio su, *inter alia*, buvusia Ukrainos Ministre Pirmininke Julija Tymošenko, stebėseną. ES taip pat dėjo pastangas, siekdama sustiprinti demokratinę pažangą Baltarusijoje, bet politinės ir žiniasklaidos laisvės srityse čia liko daug labai rimtų trūkumų. Tuo pat metu ES liko įsipareigojusi judėti į priekį sprendžiant įsisenėjusius konfliktus šiame regione (5+2 derybos dėl Padniestrės, Ženevos procesas). Stengsimės vykdyti šią veiklą šiais metais, rengdamiesi šį rudenį Vilniuje įvyksiančiam svarbiam Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimui. Sąjungai labai svarbus tolesnis Rytų partnerystės įgyvendinimas ir plėtojimas, dvišalė ir daugiašalė šios partnerystės dimensija.

Paskutinis ES veiklos 2012 m. pavyzdys – mūsų įsipareigojimas dalyvauti tarpininkavimo ir konfliktų sprendimo procese. ES pastangos rasti sprendimą Irano branduolinės energijos klausimu tikriausiai buvo labiausiai matomas tokios veiklos pavyzdys. Vadovaudama deryboms su Iranu E3+3 vardu, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja dėjo intensyvias diplomatinės pastangas rengiant dirvą diplomatiniam sprendimui, kuriuo būtų atsižvelgta į tarptautinei bendruomenei susirūpinimą keliantį klausimą dėl Irano branduolinės programos pobūdžio. EIVT padedama vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja dalyvavo įvairiuose stambaus masto informavimo procesuose siekdama gauti paramą ES dvejetainiam metodui. Šių pastangų pagrindą sudarė ir toliau palaikoma E3+3 vienybė.

Tai konkretūs pavyzdžiai, kaip EIVT suteikė 27 valstybių narių ir Europos Komisijos darbui pridėtinės vertės. Tačiau, kaip parodys 2012 m. ataskaita, ES net padarė pažangą daug platesnėje įvairių klausimų srityje.

Mūsų darbe žmogaus teisės liko ta gija, kuri sieja visas mūsų politikos sritis. 2012 m. buvo svarbūs darbo šioje srityje požiūriu metai: ES patvirtino pirmąją savo žmogaus teisių strategiją, kuri sudarys galimybę mums visiems įtraukti mūsų vykdomą veiklą žmogaus teisių srityje į ES dvišalius bei daugiašalius veiksmus; buvo paskirtas ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais – pirmasis teminės srities įgaliotinis, siekiant užtikrinti, kad ES ginant žmogaus teises jos balsas nuskambėtų plačiai ir būtų aiškiai išgirstas visame pasaulyje.

Ypatingas dėmesys buvo skiriamas moterų įgalinimo ir moterų dalyvavimo politiniuose procesuose rėmimo klausimams. 2012 m. vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos su JAV Valstybės sekretore H. Clinton inicijuota „Vienodų ateities galimybių partnerystė“ ir kartu su JT Moterų direktore Michelle Bachelet pradėta įgyvendinti iniciatyva „Šuolis į priekį moterų labui“ rodo gilų ES įsipareigojimą suteikti daugiau ekonominių ir politinių galių moterims.

Parama pilietinei visuomenei taip pat tapo vienu svarbiausiu mūsų veiksmų aspektu, ypač atsižvelgiant į jos svarbą vaidmenį arabų sukilimuose. Šioje srityje Pilietinės visuomenės programa ir toliau buvo remiamos nacionalinės ir vietinės pilietinės iniciatyvos ir pajėgumų didinimas siekiant sustiprinti pilietinės visuomenės organizacijas. Sukurtas naujas Europos demokratijos fondas taip pat atvers papildomus kelius demokratijai stiprinti ir jai remti.

Be to, praėjusiais metais suintensyvinome veiklą, susijusią su vadinamaisiais „horizontaliaisiais“ klausimais, pavyzdžiui, su poreikiu užtikrinti ES energetinį saugumą ar užkirsti kelią konfliktams dėl vandens, kad jie nevirstų karais. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja į Tarybos ir *Gymnich* susitikimo darbotvarkę įtraukė energetinio saugumo ir aprūpinimo vandeniu klausimus, o paramos Europai naudojantis energijos ištekliais ir taikaus dalijimosi vandeniu ištekliais klausimą įtraukė į ES užsienio politikos svarbiausius prioritetus.

Siekdama veiksmingai propaguoti mūsų vertybes bei interesus visame pasaulyje, 2012 m. ES reikšmingai pagilino santykius su savo strateginiais partneriais, visų pirma išplėsdama bendradarbiavimą užsienio ir saugumo politikos srityje. Be seniai įtvirtintų ir įvairiais lygiais vedamų dialogų su mūsų strateginiais partneriais, dabar reguliariai vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos lygiu palaikome strateginį dialogą su Kinija, taip pat palaikomi aukšto lygio politiniai dialogai su Pietų Korėja, Indija ir Brazilija. Intensyvėja mūsų bendradarbiavimas daugelyje sričių, įskaitant žmogaus teisių, reagavimo į Arabų pavasarį ar policijos mokymo Afganistane sritis. Partneriai taip pat vis dažniau dalyvauja mūsų BSGP misijose. Mūsų santykiai su JAV tradiciškai yra mūsų tarptautinių veiksmų pamatas, ir 2012 m. mūsų bendradarbiavimas buvo itin aktyvus – bendrų veiksmų buvo imtasi šalyse nuo Azijos ir Ramiojo vandenyno iki Vakarų Balkanų regiono. Mūsų santykiams su Rusijos Federacija toliau buvo teikiama pirmenybė, gana svarbi to priežastis yra bendros problemos mūsų bendroje kaimynystėje, taip pat šiems santykiams pagrindą padėjo vaisingas bendradarbiavimas sprendžiant Irano ar Artimųjų Rytų klausimus.

2012 m. taip pat padaugėjo ryšių su regioninėmis organizacijomis, įskaitant tiek Arabų Valstybių Lygą (AVL) ir Islamo bendradarbiavimo organizaciją, tiek Afrikos Sąjungą, taip pat ASEAN ir Amerikos valstybių organizaciją. Per pastaruosius metus pamatėme – Europa gali būti efektyvesnė, jei ji veikia ne viena. Taigi, esame suinteresuoti ne tik stiprinti ryšius su regioninėmis organizacijomis, bet ir diegti bendradarbiavimo modelius bei siūlyti paramą atitinkamais atvejais siekiant sustiprinti gebėjimus veikti. ES ir AVL bendradarbiavimas yra ypač geras praeitais metais mūsų nuveikto darbo pavyzdys, kai santykiai buvo stiprinami visais lygiais, pradedant politiniu (pvz., ES ir AVL ministrų susitikimas), baigiant techniniu (pvz., ES finansavo pažangiausio krizių kabineto įkūrimą). Afrikoje ES stiprina bendradarbiavimą su Afrikos Sąjunga, pavyzdžiui, Somalio pusiasalyje (ypač per Afrikos taikos priemonę solidžiai finansuodama AS pajėgas AMISOM), arba su subregioninėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Vakarų Afrikos valstybių ekonomine bendrija (VAVEB) – tą pastaruoju metu parodė glaudus bendradarbiavimas su VAVEB Malyje vykdytos stabilizavimo operacijos AFISMA metu.

Europos užsienio politikos laukia dideli iššūkiai. Tačiau mūsų darbo aprėptis 2012 m. ir mūsų pasiekimų spektras suteikia pasitikėjimo, kad ateinančiais metais ES galės spręsti pasaulinius iššūkius net efektyviau, siekdama mūsų bendro tikslo – saugoti demokratiją ir žmogaus teises visame pasaulyje.

A. VEIKLOS APŽVALGA PAGAL REGIONUS

1.1. ŠIAURĖS AFRIKA, ARTIMIEJI RYTAI IR ARABIJOS PUSIASALIS

Ižanga

Daugiau nei dvejus metus nuo Arabų pavasario pradžios, kai sukilo gyventojai Tunise bei Egipte, padėtis didžiojoje arabų pasaulio dalyje išliko labai nestabili, o tarp atitinkamų šalių ir subregionų esama didelių skirtumų. Nors padaryta nemaža pažanga remiant demokratines reformas (pavyzdžiui, susijusias su rinkimais, svarbesniu visuomenės vaidmeniu, didesne saviraiškos ir susirinkimų laisve) dar liko svarbių saugumo problemų, pavyzdžiui, blogėjanti krizė Sirijoje ir akivaizdi nestabilumo platesniame regione rizika, jei ji išplistų į kaimynines šalis, ir vidaus saugumo grėsmės ir toliau apninkančios Libiją, nors ir tęsiančią ilgą savo valstybės kūrimo procesą. Tuo pat metu buvo rizika, kad daugelio arabų šalių sanglaudai pakenks naujos vidaus politinio susiskaldymo (ne tik tarp pasaulietinių ir islamistinių jėgų, bet ir pagrindinių visuomenės sluoksnių, įskaitant moteris, jaunimą, religines ir etnines mažumas, atžvilgiu) formos, taip pat blogėjanti ekonominė padėtis keliose iš atitinkamų šalių.

ES ir jos valstybės narės aktyviai rėmė perėjimo procesus, pradėtus keliose arabų šalyse, ir pasiūlė daugialypį atsaką. ES nustatė atnaujintoms partnerystėms skirtas priemones tikslui pasiekti, tačiau iki tol pasiektos pažangos tempas ir mastas buvo nevienodas, kadangi partneriai kartais nenorėjo priimti ES pasiūlymo arba negalėjo ar nenorėjo imtis reformų, reikiamų tam, kad būtų galima teikti papildomą ES pagalbą. ES toliau rėmė arabų šalis joms siekiant įveikti politines ir socialines bei ekonomines kliūtis, tuo pat metu vertindama po Arabų pavasario suformuotas vyriausybes pagal jų veiklos rezultatus. Šiame kontekste ES toliau konstruktyviai bendradarbiavo su visais naujais politiniais suinteresuotaisiais subjektais. Siekdama padėti kurti ir išlaikyti gyvybingas demokratines visuomenes arabų šalyse, ES ir jos valstybės taip pat teikė paramą NVO veiklai.

ES specialusis įgaliotinis pietinėms Viduržemio jūros regiono šalims Bernardino Leónas visus metus dėjo pastangas didinti ES paramą regiono šalims, įskaitant pasitelkiant darbo grupių koordinavimą. Kadangi daugelis iš šalių susiduria su sunkumais pereidamos prie demokratijos, ES specialusis įgaliotinis taip pat, dažnai lankydamasis regione, ragino siekti politinio konsensuso, kad su politine krize susiduriančiose šalyse būtų išlaikytas demokratinis teisėtumas.

Galiausiai ES atnaujino ir suintensyvino bendradarbiavimą su keliais atitinkamais regiono subjektais, be kita ko, Arabų Valstybių Lyga, Viduržemio jūros šalių sąjunga, Islamo bendradarbiavimo organizacija, Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba ir Arabų Magribo sąjunga.

DVIŠALIAI SANTYKIAI

1.1. ŠIAURĖS AFRIKA

1.1.1. ALŽYRAS

Alžyrai, priešingai nei daugeliui kitų regiono šalių, Arabų pavasaris beveik nepadarė poveikio. 2012 m. gegužės mėn. įvyko parlamento rinkimai. Priešingai negu daugelio tikėtasi, Prezidento koalicija po jų dar labiau sustiprėjo, o numatyto paramos islamistų partijoms padidėjimo neužfiksuota. Išrinktos 143 moterys (tai sudaro apie trečdalį narių). Alžyro prašymu rinkimams stebėti ES išsiuntė ES rinkimų stebėjimo misiją, kuriai vadovavo Europos Parlamento narys Ignacio Salafranca. Šios misijos ataskaitoje pabrėžta, kad reikia didinti skaidrumą ir politinėms partijoms suteikti nuolatinę galimybę susipažinti su nacionaliniais rinkėjų sąrašais. ES rinkimų stebėjimo misijos rekomendacijų įgyvendinimo klausimas buvo iškeltas 2012 m. gruodžio mėn. ES ir Alžyro Asociacijos tarybos posėdyje. Į reformų darbotvarkę, kurios klausimus turėjo spręsti naujoji asamblėja ir vyriausybė, įtrauktas konstitucinės reformos, apie kurią 2011 m. parnešė Prezidentas A. Bouteflika, klausimas.

2012 m. lapkričio 6 d. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja lankėsi Alžyre ir susitiko su Prezidentu A. Bouteflika, Ministru Pirmininku A. Sellal ir užsienio reikalų ministru M. Medelci ir pasirašė tris ES ir Alžyro finansavimo susitarimus: dėl kultūrinio paveldo apsaugos, paramos transporto sektoriaus reformoms ir paramos jaunimo užimtumui.

1.1.2. LIBIJA

2012 m. liepos mėn. Libijos tauta pirmą kartą po kelių dešimtmečių pertraukos ėjo prie balsadėžių ir iš esmės taikiai ir teigiamai nusiteikę išrinko pereinamojo laikotarpio Parlamento narius. 2012 m. spalio mėn. parlamentas išrinko Ali Zeidaną naujos pereinamojo laikotarpio vyriausybės vadovu, kuris didžiausią prioritetą savo veikloje skyrė saugumo padėties pagerinimui.

Atsižvelgdama į 2011 m. rugsėjo mėn. įvykusioje Paryžiaus konferencijoje pasiektus susitarimus ES 2012 m. pavasarį atliko poreikių vertinimus dėl integruoto sienų valdymo (ISV), pilietinės visuomenės ir žiniasklaidos. Po to, kai 2012 m. birželio mėn. Libijos valdžios institucijos ISV poreikių vertinimo ataskaitą įvertino teigiamai, Taryba davė leidimą planuoti galimą Civilinę sienų saugumo BSGP misiją Libijoje. Siekiant užsitikrinti reikiamą Libijos politinių jėgų paramą šiai civilinei BSGP misijai, iš karto po to, kai buvo sudaryta Ministro Pirmininko A. Zeidano vadovaujama Libijos vyriausybė, 2012 m. lapkričio mėn. dislokuota faktų nustatymo misija ir greitai parengta krizės valdymo koncepcija ². Nepaisant to, kad Libijoje ministrų lygiu sienų saugumo BSGP misijai pritariama, Libijos valdžios institucijos iš esmės pripažino, kad nors sienų saugumas yra vienas svarbiausių jų prioritetų, dėl nepakankamo Libijos vyriausybės padalinių veiklos koordinavimo ir jų patirties trūkumo kliudoma ES ir tarptautinės bendruomenės pastangoms laiku suteikti pagalbą ³. Be to, EIVT koordinavo veiksmus rengiant susitarimo memorandumą, kuriuo siekiama puoselėti Libijos vyriausybės ir ES ilgalaikį dialogą bei tarpusavio bendradarbiavimą konfliktų prevencijos, pasirengimo krizėms ir reagavimo į jas bei kovos su organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu srityse.

ES palaipsniui panaikino autonomines ribojamąsias priemones, priimtas per 2011 m. konfliktą reaguojant į pokyčius šalyje. ES parama perėjimo procesui teikiant finansinę paramą šiuo metu sudaro 79 mln. EUR, daugiausia dėmesio skiriant saugumui, ekonomikos atgaivinimui, sveikatos priežiūrai, viešajam administravimui, migracijai, pilietinei visuomenei ir pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusių asmenų grupių apsaugai.

² Tarybos priimta 2013 m. sausio 31 d.

³ Vėliau buvo įsteigtas Ministro Pirmininko Ministrų lygio pasienio valdymo komitetas, kuriam suteikti įgaliojimai priimti sprendimus ir koordinuoti veiksmus vietoje.

ES keletą kartų šiais metais pabrėžė esanti labai susirūpinusi dėl žmogaus teisių apsaugos ir pagarbos joms, ypač dėl padėties sulaikymo centruose ir blogėjančios migrantų padėties. Saugumo padėtis šalyje buvo atidžiai stebima, o ypač sudėtingais atvejais, pavyzdžiui, po išpuolio prieš JAV konsulatą Bengazyje ar etninių grupių susirėmimų šalies pietinėje dalyje, viešai imtasi priemonių ⁴.

1.1.3. MAROKAS

2012 m. naujoji vyriausybė, vadovaujama nuosaikios Islamiškosios teisingumo ir vystymo partijos, tęsė reformų procesą, be kita ko, praplėtė pagrindinės sveikatos priežiūros sistemą ir priėmė lyčių lygybės veiksmų planą. Tačiau veiksmingo 2011 m. Konstitucijos įgyvendinimo srityje 2012 m. pasistūmėta nedaug. 2012 m. lapkričio mėn. baigtos derybos dėl naujo 2013–2017 m. ES ir Maroko EKP veiksmų plano ⁵. 2012 m. liepos 16 d. Rabate įvyko ketvirtas ES ir Maroko jungtinio parlamentinio komiteto posėdis. Buvo sustiprintas politinis ir saugumo srities bendradarbiavimas ir dialogas Jungtinėse Tautose, kadangi Marokas nuo 2012 m. sausio 1 d. yra JT Saugumo Tarybos nenuolatinis narys. Po metus trukusio pirmininkavimo Viduržemio jūros šalių sąjungos parlamentinei asamblėjai Marokas 2012 m. kovo 24–25 d. Rabate vykusioje aštuntoje Viduržemio jūros šalių sąjungos parlamentinės asamblėjos sesijoje pirmininkavimą perdavė Europos Parlamentui.

⁴ 2012 m. lapkričio mėn. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl migrantų padėties Libijoje (dok. P7 TA(2012)0465). Prieš ją priimant vykusių debatų metu dalyviai pabrėžė, kad ES toliau ragins valdžios institucijas užtikrinti, kad būtų laikomasi tarptautiniu mastu pripažintų žmogaus teisių standartų; tuo pačiu metu ES toliau teiks paramą valdžios institucijoms, kad jos laikytųsi pagal tarptautinę teisę prisiimtų įsipareigojimų. Šiuo atžvilgiu derėtų paminėti, kad ES teikia 20 mln. EUR paramą, skirtą pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusių asmenų grupių, be kita ko, migrantų, apsaugai pagerinti.

⁵ Tačiau kol kas oficialiai nepriimta (2013 m. viduryje).

2012 m. lapkričio 5 d. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja lankėsi Maroke ir susitiko su Ministru Pirmininku Abdelilah Benkarina ir užsienio reikalų ir bendradarbiavimo ministru Saad-Eddine'u El Othmani. ES aktyviai kėlė pagrindinių žmogaus teisių padėties Vakarų Sacharoje klausimus. ES nuosekliai kartojo visapusiškai remianti JT Generalinio Sekretoriaus pastangas, gyrė jo asmeninio pasiuntinio ambasadoriaus Christopherio Rosso darbą bei ragino Šalis dirbti siekiant teisingo, ilgalaikio ir abiem pusėms priimtino politinio sprendimo, kuriuo Vakarų Sacharos gyventojams būtų suteikta savarankiško apsisprendimo teisė, laikantis atitinkamų JT Saugumo Tarybos rezoliucijų.

1.1.4. TUNISAS

Po 2011 m. spalio 23 d. surengtų pirmų demokratinių rinkimų ES toliau didino savo politinę paramą perėjimui prie demokratijos palaikydama aktyvius politinius ryšius. Tuniso Ministras Pirmininkas Hammadas Jebali pirmąją užsienio vizitą 2012 m. vasario 2 d. surengė Briuselyje, antrą kartą jis Briuselyje lankėsi spalio 2 d.

Nors perėjimas prie demokratijos dar nebaigtas ir Nacionalinėje steigiamojoje asamblėjoje tebevyksta diskusijos dėl Konstitucijos projekto, 2012 m. pabaigoje padidėjo įtampa ir atsirado susiskaldymas.

2012 m. lapkričio mėn. Briuselyje įvykusio Asociacijos tarybos susitikimo metu buvo pasiektas politinis susitarimas dėl privilegijuotos partnerystės veiksmų plano teksto. Šiame veiksmų plane išdėstyti plataus užmojo bendri įsipareigojimai valdymo, teisinės valstybės ir žmogaus teisių srityse. Jame taip pat nustatoma sektorių derybų įvairiose srityse, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškos laisvosios prekybos zoną, atvirąją oro erdvę, partnerystę judumo srityje, sistema.

Igyvendinant ES ir Tuniso darbo grupės 2011 m. rugsėjo 23 d. posėdžio sprendimus buvo sudaryta verslo patariamoji taryba, kuriai pavesta prisidėti prie pagalbos investuotojams. Kiti su darbo grupės sprendimais susiję tolesni veiksmai buvo bendro seminaro birželio mėn. rengimas, kurį vykdė ES, Tunisas ir Pasaulio bankas, siekiant padėti atgauti pagal BUSP sprendimą išaldytas lėšas.

BUSP sprendimo, kuriuo nustatomos ribojamosios priemonės asmenims, atsakingiems už netinkamą valstybės lėšų naudojimą ir su jais susijusiems asmenims ar subjektams, galiojimas 2012 m. pradžioje buvo pratęstas dar metams.

1.2. ARTIMIEJI RYTAI

1.2.1. EGIPTAS

2012 m. Egipte ⁶ toliau vyko perėjimas prie demokratijos – jo valdžios institucijos įsipareigojo tai daryti po 2011 m. sausio mėn. įvykusios demokratinės revoliucijos, po kurios buvo nušalintas buvęs Prezidentas H. Mubarakas. Vieni didžiausių pasiekimų buvo, visų pirma, tai, kad rinkimai surengti tinkamai, atšaukta nepaprastoji padėtis, sustiprinta civilinė valdžia ir pradėtas rengti Konstitucijos projektas. ES siūlė siųsti Rinkimų stebėjimo misiją, kuri stebėtų prezidento rinkimus. Tačiau negavus formalaus kvietimo ⁷ ES siuntė tik du ekspertus analizuoti rinkimų proceso; nustatyta, kad šis procesas buvo iš esmės teisingas ir vyko taikiai.

⁶ 2012 m. vasario 16 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl naujausių įvykių Egipte (P7_TA(2012)0064), o 2012 m. kovo 15 d. – rezoliuciją dėl prekybos žmonėmis Sinajuje, ypač dėl Solomono W. atvejo (dok. P7_TA(2012)0092).

⁷ Tačiau šis kvietimas buvo gautas 2013 m.

ES ir Egipto dialogas atnaujintas aukščiausiu lygiu. Rugsėjo 13 d. Briuselyje lankėsi Prezidentas M. Morsi, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pirmininkavo lapkričio 13–14 d. Kaire vykusiam ES ir Egipto darbo grupės⁸ posėdžiui, kuriame susitiko aukščiausi verslo lyderiai, ministrai ir pilietinės visuomenės atstovai⁹. Europos Sąjunga Egiptui 2012–2013 m. paskyrė papildomos finansinės paramos už beveik 800 mln. EUR (303 mln. EUR dotacijų ir 450 mln. EUR paskolų). Visa tai papildoma parama greta jau 2011–2013 m. laikotarpiui skirtų 449 mln. EUR. ES ir Egiptas pasirašė tris finansavimo susitarimus, apimančius MVI kaimo vietovėse, Kairo metro praplėtimą ir prekybos skatinimo priemones. ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavrosas Lambrinidis lapkričio 13 d. surengė susitikimą su daugiau nei 40 įvairiausių pilietinės visuomenės organizacijų, kad aptartų Egipto perėjimą, taip pat klausimus, susijusius su žmogaus teisėmis, NVO registravimu, susirinkimų laisve, neteisėta prekyba, policijos metodais, žiniasklaidos laisve ir interneto laisve. Be to, 2011 m. kovo mėn. ES sprendimo nustatyti ribojamąsias priemones 19 asmenų, glaudžiai susijusių su buvusiojo Prezidento H. Mubarako režimu, galiojimas 2012 m. kovo mėn. pratęstas dar metams.

Vis dėlto pastebėta rimtų problemų, pavyzdžiui, tai, kad paleista Liaudies asamblėja ir apskritai pažanga žmogaus teisių srityje yra nepakankama, o moterų padėtis kelia didelį susirūpinimą. Dėl 2012 m. lapkričio 22 d. Prezidento M. Morsi konstitucinės deklaracijos, kuria jam suteikta beveik absoliuti valdžia, islamistų vadovaujamos Steigiamosios asamblėjos atlikto skuboto Konstitucijos projekto priėmimo ir po to paskelbto Prezidento raginimo surengti referendumą dėl Konstitucijos, po kurio ji gruodžio 25 d. nedidele balsų dauguma, tačiau referendume dalyvaujant tik 30 % rinkėjų, buvo oficialiai priimta tauta atsidūrė didelę nesantaiką tarp M. Morsi rėmėjų ir pasaulietinės liberaliosios opozicijos, kuriai daugiausia atstovauja Nacionalinis gelbėjimo frontas, sukėlusioje politinėje krizėje.

⁸ Ši darbo grupė – naujos rūšies Europos diplomatijos priemonė, kuria sutelkiami visi ES ištekliai dirbant tiek su viešuoju, tiek su privačiuoju sektoriais, siekiant remti perėjimą prie demokratijos teikiant paramą institucijų kūrimui, teisinei valstybei, geram valdymui, pagarbai žmogaus teisėms, ekonominėms reformoms ir regioniniam bendradarbiavimui. Ši darbo grupė, veikianti kaip skatinamasis veiksnys, yra priemonė, kurią pasitelkiant į rezultatus orientuotu ir diferencijuotu būdu stiprinama ES partnerystė su pietinėms Viduržemio jūros regiono šalims, įtraukiant visas ES institucijas ir kartu didinant ES matomumą.

⁹ Pagal EKP vykdomą oficialų dialogą, kuris nuo 2011 m. sausio mėn. yra sustabdytas, buvo planuota atnaujinti 2013 m. vasario pabaigoje surengiant Asociacijos komiteto posėdį.

1.2.2. JORDANIJA

2012 m., kaip ir 2011 m., pasižymėjo politiniu nestabilumu – ministrų kabinetai keitėsi net tris kartus. Padėtį dar labiau pasunkino blogėjanti ekonominė perspektyva atsižvelgiant į bendrą padėtį, susijusią su padidėjusia įtampa regione, ypač į neramumus Sirijoje. Jordanija atliko itin svarbų vaidmenį teikiant paramą ir prieglobstį vis didėjančiam Sirijos pabėgėlių skaičiui. ES teikė paramą – teikė humanitarinę pagalbą ir taikė ilgesnio laikotarpio priemones, kuriomis siekiama padėti Jordanijai įveikti šią papildomą naštą. 2012 m. Jordanijai buvo sutelkta daugiau nei 62 mln. EUR humanitarinės ir vystymosi paramos. ES ir Jordanijos bendradarbiavimas buvo toliau plėtojamas. Jo Didenybė Karalius Abdullah balandžio mėn. lankėsi Europos institucijose. Pirmininkas J. M. Barroso ir vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja 2012 m. lankėsi oficialių vizitų Jordanijoje (atitinkamai spalio ir birželio mėnesiais), abu šie pareigūnai susitiko su Karaliumi Abdullah II ir lankėsi Zaatario pabėgėlių stovykloje (pabėgėliams iš Sirijos skirtame globos centre) ¹⁰. ES ir Jordanijos darbo grupės 2012 m. vasario 22 d. posėdis – dar vienas glaudesnės partnerystės ir tvirtesnio bendradarbiavimo pavyzdys. Siekiant padėti Jordanijai įgyvendinti esmines reformas esant sudėtingai makroekonominėi padėčiai, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pranešė, kad papildomai bus skirta 70 mln. EUR rinkimų procesui, teisingumo sistemos reformoms, pastangoms reformuoti švietimo sistemą remti ir padėti vystyti privatųjį sektorių. Gruodžio mėn. pradėtas dialogas su Jordanija migracijos, judumo bei saugumo klausimais.

2012 m. pavasarį kaip politikos veiksmų plano dalį Jordanijos Parlamentas priėmė keturis esminius įstatymus – dėl nepriklausomos rinkimų komisijos ir Konstitucinio teismo įsteigimo, naują politinių partijų įstatymą ir naują rinkimų įstatymą.

¹⁰ Komisijos narė K. Georgieva taip pat lankėsi stovykloje 2012 m. rugsėjo mėn.

1.2.3. LIBANAS

2012 m. Libanas toliau kentėjo nuo krizės kaimyninėje Sirijoje pasekmių. Didėjantis į Libano teritoriją atvykstančių pabėgėlių skaičius, nestabili saugumo padėtis ir pavieniai smurto proveržiai kėlė didelių problemų Libano vidaus saugumui. ES politikoje daugiausia dėmesio skirta stabilumui ir vienybei Libane išlaikyti, remiantis įtraukiu dialogu ir stipriu viešųjų institucijų, įskaitant saugumo pajėgas, vaidmeniu. Tai buvo pabrėžta atitinkamai liepos ir lapkričio mėn. Tarybos išvadose. Nors padėtis ir sudėtinga, buvo intensyviai vystomi ES ir Libano dvišaliai santykiai, todėl pavyko susitarti dėl naujo EKP veiksmų plano, balandžio mėn. aukšto lygio vizitą Briuselyje surengė Ministras Pirmininkas N. Mikati, o spalio mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja lankėsi Libane, kur ji, be kita ko, susitiko su Prezidentu M. Suleimanu ir Ministru Pirmininku N. Mikati ir Parlamento Pirmininku N. Berri. ES padėjo Libanui spręsti didėjančio iš Sirijos atvykstančių pabėgėlių srauto (jų skaičius metų pabaigoje viršijo 180 000) problemą. 2012 m. Libanui buvo suteikta beveik 45 mln. EUR vertės humanitarinės pagalbos ir paramos vystymuisi.

1.2.4. SIRIJA

2012 m. konfliktas Sirijoje taip sustiprėjo, kad virto pačiu tikriausiu karu: karo veiksmai apėmė pagrindinius miestus, o žuvusiųjų skaičius iki metų pabaigos viršijo 60 000 ¹¹. Žmonių kančios mastas ir regioninis bei tarptautinis karo poveikis nulėmė tai, kad Sirija tapo didžiausią rūpestį ES keliančiu klausimu. Siekdama remti taikų konflikto sprendimą ir skatinti politinį procesą, atveriantį kelią taikiai, laisvai ir demokratiškai Sirijai, ES naudojo turimas priemones, įskaitant ribojamųjų priemonių politiką. Be to, ji sutelkė įvairias paramos priemones, kad padėtų patenkinti augančio nuo konflikto ir jo padarinių nukentėjusių žmonių, įskaitant pabėgėlių, skaičiaus poreikius.

¹¹ Europos Parlamentas labai aktyviai ėmėsi nagrinėti Sirijos klausimą ir surengė šešis debatus plenariniuose posėdžiuose (vasario, balandžio, birželio, liepos, rugsėjo, gruodžio mėn.) dėl Sirijos; trijuose iš jų dalyvavo vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja (balandžio, birželio, rugsėjo mėn.). Parlamentas priėmė dvi rezoliucijas dėl Sirijos: vieną – vasario 16 d. (P7_TA-PROV(2012)0057) ir kitą – rugsėjo 13 d. (P7_TA-PROV(2012)0351).

ES aktyviai bendravo su tarptautiniais partneriais ir dalyvavo tarptautiniuose forumuose. ES priklausančios JT ST narės parėmė dviejų JT ST rezoliucijų projektus – vasario mėn. rezoliuciją, kuria raginama nutraukti ugnį ir siekti politinio perėjimo, ir liepos mėn. rezoliuciją, kuria grasinama imtis sankcijų – tačiau jas vetavo Kinija ir Rusija. Taip pat siekiant padėti įgyvendinti Arabų Valstybių Lygos ir JT bendro specialiojo pasiuntinio Kofi Annano šešių punktų planą, balandžio mėn. būtent dėl ES paramos buvo sukurta stebėjimo misija Sirijoje UNSMIS, tačiau jos veika Sirijoje birželio mėn. buvo laikinai sustabdyta dėl padažnėjusių smurto atvejų. Birželio mėn. Ženevoje įvykusio susitikimo metu „veiklos grupė“, sudaryta iš kelių šalių, įskaitant Rusiją, Kiniją ir JAV, dalyvaujant vyriausiajai įgaliotinei ir Komisijos pirmininko pavaduotojai, susitarė dėl principų, kuriais būtų remiamasi vykdant galimą perėjimą vadovaujantis JT rezoliucijomis 2042 ir 2043. Susitikimo komunikatas suteikė pagrindą ateities politiniam perėjimui. Kofis Annanas atsistatydino rugpjūčio mėn.; rugsėjo mėn. jį pakeitė bendras specialusis pasiuntinys Lakhdaras Brahimi. ES tvirtai ir nuosekliai rėmė visus naujojo bendro specialiojo pasiuntinio veiksmus. Tačiau pažangos įgyvendinant Ženevos planą nepasiekta; daugiausia dėl to, kad tarpusavyje nesutarė JT ST 5 nuolatinės narės, dėl B. al-Assado režimo užsispyrimo ir nevieningos opozicijos.

Užsienio reikalų taryba 2012 m. vasario, kovo, balandžio, gegužės, birželio, liepos, spalio, lapkričio ir gruodžio mėn. priėmė devynias išvadas dėl Sirijos. Be to, savo ruožtu Europos Vadovų Taryba gruodžio mėn. priėmė išvadas dėl Sirijos. Gruodžio 10 d. Taryba pripažino Sirijos opozicijos ir revoliucinių jėgų tarybą teisėta Sirijos žmonių atstove. Tą patį padarė daugiau nei 100 tautų, Sirijos draugų grupės narių, įskaitant JAV. Gruodžio 14 d. Europos Vadovų Taryba paragino Tarybą apsvarstyti visas galimybes padėti opozicijai ir užtikrinti didesnę civilių apsaugą ir pareiškė nuomonę, kad Sirijoje yra būtinas politinis pereinamasis procesas siekiant šalies ateities be Prezidento B. al-Assado ir jo neteisėto režimo. Todėl ES aktyviai rėmė politinį perėjimą. Didėjančios humanitarinės ir pabėgėlių krizės ¹² aplinkybėmis ES sutelkė savo pastangas į humanitarinės pagalbos Sirijos gyventojams ir pabėgėliams kaimyninėse šalyse teikimą (be ES valstybių narių skirtų lėšų, buvo skirta papildomai iki 200 mln. EUR), bei nehumanitarinės pagalbos teikimą, visų pirma siekiant paremti Sirijos kaimynus, kad jie pakeltų našta, ir konkrečiai – Sirijos pabėgėlius priimančias bendruomenes.

¹² Gruodžio 12 d. Europos Parlamente surengti debatai dėl ES pasiruošimo galimam prieglobsčio prašytojų iš Sirijos antplūdžiui.

EIVT vadovavo kelioms su Sirijos krize susijusioms misijoms: vizitui į Beirutą ir Damaską balandžio mėn., per kurį buvo surengti susitikimai su opozicijos vadovais, humanitarinėmis organizacijomis, JT agentūromis ir tarptautinės bendruomenės Sirijoje nariais; birželio mėn. vizitui į Ankarą ir Kilio stovyklą Turkijos ir Sirijos pasienyje; 2012 m. lapkričio 4–5 d. tarpžinybinei misijai į Amaną siekiant išnagrinėti, kaip ES galėtų toliau padėti Jordanijos valdžios institucijoms spręsti opias ir didėjančias problemas, kurias Jordanijai ir visam regionui kelia krizė kaimyninėje Sirijoje.

ES toliau palaikė santykius su įvairiomis opozicijos grupėmis ir paragino Sirijos opozicijos ir revoliucinių jėgų tarybą gerinti savo organizacinius pajėgumus ir konkrečiai nurodyti partnerius teminiais klausimais. Rugsėjo mėn. ES pritarė tam, kad Jungtinių Tautų Žmogaus teisių taryba pratęstų JT Nepriklausomos tarptautinės komisijos padėčiai Sirijoje tirti įgaliojimų galiojimą. ES pareiškė gilų susirūpinimą dėl paplitusių ir sistemingų žmogaus teisių ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimų ir priminė, kad tokie pažeidimai ir piktnaudžiavimas neturėtų būti nebaudžiami. ES nurodė, kad jeigu karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmogiškumui susirūpinimą keliantys klausimai nebus tinkamai sprendžiami nacionaliniu lygiu, to turėtų imtis Tarptautinis baudžiamasis teismas ir kad JT Saugumo Taryba galėtų bet kuriuo metu nurodyti padėties Sirijoje atžvilgiu imtis veiksmų Tarptautiniam baudžiamajam teismui. ES paragino JT Saugumo Tarybą skubiai spręsti visus padėties Sirijoje aspektus, įskaitant šį klausimą. ES nuo 2011 m. gegužės mėn. patvirtino daug ribojamųjų priemonių rinkinių. Šios sankcijos buvo iš esmės sugriežtintos 2012 m. spalio 15 d., kai ES užsienio reikalų ministrai pritarė, kad į sąrašą būtų papildomai įtraukti režimo veikėjai ir nemažai Sirijos subjektų. 2012 m. lapkričio 30 d. Taryba nusprendė atnaujinti visų ribojamųjų priemonių taikymą Sirijai trims mėnesiams, siekiant suteikti daugiau lankstumo atsižvelgiant į pokyčius šalyje. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja padarė keletą pareiškimų dėl šių metų įvykių Sirijoje.

1.2.5. ARTIMŲJŲ RYTŲ TAIKOS PROCESAS

Europos Sąjunga pabrėžė, kad reikia imtis ryžtingų ir konkrečių veiksmų siekiant įtvirtinti taiką¹³. Ji dar kartą patvirtino savo poziciją dėl dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo, kaip pabrėžta gegužės ir gruodžio mėn. Tarybos išvadose. Europos Sąjunga pabrėžė, kad 2012 m. reikia skubiai dėti atnaujintas, struktūrizuotas ir esmines pastangas siekiant taikos, ir kad ji yra pasirengusi bendradarbiauti su JAV ir kitais tarptautiniais partneriais, be kita ko, dalyvaudama Ketverto veikloje. Ji patvirtino, kad taika negali būti tvari, kol nebus įgyvendinti Palestinos valstybingumo bei suverenumo siekiai ir Izraelio saugumo siekis – to galima pasiekti derantis dėl visapusiškos taikos, grindžiamos dviejų valstybių sambūviu pagrįstu sprendimu. 2012 m. balandžio mėn. Ketvertas susirinko Vašingtone ir pateikė pareiškimą.

Europos Sąjunga toliau visapusiškai rėmė vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos pastangas sukurti patikimą perspektyvą taikos procesui atnaujinti. To siekdama vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja per metus keletą kartų apsilankė regione ir glaudžiai bendravo su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant pačias Šalis, bet taip pat su Arabų Valstybių Lyga ir jos Generaliniu sekretoriumi, taip pat su Jordanija, Turkija ir Egiptu.

2012 m. vasario 1 d. Andreaso Reinicke paskyrimas ES specialiuoju įgaliotiniu Artimųjų Rytų taikos procese buvo papildoma parama vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos vykdomam darbui šiame regione, be kita ko, Ketverto veikloje – čia ES specialusis įgaliotinis veikia kaip ES pasiuntinys.

¹³ 2012 m. kovo 15 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją „Palestina: Izraelio pajėgų reidai Palestinos televizijos stotyse“ (P7_TA(2012)0093); 2012 m. liepos 5 d. – rezoliuciją „ES politika dėl Vakarų Kranto ir Rytų Jeruzalės“ (P7_TA(2012)0298); 2012 m. lapkričio 22 d. – rezoliuciją „Padėtis Gazos ruože“ (P7_TA(2012)0454); ir 2012 m. gruodžio 13 d. – rezoliuciją „Izraelio vyriausybės sprendimas išplėsti gyvenvietes Vakarų Krante“ (P7_TA(2012)0506).

Europos Sąjunga palankiai įvertino tai, kad po kelias dienas trukusio didelio smurtavimo lapkričio 22 d. Gazos Ruože ir Izraelyje nutraukta ugnis, ir labai gerai įvertino Egipto bei visų kitų, dalyvavusių tarpininkaujant, pastangas. Šis tragiškas karo veiksmų eskalavimas labai aiškiai parodė netvarų padėties Gazos Ruože *status quo* pobūdį. Nuo to laiko ES reguliariai palaikė ryšius su visais suinteresuotaisiais subjektais, svarstydamą, kaip aktyviai prisidėti prie veiksmingo šio ugnies nutraukimo įgyvendinimo.

Europos Sąjunga pareiškė nerimąjanti dėl Izraelio planų išplėsti gyvenvietes Vakarų Krante, įskaitant Rytų Jeruzalę, ypač planus sukurti *E1* gyvenvietę, ir griežtai prieštaraujanti šiems planams. ES pareiškė, kad atidžiai stebės padėtį bei jos platesnio masto poveikį ir imsis atitinkamų veiksmų. Primindama gegužės mėn. priimtas Tarybos išvadas, Europos Sąjunga ir jos valstybės narės pakartojo savo įsipareigojimą užtikrinti nuolatinį, visišką ir veiksmingą galiojančių Europos Sąjungos teisės aktų ir dvišalių susitarimų, taikytinų gyvenviečių produktams, įgyvendinimą.

Lapkričio 29 d. JT Generalinė Asamblėja priėmė rezoliuciją 67/19 „Palestinos statusas Jungtinėse Tautose“. Europos Sąjunga paragino Palestinos vadovus konstruktyviai naudotis šiuo nauju statusu ir nesiimti jokių veiksmų, kuriais būtų didinamas pasitikėjimo trūkumas ir kurie atitolintų derybų keliu siekiamą sprendimą.

Europos Sąjunga pakartojo raginanti palestiniečius susitaikyti tarpusavyje vadovaujant Prezidentui Mahmoudui Abbasui, nes tai yra svarbus būsimos Palestinos valstybės vienybės ir dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo įgyvendinimo elementas. Europos Sąjunga taip pat pakartojo savo pamatinį įsipareigojimą padėti užtikrinti Izraelio saugumą, be kita ko, atsižvelgiant į pagrindines grėsmes regione. Nuo 2005 m. kaip platesnio ES dalyvavimo siekiant prisidėti sprendžiant Izraelio ir Palestinos konfliktą dalis buvo vykdomos dvi civilinės BSGP misijos:

EUPOL COPPS toliau buvo svarbi visos ES paramos Palestinos valstybės kūrimui priemonė, kuria buvo prisidedama prie Palestinos saugumo ir teisingumo sektorių reformos bei šių sektorių vystymo. Kaip pagrindinė Palestinos civilinę policiją konsultuojanti agentūra, kuri laikoma dirbančia labai profesionaliai ir pelnusia visų Palestinos saugumo pajėgų didžiausią pasitikėjimą, ir kaip viena svarbiausių baudžiamojo teisingumo institucijų patarėjų ši misija dirbo, kad būtų pasiekti ES ir Palestinos Administracijos santykių prioritetiniai tikslai, ir padėjo užtikrinti, kad būtų išlaikytos techninės sąlygos dviejų valstybių sambūviu pagrįsto Izraelio ir Palestinos konflikto sprendimui pasiekti, kol bus pasiektas politinis susitarimas. Kad ugnies nutraukimas būtų ilgalaikis, Europos Sąjunga pareiškė esanti pasirengusi pasinaudoti turimomis priemonėmis šalių pastangoms remti, be kita ko, prireikus galimai atnaujinti **EU BAM Rafah** misiją, kuri per metus buvo iš esmės reformuota ir supaprastinta jos struktūra. Misija ir toliau yra pajėgi ir pasirengusi būti vėl dislokuota į Rafos perėjimo punktą per tris savaites, kaip numatyta peržiūrėtame misijos operacijos plane. Palaikant ryšius ir teikiant ataskaitas misija padeda užtikrinti informuotumą apie padėtį. Vykdydama EUBAM misiją, ES išlieka pajėgi suprasti, kokį poveikį veiklai darys naujausi įvykiai, kaip antai, pastarojo meto krizė Gazoje ir susitarimas nutraukti ugnį, ir lanksčiai ir greitai į tai reaguoti.

2012 m. kovo 11–14 d. PSK aplankė Izraelį ir Okupuotąją Palestinos Teritoriją.

1.3. ARABIJOS PUSIASALIS, IRANAS IR IRAKAS

1.3.1. PERSIJOS ĮLANKOS BENDRADARBIAVIMO TARYBA IR JOS VALSTYBĖS NARĖS

Toliau aukščiausiu lygiu buvo tęsiamas dialogas su šešiais Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos nariais (Bahreinu, Kuveitu, Omanu, Kataru, Saudo Arabija ir Jungtiniais Arabų Emyratais) ir su Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos sekretoriatu: birželio mėn. Liuksemburge įvyko 22-as ES ir Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos jungtinės tarybos bei ministrų posėdis, o rugsėjo mėn. Niujorke JT Generalinės Asamblėjos sesijos metu surengtas susitikimas, taip pat visus metus vyko dialogas darbiniu lygiu ¹⁴. Visuose šiuose susitikimuose abi šalys nagrinėjo ES ir Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos santykius, pagrindinius regioninius klausimus ir pasaulinės svarbos klausimus. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pasmerkė smurto naudojimą bei visų šalių vykdomus žmogaus teisių pažeidimus Bahreine ir paragino kuo greičiau pradėti prasmingą nacionalinį dialogą, kuris padėtų susitaikyti ir išspręsti socialines bei ekonomines Bahreino žmonių problemas. ES toliau rengėsi teisėjams ir prokurorams mokytai skirtai programai pagal stabilumo priemonę įgyvendinimui. ES taip pat atidžiai stebėjo žmogaus teisių padėtį Persijos įlankos šalyse, visų pirma, skelbdama demaršus ir pareiškimus dėl mirties bausmės panaikinimo.

1.3.2. IRANAS

E3+3 grupės (Prancūzija, Vokietija, Jungtinė Karalystė ir JAV, Rusija bei Kinija) vardu ir remdamasi savo įgaliojimais, gautais iš JT ST, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja toliau vadovavo tarptautinėms pastangoms veikdama ES vardu, kad būtų rastas ilgalaikis ir visapusiškas diplomatinis Irano branduolinio klausimo sprendimas ¹⁵. Nors įvyko keli derybų su Iranu rundai: balandžio mėn. Stambule, gegužės mėn. Bagdade ir birželio mėn. Maskvoje, toliau esama Irano ir E3+3 grupės nuomonių skirtumų. Todėl išlieka kaip ir anksčiau aktualus poreikis įtraukti Iraną į prasmingą pasitikėjimo stiprinimo procesą, kad būtų atsižvelgta į seniai tarptautiniu mastu pareikštus susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su jo branduoline programa. EIVT padedama vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja dalyvavo įvairiuose stambaus masto informavimo procesuose siekdama sutelkti paramą ES dvejojam metodui. Šių pastangų pagrindą sudarė ir toliau palaikoma E3+3 vienybė.

¹⁴ 2012 m. kovo 15 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl žmogaus teisių pažeidimų Bahreine (P7_TA(2012)0094). 2012 m. spalio 26 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl žmogaus teisių padėties Jungtiniuose Arabų Emyratuose (P7_TA(2012)0400).

¹⁵ 2012 m. vasario 2 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Irano ir jo branduolinės programos (P7_TA(2012)0024).

Atsižvelgdama į tai, kad Iranas nuolat atsisako laikytis savo tarptautinių įpareigojimų ir didėja susirūpinimas dėl neatsakymo klausimo, ar jo branduolinė programa yra išskirtinai taikaus pobūdžio, 2012 m. rugsėjo mėn. TATENA valdytojų taryba priėmė dar vieną rezoliuciją, kuria išreikštas gilus ir vis didėjantis susirūpinimas.

Laikydamosi dvejopo metodo 2012 m. sausio mėn. Taryba vėl paskelbė griežtas sankcijas Iranui, įskaitant draudimą iš Irano importuoti žalią naftą ir naftos produktus; šios sankcijos įsigaliojo liepos 1 d. Dėl to, kad Iranas nepradėjo rimtų derybų, Taryba spalio mėn. nusprendė taikyti dar vieną griežtų sankcijų rinkinį, kad dar kartą pakartotų savo įsipareigojimą taikyti dvejopą metodą, įskaitant sankcijas.

ES toliau reiškė rimtą susirūpinimą dėl Irano žmogaus teisių padėties pablogėjimo ¹⁶. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja paskelbė daug pareiškimų, kuriuose pasmerkė tai, kad 2012 m. buvo įvykdyta daug mirties bausmių, taip pat plačiai vykdomas Irano piliečių represijas, ypač žmogaus teisių gynėjų ir jų advokatų, žurnalistų ir mažumoms priklausančių asmenų, kurie buvo bauginami ir areštuojami, atžvilgiu. 2012 m. gegužės mėn. ES atnaujino Irano asmenų, atsakingų už vadovavimą veiklai, kuria daromi sunkūs žmogaus teisių pažeidimai, arba už tos veiklos vykdymą, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąrašą – į jį šiuo metu įtraukti 78 asmenys. ES taip pat toliau remia JT specialiojo pranešėjo žmogaus teisių klausimais Irane Ahmedo Shaheedo įgaliojimus ir darbą; šiuos įgaliojimus 2011 m. kovo mėn. suteikė JT Žmogaus teisių taryba.

¹⁶ 2012 m. lapkričio 22 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl žmogaus teisių padėties Irane, ypač masiškai vykdomos mirties bausmės ir neseniai įvykusios tinklaraštininko Sattaro Beheshti mirties (P7_TA(2012)0463). 2012 m. birželio 14 d. jis priėmė rezoliuciją dėl etninių mažumų padėties Irane (P7_TA(2012)0265).

1.3.3. IRAKAS

ES ir Irako santykiai dar labiau sustiprinti 2012 m. gegužės 11 d. vyriausiajai įgaliotinei ir Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Irako užsienio reikalų ministrui Hoshyar Zebari pasirašius partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą. Pagrindinės susitarimo dalys laikinai taikomos nuo rugpjūčio 1 d. 2012 m. taip pat buvo toliau įgyvendinamas ES ir Irako Susitarimo memorandumas dėl strateginės partnerystės energetikos srityje ir pirmasis istorijoje Šalies daugiametės strategijos dokumentas dėl paramos Irakui. ES toliau daug dėmesio skyrė tiksliniam vystomajam bendradarbiavimui ir ilgalaikiam pajėgumų stiprinimui.

ES toliau labai įdėmiai stebėjo žmogaus teisių padėtį, be kita ko, nuosekliai ir pakartotinai reikšdama susirūpinimą dėl padažnėjusio mirties bausmės taikymo ir mažumoms priklausančių asmenų padėties. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja taip pat pareiškė susirūpinimą dėl kylančios įtampos tarp pagrindinių politinių jėgų ir ne kartą ragino jas ir vyriausybę pradėti įtraukų dialogą. Visapusiškai remdama Jungtinių Tautų pastangas rasti taikų sprendimą ji aktyviai sprendė Ašrafo / Hurijos stovyklų gyventojų klausimą.

EUJUST LEX-IRAQ yra pirmą ES jungtinę teisinės valstybės misiją. Po to, kai 2012 m. pavasarį atlikta strateginė misijos peržiūra, 2012 m. birželio mėn. patvirtinti nauji galutiniai misijų įgaliojimai iki 2013 m. gruodžio mėn., daugiausia dėmesio skiriant misijos atliekamai žinių perdavimo ir pajėgumų stiprinimo veiklai, skirtai vietos kolegoms. Nepaisant saugumo atžvilgiu nepalankios aplinkos ir veiklos suvaržymų, misija toliau veiksmingai vykdė įgaliojimus, reaguodama į kintančius poreikius bei aplinkybes ir vykdydama visas Irako baudžiamojo teisingumo sistemos sritis apimančius mokymo projektus visose trijose vietovėse (Bagdade, Basroje ir Erbilyje). Teikdama specializuotus mokymo kursus aukšto ir vidutinio rango Irako baudžiamojo teisingumo sistemos pareigūnams EUJUST LEX-IRAQ padeda užtikrinti didesnę saugumą Irake stiprindama teisinės valstybės sistemą ir propaguodama pagarbos žmogaus teisėms kultūrą.

1.3.4. JEMENAS

Pasirašius Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybai tarpininkaujant sudarytą pereinamojo laikotarpio susitarimą, surengti prezidento rinkimai. 2012 m. vasario mėn. išrinktas ir inauguruotas bendru sutarimu pasiūlytas kandidatas Abd-Rabbu Mansouras Hadi. Dar reikia išspręsti daug klausimų ir bendra padėtis šalyje tebėra labai nestabili, tačiau Prezidentas ir pereinamojo laikotarpio vyriausybė ėmėsi svarbių veiksmų, visų pirma karinio ir civilinio saugumo sektorių reformoje, aktyviai joje dalyvaujant ES. Tarptautinė bendruomenė ir visų pirma ES yra svarbūs šio proceso rėmėjai. Jemeno draugai ir paramos teikėjų konferencijos sutelkė tarptautinę – finansinę (6 mlrd. EUR, ES įsipareigojo skirti 170 mln. EUR) ir politinę – paramą. G10 grupė Sanoje (JT Saugumo Tarybos 5 nuolatinių narių ambasadoriai, ES ir Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba), glaudžiai bendradarbiaudama su JT specialiuoju pasiuntiniu, atidžiai stebėjo pereinamąjį procesą ir toliau tęs šią veiklą.

ES atidus dėmesys Jemenui taip pat buvo parodytas priimant trejas Tarybos išvadas ir nemažai vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos pareiškimų, kuriuose ji pareiškė paramą Prezidentui Abd-Rabbu Mansourui Hadi ir pereinamojo laikotarpio vyriausybei, tuo pačiu perspėdama oponentus, kad jie nežlugdytų reformos proceso kurdami nestabilią ir nesaugią padėtį šalyje. Be to, Prezidentas Abd-Rabbu Mansouras Hadi lankėsi Briuselyje 2012 m. spalio mėn. Jis susitiko su Pirmininkais J. M. Barroso ir H. Van Rompuy'umi, vyriausiąja įgaliotine ir Komisijos nariu A. Piebalgsu.

ES taip pat atidžiai stebėjo žmogaus teisių padėtį Jemene, visų pirma padėtį, susijusią su mirties bausmės nepilnamečiams klausimu. ES taip pat žymiai prisidėjo prie Jemeno gyventojų ir pabėgėlių aprūpinimo maistu saugumo ir mitybos klausimų sprendimo bei kitų neatidėliotinų poreikių patenkinimo.

1.4. REGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS

Politiniai pokyčiai regione parodė, kad reikia imtis aktyvesnio regioninio bendradarbiavimo, nes daugumą problemų – politinių, ekonominių ar socialinių, galima išspręsti regiono lygiu. Regioninės organizacijos pritaiko savo veiklą prie naujų politinių aplinkybių, o ES suaktyvino savo ir tų organizacijų bendradarbiavimą.

1.4.1. ARABŲ LYGA

ES suteikė diplomatinę paramą Arabų Valstybių Lygos pastangoms bandant išspręsti Sirijos krizę. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja visais 2012 metais palaikė glaudžius ryšius su Arabų Valstybių Lygos Generaliniu sekretoriumi, o keturi vyresniųjų pareigūnų lygio susitikimai sudarė sąlygas vesti abiejų institucijų struktūrinį politinį dialogą. Lapkričio 13 d. Kaire surengtame antrajame bendrame ES ir Arabų Valstybių Lygos ministrų lygio susitikime duotas aiškus ženklas apie bendrą įsipareigojimą spręsti bendras problemas. Susitikime priimta įvairias politines temas aprėpianti plataus užmojo deklaracija ir patvirtinta bendra darbo programa, sudaranti pagrindą praktiniam bendradarbiavimui įvairiose srityse, pvz., moterų įgalinimo, krizių valdymo, humanitarinių operacijų, žmogaus teisių ir pilietinės visuomenės srityse. Šiuo požiūriu svarbi tokių projektų įgyvendinimo priemonė yra Europos Komisijos ir Arabų Valstybių Lygos ryšių palaikymo kabinetas Maltoje. Šia proga vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja su Arabų Valstybių Lygos (AVL) Generaliniu sekretoriumi Nabilu El Araby iškilmingai atidarė iš dalies ES finansuojamą Krizių valdymo kabinetą AVL būstinėje Kaire. Šiuo projektu, kuris jau veikia, siekiama AVL sukurti pajėgumus veiksmingai ankstyvojo krizių perspėjimo veiklai vykdyti. Be to, juo kuriamos sąsajos su ES ankstyvojo perspėjimo sistema. ES taip pat surengė AVL pareigūnams rinkimų stebėjimo seminarą.

1.4.2. ISLAMO BENDRADARBIAVIMO ORGANIZACIJA

ES taip pat stiprino santykius su Islamo bendradarbiavimo organizacija. Pirmą kartą vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pasakė kalbą Islamo bendradarbiavimo organizacijos ministrų lygio susitikime (2012 m. lapkričio 15–16 d., Džibutyje). Abi organizacijos rengė aukšto lygio ir ekspertų susitikimus, kurių metu svarstyta, kaip užtikrinti praktiškesnį bendradarbiavimą.

1.4.3. VIDURŽEMIO JŪROS ŠALIŲ SĄJUNGA

Viduržemio jūros šalių sąjunga yra unikalus forumas, kuriame dialogą palaiko 43 Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių partnerystės (EUROMED) šalys partnerės ir kuriuo papildomi ES ir pietinių kaimyninių šalių dvišaliai santykiai. Taip pat Europos Parlamento Pirmininko Martino Schultzo iniciatyvos dėka 2012 m. naują kvėpavimą įgijo Viduržemio jūros šalių sąjunga – ji buvo svarbi skatinant regioninių dialogų ir projektų vystymą. Kovo mėn. Taryba perdavė Europos Sąjungai šiaurinių šalių bendro pirmininkavimo Viduržemio jūros šalių sąjungai teisę, tuo suteikdama organizacijos veiklai naują postūmį ir užtikrindama sektorių dialogų plėtojimą ir didesnę ES politikos bei programų ir Viduržemio jūros šalių sąjungos veiklos suderinamumą. Nuo rugsėjo mėn. pietinių šalių bendro pirmininkavimo Viduržemio jūros šalių sąjungai teisę prisiėmė Jordanija, dar kartą patvirtindama visapusišką bendrą atsakomybę ir vadovavimą užtikrinant Viduržemio jūros šalių sąjungos procesą. Įstoti į Viduržemio jūros šalių sąjungą buvo pakviesta Libija, o Sirija savo dalyvavimą sustabdė. Reguliarūs vyresniųjų pareigūnų susitikimai sudarė sąlygas plėtoti politinį dialogą ir geriau integruoti kitus institucinio bendradarbiavimo aspektus. Naujas kovo mėn. paskirtas Generalinis sekretorius daugiausia dėmesio skyrė Viduržemio jūros šalių sąjungos sekretoriato funkcinių kompetencijų, susijusių su regioninių projektų rengimu ir finansavimo šiems projektams ieškojimu, gerinimui, ir jo pastangos šioje srityje sulaukė visapusiškos ES paramos.

1.4.4. MAGRIBO SUBREGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS

2012 metais ES dalyvavo dviejuose svarbiuose Vakarinių Viduržemio jūros regiono šalių forumo („5+5“) susitikimuose: vasario mėn. Romoje vykusiam užsienio ministrų susitikime, kuriame dalyvavo Komisijos narys Š. Füle, ir spalio mėn. Maltoje įvykusiame aukščiausiojo lygio susitikime, kuriame dalyvavo Pirmininkas J. M. Barroso ir Komisijos narys Š. Füle; šiame susitikime buvo priimta bendra deklaracija. Abiejuose susitikimuose ES pabrėžė galimą „5+5“ ir ES dvišalio bei regioninio bendradarbiavimo sinergiją, taip pat sinergiją su Viduržemio jūros šalių sąjunga. Taip pat surengti neoficialūs susitikimai su Arabų Magribo sąjunga (AMS). Gruodžio mėn. parengtame pirmajame bendrame vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Europos Komisijos komunikate dėl Magribo šalių nurodyta, kaip ES galėtų prisidėti prie pastangų užtikrinti Magribo šalių glaudesnę bendradarbiavimą ir integraciją. Juo papildomos ES ir Magribo šalių pastangos dvišaliu lygiu, taip pat platesnis regioninis bendradarbiavimas.

1.2. RUSIJA, RYTŲ KAIMYNYSTĖ IR VIDURINĖ AZIJA

2.1. RUSIJOS FEDERACIJA

2012 m. ES ir Rusijos santykiai buvo toliau plėtojami.

Be kita ko, Rusija įstojo į PPO ¹⁷ ir buvo toliau įgyvendinami „Bendri veiksmai siekiant Rusijos ir ES piliečių bevizio trumpalaikių kelionių režimo“. Padaryta pažanga derybose dėl patobulinto vizų režimo supaprastinimo susitarimo. 2012 m. vyko rezultatyvios diskusijos vedant 2011 m. pradėtą dialogą migracijos klausimais, taip pat 2012 m. liepos mėn. įsigaliojo dvišalis Lenkijos ir Rusijos susitarimas dėl vietinio eismo per sieną, skirtas visam Kaliningrado regionui ir papildomam pasienio teritorijos plotui Lenkijoje. Pasistūmėjo Partnerystės siekiant modernizavimo įgyvendinimas. Spalio mėn. Sankt Peterburge nepriklausomas Pilietinės visuomenės forumas surengė trečiąją metinę asamblėją.

Deja, kai kurias Rusijos įstojimo į PPO pasekmes nusvėrė naujos ir nepagrįstos kliūtys prekybai.

Rusija dar neįvykdė savo įsipareigojimų modernizuoti mokesčių už skrydžius per Sibiro teritoriją sistemą, o vietoj to dirbtinai susiejo šį klausimą su ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema.

Briuselio ir Maskvos santykiai išliko glaudūs, tam pasitarnavo ir vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Rusijos užsienio reikalų ministro S. Lavrovo reguliarūs pasitarimai. Du ES ir Rusijos aukščiausiojo lygio susitikimai – birželio 3–4 d. Sankt Peterburge ir gruodžio 20–21 d. Briuselyje – vyko konstruktyviai, nors svarbiausiose bendradarbiavimo srityse buvo pasistūmėta nedaug. 2012 m. surengti įvairaus lygio oficialūs politinio dialogo susitikimai. ES toliau siekė Rusijos integravimo į taisyklėmis pagrįstą tarptautinę sistemą, kuria pagrįsta narystė PPO.

¹⁷ 2012 m. spalio 26 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl ES ir Rusijos prekybos santykių Rusijai įstojus į PPO (P7_TA(2012)0409).

ES toliau palaikė ryšius su Rusija daugeliu tarptautinių klausimų, kurie yra prioritetiniai ES BUSP darbotvarkėje, pavyzdžiui, dėl Sirijos, Irano, platesnio Artimųjų Rytų regiono, Afganistano ir užsitęsusių konfliktų bendroje kaimynystėje. ES taip pat tęsė bendradarbiavimą su Rusija visuotinės svarbos klausimais, pavyzdžiui, klimato kaitos, kovos su terorizmu, masinio naikinimo ginklų platinimo, organizuoto nusikalstamumo, neteisėtos prekybos ir energetinio saugumo. 2012 m. lapkričio mėn. Maskvoje pradėtas politinis dialogas kovos su terorizmu klausimu.

Žmogaus teisių, demokratijos, teisinės valstybės klausimai ir vidaus įvykiai Rusijoje 2012 m. kėlė vis didesnę susirūpinimą¹⁸. Teisėkūra, kuria įvairiais būdais ribojama pilietinės visuomenės veikla, opozicijos lyderių suėmimai ir tardymai, abejotini ir neproporcingi teismo nuosprendžiai aktyvistų atžvilgiu sukėlė rimtų abejonių dėl Rusijos įsipareigojimo laikytis teisinės valstybės principų ir užtikrinti pilietinės visuomenės, kaip vienos iš svarbiausių modernizacijos varomųjų jėgų, vaidmenį. Nebuvo paaiškintos 2009 m. kardomojo kalinimo metu įvykusios Sergejaus Magnitskio mirties aplinkybės. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja viešai reagavo į šiuos nerimą keliančius įvykius ir 2012 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamente perskaitė pranešimą dėl teisingumo naudojimo politiniams tikslams Rusijoje. ES toliau kėlė šiuos klausimus politinio dialogo susitikimuose su Rusija, be kita ko, aukščiausiojo lygio susitikimuose ir du kartus per metus vykstančiose ES ir Rusijos konsultacijose žmogaus teisių klausimais, kurių paskiausia sesija įvyko 2012 m. gruodžio mėn.

Toliau vykdoma veikla pagal 2010 m. pradėtą ES ir Rusijos Partnerystę siekiant modernizavimo. 2012 m. peržiūrėtas ir atnaujintas bendras neoficialus darbo planas. Gruodžio 21 d. įvykusiame aukščiausiojo lygio susitikime informavimo tikslais pateikta ketvirta pažangos ataskaita. Partnerystę papildė dvišalės partnerystės siekiant modernizavimo, kurias su Rusija sudarė dvidešimt trys ES valstybės narės. Rengiamos kitos dvi partnerystės ir susitarta dėl aštuonių darbo planų.

¹⁸ Europos Parlamentas 2012 m. vasario 16 d. priėmė rezoliuciją dėl artėjančių prezidento rinkimų Rusijoje (P7_TA(2012)0054); 2012 m. kovo 15 d. – rezoliuciją dėl prezidento rinkimų Rusijoje rezultatų (P7_TA(2012)0088); 2012 m. rugsėjo 13 d. – rezoliuciją dėl teisingumo naudojimo Rusijoje politiniais tikslais (P7_TA(2012)0352). Be to, 2012 m. spalio 23 d. Europos Parlamentas priėmė rekomendaciją dėl Sergejaus Magnitskio bylos (P7_TA(2012)0369). S. Magnitskio bylos klausimą laiškė tuometiniam Rusijos Prezidentui D. Medvedevui taip pat iškėlė Vadovų Tarybos Pirmininkas. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja padarė keletą pareiškimų, kuriuose pareiškė ES susirūpinimą dėl Rusijos NVO įstatymo pakeitimų (liepos 10 d.), pankroko grupės „Pussy Riot“ narių Rusijoje nuteisimo (rugpjūčio 17 d.) ir naujo įstatymo dėl tėvynės išdavystės Rusijoje (spalio 25 d.).

2012 m. derybos dėl naujo ES ir Rusijos susitarimo sudarymo pasistūmėjo nežymiai. Abi pusės pasikeitė tokio susitarimo galimų su prekyba ir investicijomis susijusių nuostatų „teigiamais sąrašais“. Sutartas tikslas – sudaryti strateginį susitarimą, kuris bus išsamiau ES ir Rusijos santykių pagrindu artimoje ateityje ir padės plėtoti mūsų santykių potencialą ¹⁹.

Išorės saugumo srityje prie Somalio krantų dislokuotos EU NAVFOR Atalanta ir Rusijos laivyno misija toliau veiksmingai bendradarbiavo vykdant kovos su piratavimu veiklą. Rusijai buvo pasiūlyta apsvarstyti galimybę sudaryti su ATHENA mechanizmu susitarimą dėl galimybės ES vadovaujamoms karinėms krizių valdymo operacijoms teikti strateginio transportavimo oru paslaugas. Tačiau neoficialiose parengiamosiose derybose dėl Bendrojo susitarimo dėl Rusijos dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose iš esmės pažanga 2012 m. nebuvo padaryta. Rusija taip pat atmetė 2012 m. liepos mėn. ES kvietimą dalyvauti EUCAP NESTOR misijoje Somalio pusiasalyje.

ES santykiams energetikos srityje su Rusija ir toliau buvo būdinga stipri tarpusavio priklausomybė, kadangi Rusija išliko ES pagrindinė energijos išorės tiekėja, o ES – didžiausia Rusijos angliavandenilių išteklių išorės vartotoja ²⁰.

¹⁹ 2012 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją, kurioje pateiktos rekomendacijos Tarybai, Komisijai ir Europos išorės veiksmų agentūrai dėl derybų dėl naujo ES ir Rusijos susitarimo (P7_TA(2012)0505).

²⁰ 2012 m. birželio 3–4 d. Sankt Peterburge bei 2012 m. gruodžio 21 d. Briuselyje įvykę ES ir Rusijos aukščiausiojo lygio susitikimai ir 2012 m. gruodžio 13 d. Kipre įvykęs ES ir Rusijos nuolatinės partnerystės tarybos posėdis energetikos tema buvo naudingi forumai, be kita ko, energetinio saugumo klausimams nagrinėti.

2.2. RYTŲ PARTNERYSTĖ. DAUGIAŠALIAI SANTYKIAI ²¹

2012 m. įgyvendinant Rytų partnerystę padaryta didelė pažanga tiek dvišalių, tiek daugiašalių santykių srityje. Buvo vykdoma plataus užmojo Rytų partnerystės darbotvarkė. Rytų partnerystės šalių Varšuvos aukščiausiojo lygio susitikime, įvykusiame 2011 m. rugsėjo mėn., išsakytas pasiryžimas paspartinti politinę asociaciją ir ekonominę integraciją; susitikimo rezultatas – sudarytas Rytų partnerystės veiksmų planas (2012 m. gegužės 15 d.).

Trečiame Rytų partnerystės šalių užsienio reikalų ministrų susitikime (įvykusiame 2012 m. liepos 23 d. Briuselyje) pareikšta, kad veiksmų planas yra pagrindas, kuriuo vadovaujamosi toliau įgyvendinant Prahos ir Varšuvos deklaracijose nustatytus Rytų partnerystės tikslus ir stebint jų įgyvendinimą iki kito aukščiausiojo lygio susitikimo Vilniuje (įvyksiančio 2013 m. lapkričio 28–29 d.). Ministrai susitarė, kad kitas Rytų partnerystės šalių užsienio reikalų ministrų susitikimas 2013 m. bus proga peržiūrėti veiksmų plano įgyvendinimą ir aptarti Rytų partnerystės vystymo perspektyvas rengiantis kitam aukščiausiojo lygio susitikimui, kuris įvyks Vilniuje.

ES nori vis daugiau investuoti į tas šalis partneres, kurios sėkmingai pasiekia su jomis suderintus reformų tikslus. Praeitais metais pirmą kartą buvo paskirtos papildomos finansinės paramos išmokos šalims, kurios yra lyderės reformų srityje (Armėnija, Gruzija, Moldova), apimant demokratines reformas, žmogaus teisės ir teisinės valstybės sritis, taip pat pagal **Rytų partnerystės integracijos ir bendradarbiavimo programą**, kuri grindžiama požiūriu „parama už pažangą“. Tačiau ribota pažanga šiose srityse kai kuriose kitose šalyse apsunkina bendro tikslo – šalių partnerių politinės asociacijos su ES ir ekonominės integracijos į ES – įgyvendinimą.

²¹ Šalys partnerės: Armėnija, Azerbaidžanas, Baltarusija, Gruzija, Moldova ir Ukraina.

BUSP / BSGP srityje Rytų partnerystės šalių Varšuvos aukščiausiojo lygio susitikime buvo paraginta intensyvuoti dialogą ir bendradarbiavimą tarptautinio saugumo klausimais, be kita ko, numatant galimą partnerių dalyvavimą civilinėse ir karinėse ES vadovaujamosiose operacijose. Gruzija, Moldovos Respublika ir Ukraina buvo pakviestos dalyvauti pastarosiose BSGP misijose ir reagavo teigiamai. Tuo pat metu ES ir šalių partnerių bendradarbiavime, taip pat regioniniuose bendradarbiavimo projektuose ir ES paramos programose daugiau dėmesio bus skiriama taikiam konfliktų sprendimui ir pasitikėjimo stiprinimo priemonėms.

Buvo tęsiamas darbas daugiašaliu pagrindu, teikiama parama šalims partnerėms vykdamas jų reformas. Šalys partnerės, ES valstybės narės, ES institucijos ir tarptautinės organizacijos aktyviai prisidėjo prie seminarų ir mokymo programų, teikė jiems paramą ir specialias žinias. Tarptautinės finansavimo įstaigos taip pat įvairiais kanalais teikė paramą.

Daugiašalis Rytų partnerystės susivienijimas dėl demokratijos, gero valdymo ir stabilumo (I susivienijimas) daugiausia dėmesio skyrė darbui viešojo administravimo reformos, prieglobsčio ir migracijos, teismų veikimo gerinimo, kovos su korupcija, BSGP, pagarbos žmogaus teisėms rėmimo ir saugaus valstybių sienų valdymo srityse. I susivienijimo veiklos įgyvendinimą rėmė Europos Taryba, pasitelkusi Europos Tarybos priemonę, skirtą su rinkimų standartais, teismų reforma, geru valdymu, kova su korupcija ir bendradarbiavimu kovoje su elektroniniais nusikaltimais susijusiai veiklai remti.

Bendradarbiaujant **BSGP** srityje padaryta pažanga, kaip numatyta Rytų partnerystės veiksmų plane. Rytų partnerystės seminare BSGP klausimais (surengtame 2012 m. lapkričio 9 d. Briuselyje) paaiškėjo, kad visos 6 šalys partnerės yra itin suinteresuotos dalyvauti reguliariose daugiašalėse konsultacijose BSGP klausimais. Per susivienijimą paprašyta, kad EIVT parengtų **BSGP komisijos** dalyvavimo I susivienijime sąlygas.

Integruoto sienų valdymo srityje įgyvendinant projektus, susijusius su pavyzdinių iniciatyvų projektais, padėta siekti Rytų partnerystės veiksmų plano tikslo – didesnio veiksmingumo ir saugumo sienų perėjimo punktuose ir pagerintas šalių partnerių bendras pasienio agentūrų ir muitinės pareigūnų veiklos veiksmingumas.

Pavyzdinė iniciatyva „Gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencija, pasirengimas joms ir reagavimas į jas – Rytai“ padėjo plėtoti dalyvaujančių šalių pajėgumus nelaimių prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas vietas, nacionaliniu ir regioniniu lygiais srityse.

Neoficialūs Rytų partnerystės dialogai (pirmasis susitikimas – 2012 m. birželio 5 d. Kišiniove) tapo pagrindu Rytų partnerystės šalių užsienio ministrų ir ES atviroms diskusijoms atitinkamais klausimais, įskaitant BUSP, veiksmų plano įgyvendinimą ir sektorių dialogą ²².

2.3. RYTŲ PARTNERYSTĖ. DVIŠALIAI SANTYKIAI

2.3.1 UKRAINA

Iš esmės Ukrainos padėtis tvirtos ir tvarios demokratijos raidos atžvilgiu yra nevienareikšmė. Kai kuriuos teigiamus pokyčius, be kita ko, teisinės reformos ir asociacijų laisvės srityse, užgožė atrankinio teisingumo problema ²³, kuri nuolat aiškiai figūravo ES ir Ukrainos politinio dialogo darbotvarkėje. 2012 m. gegužės mėn. sukurta buvusio Lenkijos Prezidento Aleksanderio Kwaśniewskio ir buvusio Europos Parlamento Pirmininko Pato Coxo vadovaujama Europos Parlamento misija svariai prisidėjo prie ES pastangų vykdyti selektyvaus teisingumo stebėseną ir užtikrinti tinkamą medicininę priežiūrą, be kita ko, užtikrinamą buvusiai Ukrainos Ministrėi Pirmininkei Julijai Tymošenko.

²² Antras neoficialus Rytų partnerystės dialogas transporto sektoriaus klausimais įvyks 2013 m. vasario 12–13 d. Tbilisyje, o trečias – 2013 m. rugsėjo mėn. Jerevane.

²³ Vyriausiosios įgaliotinės C. Ashton ir Komisijos nario Š. Füle vasario 27 d. bendras pareiškimas dėl nuosprendžio Jurijui Lucenkai ir rugpjūčio 29 d. bendras pareiškimas dėl Ukrainos aukštesniojo specializuoto teismo sprendimo Julijos Tymošenko byloje. 2012 m. gegužės 24 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Ukrainoje (Julijos Tymošenko byla) (P7_TA-PROV(2012)0221).

2012 m. spalio 28 d. parlamento rinkimų metu susidarė nevienareikšmė padėtis, nes išryškėjo trūkumų ir keliose srityse padėtis pablogėjo. Dėl teismų procesų, kurie neatitiko tarptautinių standartų, kai kuriems opozicijos atstovams buvo užkirstas kelias dalyvauti parlamento rinkimuose²⁴.

2012 m. vasario mėn. paskelbta antra ES ataskaita dėl Ukrainos atliekamo vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimo. 2012 m. liepos 23 d. pasirašytas susitarimas, kuriuo iš dalies keičiamas Ukrainos ir ES vizų režimo supaprastinimo susitarimas²⁵. 2012 m. kovo 30 d. parafuotas asociacijos susitarimas, į kurį kaip sudėtinė dalis įtraukta glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiška laisvosios prekybos zona.

2012 m. gruodžio 10 d. Taryba priėmė Tarybos išvadą, kuriose dar kartą patvirtintas jos įsipareigojimas pasirašyti asociacijos susitarimą / glaudaus bendradarbiavimo ir visapusišką laisvosios prekybos susitarimą, kai tik Ukrainos valdžios institucijos parodys, kad imasi ryžtingų veiksmų ir daro realią pažangą išvadose nurodytose srityse (rinkimų, teismų ir konstitucinės reformos), jei įmanoma, iki 2013 m. lapkričio mėn. Vilniuje vyksiančio Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo²⁶.

2.3.2. MOLDOVOS RESPUBLIKA

Derybos su Moldovos Respublika dėl asociacijos susitarimo visus metus vyko labai sparčiai ir 2013 m. buvo užbaigtos. 2012 m. vasario mėn. oficialiai pradėtos derybos dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškos laisvosios prekybos zonos, kuri bus sudėtinė būsimo asociacijos susitarimo dalis; šios derybos užbaigtos 2013 m. birželio mėn. 2012 m. birželio mėn. pateiktoje trečioje Komisijos vertinimo ataskaitoje dėl Moldovos Respublikos pažangos įgyvendinant vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą padaryta išvada, kad ši šalis partnerė įvykdė visus veiksmų plano pirmo etapo kriterijus. Tai sudarė sąlygas Komisijai 2012 m. lapkričio mėn. pradėti veiksmų plano antrame – ir paskutiniame – etape nustatytų kriterijų vertinimą.

²⁴ Vyriausiosios įgaliotinės C. Ashton ir Komisijos nario Š. Füle spalio 19 d., 29 d. ir lapkričio 12 d. bendri pareiškimai dėl spalio 28 d. parlamento rinkimų.

²⁵ Įsigaliojo 2013 m. liepos 1 d.

²⁶ 2012 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Ukrainoje (P7_TA-PROV(2012)0507).

Moldovos Respublika pradėjo bendradarbiauti su ES BSGP srityje. 2012 m. gruodžio 13 d. sudarytas bendrasis susitarimas dėl Moldovos Respublikos dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose ir Moldovos Respublika pakviesta prisijungti prie EUCAP NESTOR misijos Somalio pusiasalyje.

Europos Sąjungos pasienio pagalbos misija Moldovos Respublikoje ir Ukrainoje ir toliau svariai prisidėjo prie sienų valdymo procedūrų, kurios atitiktų Europos Sąjungos standartus ir tenkintų teisėtus Moldovos ir Ukrainos piliečių, keliautojų ir prekybos poreikius, plėtojimo, o tai savo ruožtu didina regiono saugumą ir prisideda prie ekonomikos vystymosi. Europos Sąjungos pasienio pagalbos misija taip pat toliau padėjo įgyvendinti nemažai svarbių Komisijos iniciatyvų muitinės, kovos su sukčiavimu ir sienų valdymo srityse ir teikė neutralias techninio pobūdžio konsultacijas ir paslaugas abiem konflikto dėl Padniestrės pusėms. Tuo buvo prisidėta visų pirma prie visu pajėgumu veikiančio geležinkelių eismo per Padniestrę atkūrimo ²⁷.

ES suintensyvino pastangas, kad padėtų išspręsti konfliktą dėl **Padniestrės**. Oficialiose derybose „5+2“ formatu, vėl prasidėjusiose 2011 m., padaryta tam tikra pažanga, ypač po to, kai 2012 m. balandžio mėn. „5+2“ pasiekus konsensusą susitarė dėl išsamios derybų darbotvarkės ²⁸. 2012 m. rugsėjo mėn. Užsienio reikalų taryba iš dalies panaikino 2003 m. Padniestrės vadovybei nustatytas ribojamąsias priemones, nors toliau atidžiai stebėjo Moldovos Respublikos administruojamų lotyniškų rašmenis naudojančių mokyklų Padniestrėje padėtį, kad paskatintų teigiamus pokyčius. Keli aukšto lygio dvišaliai vizitai, įskaitant Prezidento N. Timofti vizitą į Briuselį 2012 m. balandžio mėn. ir Pirmininko J. M. Barroso vizitą į Kišiniovą 2012 m. lapkričio mėn., parodė, kad ES ir Moldovos Respublikos santykiai gilėja.

²⁷ 2012 m. balandžio 30 d. vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos Catherine Ashton atstovo spaudai pareiškimas dėl krovinių traukinių tranzito per Padniestrę atkūrimo.

²⁸ Vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos Catherine Ashton pareiškimas dėl „5+2“ susitikimo 2012 m. balandžio 17–18 d. Vienoje.

2.3.3. BALTARUSIJA

2012 metais ES nuolat kartojo, kad yra įsipareigojusi laikytis kritinio požiūrio politikos Baltarusijos atžvilgiu, be kita ko, palaikant dialogą ir dalyvaujant Rytų partnerystėje. ES priminė, kad dvišalių santykių plėtojimas įgyvendinant Rytų partnerystę priklauso nuo pažangos, kurią Baltarusija daro demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių principų laikymosi srityje ²⁹.

2012 m. kovo mėn. ES Minske pradėjo taikyti naują santykių su Baltarusija formatą: Europos dialogą modernizavimo klausimais su Baltarusija ³⁰.

Iki 2012 m. kovo mėn. ES į sąrašus asmenų, kuriems taikomas draudimas išduoti vizą ir kurių turtas iššaldomas, buvo įtraukusi 243 asmenis; nustatė embargą ginklams ir medžiagoms, kurios gali būti panaudotos vidaus represijoms; priėmė ribojamąjį požiūrį dėl skolinimosi iš EIB / ERPB; ir iššaldė 32 bendrovių turtą. Ribojamųjų priemonių rinkinys buvo konsoliduotas ir jų galiojimas pratęstas 2012 m. spalio mėn.

Po sausio ir vasario mėn. priimtų sprendimų praplėsti ribojamųjų priemonių Baltarusijai kriterijus ir įtraukti į sąrašus dar 21 asmenį, Baltarusija paprašė ES ir Lenkijos ambasadorių Minske išvykti konsultacijoms. Atsakydami į tai, visi ES valstybių narių ambasadoriai išvyko iš šalies beveik dviejų mėnesių laikotarpiui.

²⁹ Europos Parlamentas 2012 m. vasario 16 d. priėmė rezoliuciją dėl mirties bausmės Baltarusijoje, visų pirma dėl Dzmitrijaus Kanavalavo ir Vladzislavo Kavaliovo atvejų (P7_TA(2012)0063); 2012 m. kovo 29 d. – rezoliuciją dėl padėties Baltarusijoje (P7_TA(2012)0112); 2012 m. liepos 5 d. – rezoliuciją dėl žodžio laisvės Baltarusijoje, visų pirma dėl Andrzejiaus Poczobuto atvejo (P7_TA(2012)0300); ir 2012 m. spalio 26 d. – rezoliuciją dėl padėties Baltarusijoje po 2012 m. rugsėjo 23 d. parlamento rinkimų (P7_TA(2012)0410).

³⁰ Sudarytos keturios Minske veikiančios Dialoge dalyvaujančios darbo grupės, kurios bendrauja su Baltarusijos pilietinės visuomenės atstovais. Taip pat pagal Dialogą modernizavimo klausimais kelios ES valstybės narės surengė keletą „modernizavimo“ seminarų. Kol kas Baltarusijos valdžios institucijos su Dialogu modernizavimo klausimais nebendrauja.

2012 metais ES ne viena proga, be kita ko, 2012 m. kovo ir spalio mėn. priimtose Tarybos išvadose, pareiškė susirūpinimą dėl to, kad nesilaikoma žmogaus teisių, teisinės valstybės ir demokratijos principų. Kovo mėn. išvadose ES pasmerkė mirties bausmės įvykdymą Vladzislavui Kavaliiovui ir Dzmitrijui Kanavalavui ir paragino Baltarusiją prisijungti prie pasaulinio mirties bausmės moratoriumo. Liepos mėn. ES inicijavo JT Žmogaus teisių tarybos rezoliuciją, kurioje nustatoma specialiojo pranešėjo žmogaus teisių Baltarusijoje klausimais pareigybė. ES ne kartą ragino nedelsiant ir besąlygiškai paleisti ir reabilituoti visus politinius kalinius. 2012 metais paleisti trys politiniai kaliniai, po to, kai patyrė spaudimą pasirašyti prezidento malonės prašymus.

2012 m. rugsėjo 23 d. įvyko parlamento rinkimai. ESBO / Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rinkimų stebėjimo misija padarė išvadą, kad nebuvo laikomasi daugelio ESBO duotų įsipareigojimų, įskaitant dėl piliečių teisės jungtis į asociacijas, iškelti savo kandidatūras ir laisvai reikšti savo mintis. Rinkimai nebuvo administruojami nešališkai, o skundai ir apeliacijų procedūra neužtikrino veiksmingo teisių gynimo. Nepaisant kai kurių patobulinimų teisinė rinkimų sistema deramai neužtikrino rinkimų vykdymo pagal ESBO tarptautinius standartus. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir Komisijos narys Š. Füle teigė, kad šie rinkimai – dar viena praleista proga surengti rinkimus laikantis tarptautinių standartų.

Į 2011 m. birželio mėn. Komisijos pasiūlymą Baltarusijai pradėti derybas dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų Baltarusija vėl nieko neatsakė. Tuo tarpu ES valstybės narės optimaliai pasinaudojo esamomis vizų kodekse numatytomis lankstumo galimybėmis, visų pirma galimybėmis netaikyti vizų mokesčių arba juos sumažinti tam tikrų kategorijų Baltarusijos piliečiams arba atskirais atvejais.

2. 3. 4. PIETŲ KAUKAZAS

2012 m. ES toliau intensyvino bendradarbiavimą su Pietų Kaukazo šalimis. 2012 m. vasario mėn. Taryba priėmė išvadas dėl Pietų Kaukazo, kuriose dar kartą nurodė savo įsipareigojimą skatinti gerovę, saugumą, demokratijos, teisinės valstybės principus, pagarbą žmogaus teisėms, gerą valdymą, tvarų vystymąsi ir regioninį bendradarbiavimą visame Pietų Kaukaze ir kad yra pasirengusi didinti pastangas remti pasitikėjimo stiprinimą ir taikius konfliktų regione sprendimus, glaudžiai bendradarbiaujant su visomis atitinkamomis šalimis. 2012 m. liepos mėn. Europos Vadovų Tarybos Pirmininkas Hermanas van Rompuy'us apsilankė visose trijose Pietų Kaukazo šalyse.

ES toliau palaikė glaudžius ryšius su **Gruzija**³¹, siekdama skatinti reformas ir intensyvinti santykius, dar ir dėl įsipareigojimų, susijusių su 2008 m. konflikto sprendimu. Toliau vyko derybos dėl asociacijos susitarimo, o 2012 m. kovo mėn. pradėtos derybos dėl ES ir Gruzijos glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškos laisvosios prekybos zonos, kaip asociacijos susitarimo sudėtinės dalies. 2013 m. pradžioje rengiantis pradėti įgyvendinti vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą suintensyvintas ES ir Gruzijos dialogas vizų klausimais. ES užmezgė ryšius su nauja Gruzijos Vyriausybe, kurios kadencija prasidėjo 2012 m. spalio mėn., priėmė lapkričio mėn. Briuselyje viešėjusius Gruzijos Ministrą Pirmininką Bidziną Ivanišvilį ir Prezidentą Michailą Sakašvilį, o netrukus po to vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja lankėsi su vizitu Gruzijoje. ES atliko svarbų vaidmenį nuo parlamento rinkimų teikdama paramą Gruzijos politikos perėjimo ir santykių suderinimo procese. Šioje srityje nuveikti darbai: paskirtas specialusis patarėjas teisinės ir konstitucinės reformos bei žmogaus teisių klausimais (Thomasas Hammarbergas, buvęs Europos Tarybos Žmogaus teisių komisaras) tiesiogiai bendradarbiauti su Gruzijos Vyriausybe, Parlamentu ir Prezidentu, teikti konsultacijas ES vardu teismų reformos, teisinės sistemos reformos ir Konstitucinės reformos srityse, taip pat teisėsaugos, penitencinės sistemos ir žmogaus teisių srityse.

³¹ 2012 m. spalio 26 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl rinkimų Gruzijoje (P7_TA(2012)0411).

2012 m. ES stebėsenos misija EUMM Georgia toliau buvo svarbi regione sėkmingai prisidėdama prie stabilizavimo, normalizavimo ir pasitikėjimo stiprinimo pastangų veiksmų vietoje. EUMM Georgia įgaliojimai buvo dar kartą pratęsti. Misija įgyvendina savo dabartinius įgaliojimus, joje dirba ne mažiau kaip 200 stebėtojų, kurie siekia visų svarbiausių misijos užduočių, teikdami pirmenybę stabilizavimo ir pasitikėjimo stiprinimo priemonėms.

ES toliau atliko vadovaujamą vaidmenį Ženevos tarptautinėse diskusijose, kurioms ji vadovauja bendrai su JT ir ESBO. ES specialusis įgaliotinis Pietų Kaukaze ir krizės Gruzijoje klausimais ambasadorius Philippe'as Lefortas aktyviai dalyvavo ieškant konflikto sprendimo šiose diskusijose, kuriose buvo nagrinėjamos 2008 m. Gruzijos ir Rusijos konflikto pasekmės, taip pat Gruzijos požiūris į atsiskirti siekiančius jos regionus. Ženevos diskusijose aptariami klausimai, susiję su saugumu ir stabilumu, taip pat humanitariniai klausimai, įskaitant šalies viduje perkeltų asmenų ir pabėgėlių padėtį, ir klausimai, susiję su nuo konflikto nukentėjusiais gyventojais. ES pastangos išspręsti konfliktą buvo remiamos veiksmais, kurių imtasi pasitelkus stabilumo priemonę, ES finansuojama pasitikėjimo stiprinimo ir ankstyvo reagavimo veikla ir žmonių tarpusavio ryšiais.

ES Tarybai patvirtinus įgaliojimus vyriausiajai įgaliotinei pradėti derybas su Gruzija dėl bendrojo susitarimo dėl Gruzijos dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja 2012 m. lapkričio mėn. įvykusio vizito Tbilisyje metu perdavė oficialų pasiūlymą Gruzijai, kuriuo ji oficialiai pakviesta pradėti derybas.

ES toliau palaikė tvirtus santykius su **Armėnija**³², kad remtų šalies pastangas vykdyti reformas. Derybose dėl asociacijos susitarimo padaryta pažanga ir Armėnija pradėjo derybas dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškos laisvosios prekybos zonos, kaip sudėtinės asociacijos susitarimo dalies. Buvo susiderėta dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų, kurie vėliau parafuoti spalio 18 d.; vizų režimo supaprastinimo susitarimas pasirašytas gruodžio 17 d.³³ Abu susitarimai yra ratifikavimo etape. Komisijos narys Š. Füle lankėsi Jerevane rugsėjo mėn., o Komisijos Pirmininkas J. M. Barroso – gruodžio mėn.

Derybose su **Azerbaidžanu**³⁴ dėl energetikos klausimų, įskaitant Kaspijos jūros regiono dujotiekio, buvo padaryta pažanga, taip pat dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų. Derybos dėl Asociacijos susitarimo kiek vėlavo, tačiau abi šalys yra įsipareigojusios tęsti derybas 2013 m., ES pabrėžia ne tik tvirtesnio bendradarbiavimo įvairiais daugiašaliais ir globaliais klausimais svarbą, bet ir žmogaus teisių, demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių laisvių svarbą – susitarimo politinių skyrių pagrindą.

ES specialusis įgaliotinis aktyviai dirbo užsitęsusių konfliktų srityje – teikiant ES paramą sprendžiant konfliktą, susijusį su **Kalnų Karabachu**. ES glaudžiai bendradarbiavo su ESBO Minsko grupe, siekdama remti jos pastangas rasti Kalnų Karabacho problemos sprendimą. Taip pat ES finansavo tam tikras pasitikėjimo stiprinimo priemones, kuriomis prisidedama prie taikos proceso, įskaitant tyrimą „Taikos nauda“.

³² 2012 m. balandžio 18 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją su Europos Parlamento rekomendacijomis Tarybai, Komisijai ir Europos išorės veiksmų tarnybai dėl derybų dėl ES ir Armėnijos asociacijos susitarimo (P7_TA(2012)0128).

³³ Abu susitarimai yra ratifikavimo etape.

³⁴ 2012 m. balandžio 18 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją, kurioje išdėstytos Europos Parlamento rekomendacijos Tarybai, Komisijai ir Europos išorės veiksmų tarnybai dėl derybų dėl ES ir Azerbaidžano asociacijos susitarimo (P7_TA(2012)0127). Taip pat Europos Parlamentas 2012 m. gegužės 24 d. priėmė rezoliuciją dėl žmogaus teisių padėties Azerbaidžane (P7_TA(2012)0228), o 2012 m. rugsėjo 13 d. jis priėmė rezoliuciją dėl Azerbaidžano – Ramilo Safarovo atvejo (P7_TA(2012)0356). Ramilo Safarovo atvejis (2012/0356(RSP)).

2.4. VIDURINĖ AZIJA

2012 metais ES strategija dėl Vidurinės Azijos buvo įgyvendinama dar intensyviau, be kita ko, pasitelkiant politinį dialogą ir techninį bendradarbiavimą.

2012 m. birželio mėn. Taryba patvirtino naujausią pažangos ataskaitą dėl strategijos įgyvendinimo, priimdama dalykines Tarybos išvadas. Išvadose konstatuota, kad strategija tebėra veiksminga ir pateiktas ateities gairių planas, nurodant svarbiausius per ateinančius metus veiksmus, įskaitant poreikį skirti daugiau dėmesio saugumo klausimams tarpusavio santykiuose, visų pirma atsižvelgiant į pokyčius Afganistane ir Tarptautinių saugumo paramos pajėgų (ISAF) pasitraukimą iki 2014 m. pabaigos (dėl to gali padaugėti saugumo problemų platesniame regione).

2012 m. lapkričio mėn. Biškeke, Kirgizijoje, įvyko ES ir Vidurinės Azijos ministrų lygmens susitikimas, jam pirmininkavimo vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja. Susitikime buvo galima pasikeisti nuomonėmis dėl Vidurinės Azijos strategijos ir atitinkamos strategijos peržiūros ir aptarti regionines problemas, įskaitant aplinkosaugos ir vandens klausimus bei bendradarbiavimą energetikos srityje, ir tarptautinius klausimus. Buvo sutarta pradėti ES ir Vidurinės Azijos aukšto lygio dialogą saugumo klausimais (politikos direktoriai), siekiant gilinti dialogą užsienio politikos klausimais ir stiprinti bendradarbiavimą atremiant tarptautines grėsmes. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja per vizitą į Vidurinę Aziją vykdė dvišalius vizitus į Kirgiziją, Uzbekistaną, Tadžikistaną ir Kazachstaną³⁵ ir visose šalyse susitiko su Prezidentais ir užsienio reikalų ministrais aptarti regioninių ir dvišalių klausimų. Šio vizito metu buvo iškelti žmogaus teisių klausimai, įskaitant susitikimuose su pilietine visuomene. ES toliau rengė nuodugnius diskusijas kasmetiniuose dvišaliuose dialoguose žmogaus teisių klausimais.

³⁵ 2012 m. kovo 15 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Kazachstano (P7_TA(2012)0089), o 2012 m. lapkričio 22 d. – rezoliuciją su Europos Parlamento rekomendacijomis Tarybai, Komisijai ir Europos išorės veiksmų tarnybai dėl derybų dėl ES ir Kazachstano tvirtesnės partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo (P7_TA(2012)0459).

Pagal Teisinės valstybės iniciatyvą gruodžio 6–7 d. Briuselyje surengtas trečiasis ES ir Vidurinės Azijos teisingumo ministrų susitikimas. Ministrai dar kartą patvirtino ES ir Vidurinės Azijos Teisinės valstybės iniciatyvos teminius prioritetus: konstitucinė teisė, administracinė teisė bei baudžiamasis teisingumas ir teisminių pajėgumų kūrimo stiprinimas.

Balandžio mėn. Vienoje 10-ajame Vidurinės Azijos sienų saugumo iniciatyvos (CABSI) susitikime buvo aptariami klausimai, susiję su sienų valdymu ir regioninėmis saugumo problemomis.

Per visus metus tęsėsi derybos dėl trišalio susitarimo su Turkmėnistanu ir Azerbaidžanu dėl Kaspijos jūros regiono dujotiekio teisinės sistemos.

Birželio mėn. ES specialiąja įgaliotine Vidurinėje Azijoje paskirta Patricia Flor. ES specialioji įgaliotinė toliau palaikė ryšius su regiono šalimis dėl horizontaliųjų ir saugumo klausimų ³⁶.

1.3. VAKARŲ BALKANAI

Vakarų Balkanai 2012 m. tebebuvo ES svarbiausias prioritetas. 2012 m. gruodžio mėn. Taryba pakartojo visapusiškai remianti šio regiono europinę perspektyvą, kuri tebėra ypač svarbi jo stabilumui, susitaikymui ir ateičiai. Ji taip pat pabrėžė poreikį nustatyti teisingas ir griežtas sąlygas pagal Kopenhagos politinius kriterijus ir stabilizacijos ir asociacijos procesą, kuris ir toliau buvo bendras politinis pagrindas santykiams ir deryboms su Vakarų Balkanų šalimis. Regioninis bendradarbiavimas ir geri kaimyniniai santykiai tebėra esminiai plėtros proceso aspektai.

³⁶ 2012 m. specialus dėmesys buvo skiriamas vandens klausimams, visų pirma prieštarai vertinamiems ir dideliems vandens projektams, dialogo palengvinimui ir visiems priimtiniams sprendimams. ESSJ taip pat prisidėjo prie ES ir Vidurinės Azijos „Strategijos naujai partnerystei“ peržiūros ir siekė pradėti metinį regioninį saugumo dialogą. Ji dalyvavo 2012 m. lapkričio mėn. ES ir Vidurinės Azijos ministrų susitikime ir kartu su vyriausiąja įgaliotine ir Komisijos pirmininko pavaduotoja aplankė keturias šio regiono sostines. Ji rėmė labiau regioninį požiūrį į Afganistaną, ir vidaus, ir išorės lygiu rėmė ES politinę ir programinę sinergiją Vidurinėje Azijoje ir Afganistane. Taip pat ji suteikė politinį postūmą vykdomai Teisinės valstybės iniciatyvai regione ir rėmė žmogaus teises, glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Parlamentu.

Didelė pažanga padaryta regione – 2012 m. pradėtos stojimo derybos su Juodkalnija, o Serbijai suteiktas kandidatės statusas, sėkmingai pavyko Kroatijos stojimas. ES toliau aktyviai dalyvavo sprendžiant politines problemas regione. Ji ėmėsi aktyviai vadovauti dialogo tarp Belgrado ir Prištinos puoselėjimo ir palengvinimo veiklai. ES bendravo su Bosnijos ir Hercegovinos politiniais vadovais, siekdama, kad šiai šaliai būtų priartinta ES perspektyva, pradėjo aukšto lygio dialogą su buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija dėl įvairių stojimo proceso prioritetų ir toliau palaikė ryšius su Albanija. Šie veiksmai padėjo dar kartą užtikrinti ES dalyvavimą regione, būtiną ES perspektyvos patikimumui.

Belgrado ir Prištinos dialogas Po Serbijoje įvykusių rinkimų, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja nuo 2012 m. spalio mėn. vadovavo ES kuriojamam dialogui Serbijos ir Kosovo Ministrų Pirmininkų lygiu, siekiant normalizuoti šių šalių santykius. Šis dialogas jau 2012 m. atnešė svarbių ir apčiuopiamų rezultatų, įskaitant integruoto sienų valdymo įgyvendinimą, ryšių palaikymo susitarimus, religinio ir kultūrinio paveldo apsaugą ir muitų rinkimą³⁷. Taryba gruodžio mėn. gyrė abu Ministrus Pirmininkus už jų dalyvavimą dialoge, priminė, kad pastebimo ir tvaraus Serbijos ir Kosovo santykių pagerinimo reikėjo tam, kad abi šalys galėtų toliau savo ruožtu eiti europiniu keliu.

Serbija pademonstravo didesnę įsipareigojimą vykdyti savo pagrindinį ES reikalavimą užtikrinti matomą ir tvarų savo santykių su Kosovu pagerinimą. Per 2012 m. ši šalis susitarė dėl klausimų, susijusių su politinių kriterijų atitiktimi, o Belgrado ir Prištinos dialoge – dėl Kosovo dalyvavimo regioniniu lygiu (Kosovui leidžiama savarankiškai dalyvauti regioniniuose *forumuose*). 2012 m. kovo mėn. Serbijai suteiktas kandidatės statusas.

³⁷ Šis dialogas buvo tęsiamas 2013 m. ir buvo pasiektas rezultatas – abi pusės balandžio mėn. sudarė istorinės svarbos susitarimą dėl santykių normalizavimo, įskaitant Šiaurės Kosove.

Siekiant pabrėžti poreikį tęsti Serbijos vadovų pastangas normalizuoti šios šalies santykius su Kosovu, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja kartu su JAV valstybės sekretore H. Clinton nuvyko į Belgradą ir spalio 30 d. susitiko su Prezidentu D. Nikoliciumi ir Ministru Pirmininku I. Daciciumi.

Prezidento ir pirmalaikių parlamento rinkimų gegužės mėn. rezultatai: Prezidentu buvo išrinktas tuometinis Serbijos Pažangos partijos vadovas Tomislavas Nikolicius ir buvo sudaryta nauja koalicinė vyriausybė, vadovaujama Ministro Pirmininko Ivicos Daciciaus. Prezidentas T. Nikolicius ir Ministras Pirmininkas I. Dacicius patvirtino, kad Serbija tęsia ES integracijos procesą ir tai yra šalies pagrindinis politinis prioritetas.

Gruodžio 11 d. išvadose Taryba ragino Serbiją pagyvinti, dar labiau išplėtoti ir įgyvendinti reformų darbotvarkę, visų pirma teisinės valstybės ir pagrindinių institucijų nepriklausomumo srityse. Siekdama galimo sprendimo pradėti stojimo derybas su Serbija, Taryba taip pat nusprendė per pirmąjį 2013 m. pusmetį išnagrinėti Serbijos pažangą, įskaitant normalizuojant santykius su Kosovu ³⁸.

Kosovas toliau darė pažangą integracijos į Europą srityje, įskaitant užtikrinant matomą ir ilgalaikį santykių su Serbija pagerinimą. Tačiau dar reikia daug nuveikti, visų pirma teisinės valstybės, viešojo administravimo reformos, rinkimų reformos, bendruomenių integravimo ir ekonomikos srityse.

³⁸ 2013 m. priimtas teigiamas sprendimas dėl derybų dėl stojimo pradžios.

2012 m. ES pradėjo keletą iniciatyvų su Kosovu. Sausio mėn. buvo pradėtas dialogas dėl vizų, jo rezultatas – birželio mėn. nustatytas veiksmų planas vizų srityje. Gegužės mėn. buvo pradėtas struktūrinis dialogas su Komisija dėl teisinės valstybės. Spalio mėn. Komisija parengė savo galimybių studiją dėl Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo (SAS). Rengdamasi galimam sprendimui pradėti derybas su Kosovu dėl SAS, Taryba gruodžio mėn. nusprendė per 2013 m. pirmąjį pusmetį išnagrinėti Kosovo padarytą pažangą remdamasi ataskaita, kurią pateiks Komisija ir vyriausioji įgaliotinė ³⁹.

Naujasis ES specialusis įgaliotinis Kosove Samuelis Zbogaras buvo paskirtas pradėti darbą 2012 m. vasario mėn., o EULEX įgaliojimai buvo pratęsti iki 2014 m. birželio.

EULEX misija taip pat gerokai pasistūmėjo įgyvendindama savo vykdomuosius įgaliojimus – buvo paskelbta daugiau nei 300 nuosprendžių, dauguma jų dėl rimtų nusikaltimų ir susijusių su aukšto rango asmenimis. EULEX prokurorai prisidėjo prie daugiau nei 1851 bylų. Vyresniųjų vadovų veiklos tyrimais buvo smarkiai pakirstas įsitikinimas nebaudžiamumu. Misija toliau teikė konsultacijas ir paramą vietos valdžios institucijoms gerinant Kosovo institucinį pajėgumą spręsti teisinės valstybės problemas.

Bosnija ir Hercegovina 2012 m. ES toliau įgyvendino strategiją ir priemones, išdėstytas Tarybos išvadose, kurios buvo priimtos 2011 m. kovo mėn. Šis darbas veiksmų vietoje pasireiškė gausesniais ES pajėgumais, kuriems vadovavo ES specialusis įgaliotinis / delegacijos vadovas Peteris Sorensenas, ir padėjo išeiti iš politinės aklavietės, trukusios nuo 2010 m. visuotinių rinkimų, bei 2012 m. vasario mėn. suformuoti Bosnijos ir Hercegovinos valstybinio lygio vyriausybę. Naujas politinis postūmis paskatino priimti svarbius su ES susijusius teisės aktus, visų pirma Valstybės pagalbos įstatymą ir Gyventojų surašymo įstatymą.

³⁹ 2013 m. priimtas teigiamas sprendimas dėl derybų dėl stabilizacijos ir asociacijos susitarimo pradžios.

Tačiau įsibėgėjusių darbų ritmas vasarą buvo sutrikdytas dėl susipriešinimo Bosnijos ir Hercegovinos vyriausybės koalicijoje ir dėl tuomet artėjusių spalio mėn. vietos savivaldos rinkimų. Buvo ministrų kabineto sudėties pakeitimų lapkričio mėn. pabaigoje. Tai šiek tiek pataisė pablogėjusius pagrindinių politinių partijų santykius, tačiau nepakankamai, kad būtų išeita iš politinės aklavietės Bosnijos ir Hercegovinos federacinėje vyriausybėje; ši krizė tęsėsi iki metų pabaigos.

Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja toliau dirbo su Bosnija ir Hercegovina palaikydama nuolatinį dialogą su šalies vadovais, tačiau taip pat teikdama politinę paramą Aukšto lygio dialogui dėl stojimo proceso ⁴⁰. Siekdama sustiprinti veiksmus vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja spalio 30 d. kartu su JAV valstybės sekretore H. Clinton aplankė Sarajevą, kad tvirtai paragintų Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijas imtis reikiamų veiksmų, kad priartintų šalį prie Europos Sąjungos ir euroatlantinių struktūrų.

Kadangi Bosnija ir Hercegovina nepadarė pažangos įgyvendinant ES darbotvarkę, Taryba gruodžio mėn. apgailestavo, kad šalis tebėra politinėje aklavietėje ir ragino ją įgyvendinti ES darbotvarkę bei nuosprendį D. Sejdiciaus / J. Finci byloje. Taip pat Taryba ragino Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijas imtis reikiamų veiksmų, kad šalis pasirengtų Kroatijos stojimui į ES.

2012 m. ES toliau didino savo visapusiškus pajėgumus veiksmų vietoje. ES specialusis įgaliotinis sustiprino savo biurą Bania Lukoje ir sukūrė naujus vietos biurus Brčko rajone ir Mostare.

⁴⁰ Aukšto lygio dialogas dėl stojimo proceso (ALDSP) buvo pradėtas birželio mėn. siekiant palengvinti Bosnijos ir Hercegovinos politinių vadovų bendradarbiavimą dėl veiksmų, būtinų siekiant integracijos į ES tikslų. Per ALDSP Bosnijos ir Hercegovinos vadovai įsipareigojo laikytis veiksmų plano dėl EŽTT sprendimo vykdymo, tačiau dar nepadaryta jokios pažangos.

2012 m. birželio mėn. ES užbaigė policijos misiją Bosnijoje ir Hercegovinoje (EUPM) – pirmąją pagal Europos saugumo ir gynybos politiką (ESGP) vykdytą misiją, kuri buvo pradėta 2003 m. sausio mėn. EUPM padėjo Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijoms sukurti naujas, profesionalias daugiatautes policijos pajėgas, kurios yra pasirengusios imtis atsakomybės už tarptautinius standartus atitinkančios teisėsaugos užtikrinimą. Užbaigus šią misiją ES šioje srityje toliau dirbo taikydama kitas BUSP priemones, visų pirma pasitelkdama naują ES specialiojo įgaliojimo biuro sukurtą Vidaus reikalų ir visuomenės saugumo padalinį ir pasirengimo narystei pagalbos programas.

2012 m. rugsėjo 1 . buvo atlikta pakeitimų operacijoje EUFOR Althea. Dabar operacija apima iki 600 karių ir daugiausia dėmesio skiria Bosnijos ir Hercegovinos karinių pajėgų pajėgumų stiprinimui ir mokymui, kartu tęsdama padėties stebėjimą ir užtikrina patikimą atgrasomąjį poveikį, siekiant padėti palaikyti ar atkurti saugos ir saugumo sąlygas vietoje. 2012 . lapkričio 14 d. JT Saugumo Taryba pratęsė misijos vykdomuosius įgaliojimus dar vieneriems metams.

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija Po 2011 . birželio mėn. įvykusių priešlaikinių parlamentinių rinkimų buvo suformuota atnaujinta Ministro Pirmininko N. Gruevskio ir DUI vadovo A. Ahmečio koalicija, kuri 2012 m. išliko stabili ir veiksminga, nors rugpjūčio mėn. įvyko vyriausybės krizė dėl tiesiogiai su 2001 m. konfliktu susijusių klausimų (įskaitant kai kurių veteranų socialines teises). 2012 m. vasario ir balandžio mėn. įvykę du žmonių gyvybes nusinešę incidentai sukėlė įtampą etninių grupių tarpe. Glaudžiai bendradarbiaudama su ES valstybėmis narėmis ir tarptautiniais partneriais ES delegacija dirbo siekdama padėti spręsti šias problemas ir ragino imtis efektyvių tolesnių teisminių veiksmų. Vėlgi, šie įvykiai parodė, kad Ohrido pagrindų susitarimas tebėra politinės sanglaudos ramstis šioje šalyje. Jo visiškas įgyvendinimas ir peržiūra tebėra svarbūs prioritetai.

2012 m. pavasarį Europos Komisija pradėjo Aukšto lygio dialogą stojimo klausimais (ALDSK) ir įvykdė tris jo raundus. Dialogas buvo katalizatorius reformoms spartinti remiantis aukštu lygiu vykstančiu betarpišku vyriausybės ir Komisijos bendradarbiavimu. Spalio mėn. Komisija pakartojo savo rekomendaciją pradėti derybas dėl stojimo. Taryba atkreipė dėmesį į šią rekomendaciją, pripažindama, kad buvo padaryta pažanga. Nurodydama, kad reikia nuolatinių pastangų, Taryba paragino išlaikyti įsibėgėjusių reformų ritmą, toliau dėmesį sutelkti į teisinę valstybę, įskaitant saviraiškos laisvę, kovą su korupcija ir etninių grupių santykius bei susitaikymą.

Taryba priminė, kad tebėra labai svarbu palaikyti gerus kaimyniškus santykius, be kita ko, derybomis rasti abipusiai priimtina pavadinimo klausimo sprendimą, remiant JT. Taip pat Taryba palankiai vertino pastarųjų pasitarimų / santykių po Graikijos pasiūlymo dėl susitarimo memorandumo sukurtą postūmį veiklai. Be to, Tarybai daug vilčių suteikė pastarieji pasitarimai su JT tarpininku Matthew Nimetzu. Taip pat ji atkreipė dėmesį į buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos ryšius su Bulgarija ir tikisi, kad jie greit taps konkrečiais veiksmais ir rezultatais. Komisijai buvo pavesta iki 2013 m. pavasario parengti ataskaitą, kurioje būtų įvertintas reformų įgyvendinimas ALDSK kontekste, taip pat būtų įvertinti veiksmai, kurių imtasi remiant gerus kaimyninius santykius ir siekiant derybų keliu susitarti dėl abiem pusėm priimtino sprendimo dėl pavadinimo, globojant JT. Remdamasi šia ataskaita, atsižvelgdama į galimybę pradėti stojimo derybas, Taryba įvertins pažangą per pirmąjį 2013 m. pusmetį.

Gruodžio 24 d. parlamente kilo ginčas tarp opozicijos ir vyriausybės dėl 2013 m. biudžeto priėmimo procedūros. 2012 m. pabaigoje buvo dedamos ES pastangos nuraminti šios krizės įkarštį.

Albanija 2011 m. lapkričio mėn. ES sudarė palankesnes sąlygas sudaryti valdančiosios Demokratinės partijos ir opozicinės Socialistinės partijos susitarimą, kuriuo paklojami pagrindai partijų tarpusavio bendradarbiavimui dėl su ES susijusių reformų. Dėl šių aplinkybių per 2012 m. buvo nuveikti tam tikri darbai dėl pagrindinių prioritetų, išdėstytų Komisijos 2010 m. ataskaitoje. Rinkimų kodekso reforma, ombudsmeno išrinkimas ir imunitetų reforma susilaukė abiejų partijų paramos. Pripažindama padarytą pažangą, Komisija 2012 m. spalio mėn. rekomendavo Tarybai suteikti Albanijai šalies kandidatės statusą, jeigu bus įvykdytos trys pagrindinės priemonės teismų sistemos ir viešojo administravimo reformos bei parlamento darbo reglamento peržiūros srityse. 2012 m. gruodžio mėn. Taryba sutiko priimti sprendimą dėl to, ar suteikti statusą, kai Komisija pateiks ataskaitą, kad minėtos trys priemonės yra patvirtintos, ir pabrėžė, kad reikia toliau dirbti kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu srityse. Ji taip pat pabrėžė, kad svarbu 2013 m. birželio mėn. surengti tarptautinius standartus atitinkančius parlamento rinkimus ir paragino Albaniją vengti geriems kaimyniniams santykiams kenkiančių pareiškimų. 2012 m. lapkričio mėn. vykęs šalies 100 metų sukakties minėjimas praėjo ramiai, tačiau paskatino nacionalistinės retorikos padidėjimą. Metų pabaigoje, artėjant parlamento rinkiminei kampanijai, valdančioji koalicija ir opozicija nesusitarė dėl minėtų trijų įstatymų priėmimo. Išliko politinis susiskaldymas tarp dviejų pagrindinių partijų.

Juodkalnija 2012 m. birželio 29 d. ES pradėjo stojimo derybas su Juodkalnija. Gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba pritariamai pastebėjo, kad per pastaruosius metus Juodkalnija padarė pažangą, ir nurodė, kad reikia remtis padaryta pažanga. Ypač daug dėmesio reikėtų skirti tam, kaip toliau plėtoti solidžius pasiekimus teisinės valstybės srityje, siekiant tvaraus reformų įgyvendinimo ir ilgalaikio jų poveikio. 2012 m. gruodžio mėn. su Juodkalnija buvo pradėtos derybos dėl 25 skyriaus „Mokslas ir moksliniai tyrimai“ ir jos jau yra preliminariai užbaigtos.

Kroatija Laikydamosi 2011 m. gruodžio mėn. Stojimo sutarties, Komisija toliau įdėmiai stebėjo Kroatijos pasirengimą stojimui, visų pirma dėmesį kreipdama į konkurencijos, teismų ir pagrindinių teisių ir teisingumo, laisvės ir saugumo problemas. 2012 m. spalio mėn. kartu su likusia „Plėtos dokumentų rinkinio“ dalimi buvo pateikta išsami Stebėjimo ataskaita, kuria iš esmės patvirtinama, kad Kroatijos pasirengimas stojimui vyksta taip, kaip planuota ir nustatė tam tikrą sričių, kuriose iki stojimo reikia padaryti pažangą, skaičių.

1.4. TURKIJA IR VAKARŲ EUROPOS KAIMYNNINĖS ŠALYS

4.1. TURKIJA

Turkija kaip šalis kandidatė ir kaip viena iš regiono partnerių lyderių tebebuvo viena svarbiausių su ES bendradarbiaujančių šalių, atsižvelgiant į jos dinamišką ekonomiką ir strateginę vietą. Turkija aktyviai reiškė poziciją dėl Sirijos, griežtai ir ne kartą pasmerkdamą režimo smurtą prieš civilius ir teikdama gyvybiškai svarbią humanitarinę pagalbą dešimtims tūkstančių iš savo šalies pabėgusių sirų. ES pripažino Turkijos vaidmenį Sirijos problemos kontekste ir pagyrė tai, kad Turkija prisideda prie dalijimosi našta. Turkija ir toliau aktyviai veikė platesniame kaimyniniame regione ir buvo įtakingas subjektas remiant reformas, įskaitant susijusias su įvykiais Šiaurės Afrikoje. Turkija taip pat tebebuvo svarbus regioninis subjektas Artimuosiuose Rytuose, Vakarų Balkanuose, Afganistane / Pakistane, Pietų Kaukaze ir Somalio pusiasalyje. Šiomis aplinkybėmis vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja tebebuvo pasiryžusi toliau gilinti ir stiprinti ES ir Turkijos politinį dialogą abiem šalims rūpimais užsienio politikos klausimais ir kelis kartus susitiko su Turkijos užsienio reikalų ministru A. Davutoglu.

ES taip pat labai palankiai įvertino aktyvų Turkijos dalyvavimą BSGP misijose ir operacijose, visų pirma misijose EUFOR Althea ir EULEX Kosovo. Turkija pareiškė esanti iš esmės susidomėjusi būsimomis BSGP operacijomis.

ES toliau rėmė Turkijos vidaus reformų procesą ir jo dinamiką, pvz., taip pat pasitelkdama 2012 m. sukurta Pozityviąją darbotvarkę, ir palankiai vertino Turkijos valdžios institucijų pradėtą dialogą dėl taikos su kurdais.

Taryba dar kartą užtikrino, kad ES santykiams su Turkija teikia didelę svarbą ir kad abi šalys yra suinteresuotos, kad greitai vėl įsibėgėtų derybos dėl stojimo. Turkija toliau išliko įsipareigojusi dalyvauti stojimo derybų procese ir vykdyti politinių reformų darbotvarkę, tačiau dar būtina dėti daugiau didelių pastangų, kad būtų visiškai įvykdyti Kopenhagos kriterijai daugelyje sričių, visų pirma pagrindinių laisvių srityje. Aktyviai vyksta ES ir Turkijos dialogas kovos su terorizmu klausimais; taip pat padaryta pažanga, kad būtų pradėtas Europos Komisijos ir Turkijos valdžios institucijų dialogas dėl vizų režimo liberalizavimo. Tačiau šio dialogo pradėjimas priklauso nuo to, ar Turkija pasirašys su ES readmisijos susitarimą, kuris vis dar nepasirašytas.

2012 m. gruodžio 11 d. išvadose Taryba pakartojo, kad Turkija turi tvirtai įsipareigoti palaikyti gerus kaimyninius santykius ir taikiai spręsti ginčus laikantis Jungtinių Tautų Chartijos, prireikus kreipdamasi į Tarptautinį Teisingumo Teismą. Šiomis aplinkybėmis Sąjunga išreiškė didelį susirūpinimą ir primygtinai paragino Turkiją vengti bet kokio grasinimo ar veiksmų, nukreiptų prieš valstybę narę, arba neieškoti dingsties nesutarimams arba veiksams, kurie galėtų pakenkti geriems kaimyniniams santykiams ir taikiam ginčų sprendimui. Be to, ES dar kartą pabrėžė, kad ES valstybės narės turi visas suverenias teises, *inter alia*, sudaryti dvišalius susitarimus ir tirti bei naudoti savo gamtos išteklius pagal ES *acquis* ir tarptautinę teisę, įskaitant JT jūrų teisės konvenciją.

Be to, 2012 m. gruodžio mėn. išvadose Taryba labai apgailestaudama pažymėjo, kad Turkija, nepaisant daugkartinių raginimų, ir toliau atsisako vykdyti savo pareigą visiškai ir be diskriminavimo įgyvendinti Asociacijos susitarimo papildomą protokolą visų valstybių narių atžvilgiu. Tai galėtų labai sustiprinti derybų procesą. Nesant pažangos šiuo klausimu Taryba tebetaikys savo 2006 m. nustatytas priemones, o tai ir toliau turės įtakos bendrai derybų pažangai.

Be to, Turkija, deja, vis dar nepadarė pažangos siekiant būtino santykių su Kipro Respublika normalizavimo. Aptariant šį klausimą ES paragino Turkiją nustoti blokovus valstybių narių stojimą į tarptautines organizacijas ar prisijungimą prie tarptautinių mechanizmų ⁴¹. Gruodžio mėn. išvadose Taryba taip pat labai apgailestavo dėl Turkijos santykių įšaldymo su ES pirmininkaujančia valstybe nare per 2012 m. antrąjį pusmetį, dėl ta tema pareikštų Turkijos pranešimų ir pozicijų ar pareiškimų nederinimo su ES pozicijomis ar pareiškimais tarptautiniuose forumuose.

⁴¹ Žr. posėdžio dok. 11485/12.

Be to, Taryba priminė, kad tikimasi, kad Turkija aktyviai remis vykstančias derybas, kuriomis siekiama teisingo, visapusiško ir ilgalaikio Kipro problemos sprendimo JT sistemoje, laikantis atitinkamų JT Saugumo Tarybos rezoliucijų ir principų, kuriais grindžiama Sąjunga. Turkijos įsipareigojimas ir konkretūs veiksmai siekiant tokio visapusiško šios problemos sprendimo yra būtini.

4.2. VAKARŲ EUROPA

ES santykiai su kaimyninėmis Vakarų Europos šalimis grindžiami visapusiškais bendradarbiavimo susitarimais, pavyzdžiui, Europos ekonominės erdvės susitarimu (su **Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinu**) ar Šengeno susitarimu (pirmiau minėtomis trimis šalimis ir **Šveicarija**)⁴². Gruodžio mėn. Komisija paskelbė savo parengtą EEE susitarimo veikimo peržiūrą ir Komunikatą dėl santykių su Andoros Kunigaikštyste, Monako Kunigaikštyste ir San Marino Respublika. Taryba priėmė savo kas du metus priimamas išvadas dėl ES santykių su ELPA šalimis ir išvadas dėl santykių su Andoros Kunigaikštyste, Monako Kunigaikštyste ir San Marino Respublika.

2012 m. ES bendradarbiavimas BUSP srityje su EEE/ELPA šalimis toliau intensyvėjo – šios šalys prisijungė prie daugelio BUSP srities deklaracijų, taip pat bendradarbiavo vykdam tam tikrus bendruosius veiksmus. ES taip pat vedė reguliarius politinius dialogus įvairiais lygiais ir įvairiuose kontekstuose; padaugėjo neoficialių dialogų, vykdomų svarbiuose tarptautiniuose renginiuose.

Dėl bendradarbiavimo BSGP srityje Šveicarija išreiškė norą dalyvauti Europos Sąjungos aviacijos saugumo BSGP misijoje Pietų Sudane (EUAVSEC-South Sudan) ir Europos Sąjungos BSGP misijoje Nigeryje (EUCAP SAHEL Niger). Šveicarija šiuo metu dalyvauja ES karinėje operacijoje EUFOR Althea Bosnijoje ir Hercegovinoje (19 asmenų) ir civilinėje misijoje Kosove (EULEX) (8 asmenys). Norvegija dalyvavo EUNAVFOR Atalanta, EULEX Kosovo, EUJUST LEX operacijose ir siūlė personalą EUCAP NESTOR misijai. Taip pat ji įeina į Šiaurės šalių kovinės grupės sudėtį.

⁴² 2012 m. gegužės 24 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Šveicarijos nustatytų leidimų gyventi šalyje išdavimo Lenkijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos, Slovėnijos, Slovakijos, Čekijos Respublikos ir Vengrijos piliečiams kvotų (P7_TA(2012)0226).

2012 m. lapkričio mėn. Norvegija ir Šveicarija buvo priimtos dalyvauti ASEM.

Labai gerai ir glaudžiai vyksta ES ir **Norvegijos** bendradarbiavimas užsienio politikos srityje, visų pirma dėl Artimųjų Rytų (Norvegija pirmininkauja *Ad hoc* ryšių palaikymo komitetui), Arabų Pavasario ir Arkties klausimų. 2012 m. įvairiais lygiais reguliariai vyko dialogai. Kaip ir Islandija, Norvegija tvirtai remia ES prašymą gauti nuolatinio stebėtojo statusą Arkties taryboje. 2012 m. kovo mėn. vyriausioji įgaliotinė / Pirmininko pavaduotoja C. Ashton lankėsi Arktyje, taip pat Norvegijoje. Norvegija lieka labai svarbia partnere energetinio saugumo srityje. Pirmininkai H. Van Rompuy'us, J. M. Barroso ir M. Schultzas 2012 m. gruodžio mėn. dalyvavo Nobelio taikos premijos įteikimo ceremonijoje Osle – 2012 m. ši premija buvo skirta Europos Sąjungai.

Buvo tęsiamas bendradarbiavimas su **Šveicarija** tokiose srityse kaip Pietų Kaukazas, demokratinis procesas Šiaurės Afrikoje ir Artimųjų Rytų taikos procesas. Šveicarija aktyviai tarpininkavo Rusijai ir Gruzijai, kad nebeliktų kliūčių Rusijos stojimui į PPO. Formalus dialogas nevyko, neoficialus politinis dialogas vyksta politikos direktorių lygiu. 2012 m. kovo 20 d. Šveicarijos Prezidentas susitiko su pirmininkais H. Van Rompuy'umi, J. M. Barroso ir M. Schultzu. Taip pat per tuos metus įvyko keletas Šveicarijos ministrų ir atitinkamos srities Komisijos pareigūnų susitikimų.

Nors nėra ES ir Šveicarijos susitarimo dėl veiksmų suderinimo, Šveicarija toliau dažnai prisijungdavo prie ES pozicijų ir priemonių ⁴³.

2012 m. kovo 16 d. su Europos gynybos agentūra buvo pasirašytas Administracinis susitarimas dėl bendradarbiavimo.

⁴³ Tačiau Šveicarija neprisijungė prie 2012 m. liepos mėn. Tarybos sprendimo dėl sankcijų Iranui tvarkos sugriežtinimo, susijusio su naftos ir naftos chemijos produktais, bei su ryšių su Irano centriniu banku nutraukimu.

Su **Islandija** buvo tęsiamos 2010 m. liepos mėn. pradėtos stojimo derybos, o 2012 m. birželio mėn. preliminariai užbaigtas konkretus derybinis skyrius *Užsienio, saugumo ir gynybos politika*. Iki 2012 m. gruodžio mėn. su Islandija buvo pradėtos derybos dėl dvidešimt septynių skyrių, dėl vienuolikos skyrių derybos jau buvo baigtos.

1.5. AZIJA IR RAMUSIS VANDENYNAS

2012 m. buvo svarbūs metai ES ir Azijos bei Ramiojo vandenyno regiono santykiams. Tarp žymesnių intensyvesnio dialogo ir bendradarbiavimo regione pavyzdžių paminėtina tai, kad vyko nemažai svarbių aukšto lygio vizitų, surengti keturi aukščiausiojo lygio susitikimai su strateginiais partneriais, buvo sudaryta mišrių susitarimų ar sėkmingai tęsiamos derybos dėl jų, taip pat pasirašytas ES prisijungimas prie ASEAN Draugystės ir bendradarbiavimo sutarties. Ši dinamika atitinka dalyvavimo politiką regione, kuriame įsikūrę keturi ES strateginiai partneriai, ir kuris išlaiko stabilų ekonomikos augimo lygį.

Jungtinis ES ir JAV pareiškimas dėl Azijos ir Ramiojo vandenyno regiono, kurį Valstybės sekretorė Hillary Clinton ir ES vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai Catherine Ashton pasirašė 2012 m. liepos 12 d. Pnompenyje rodo, kad ES ir JAV teikia daug svarbos šiam klestinčiam regionui ir jo taikiam bei dinamiškam vystymuisi. Iki šiol šis dokumentas yra pagrindinis transatlantinio dialogo Azijos ir Ramiojo vandenyno regiono klausimais pasiekimas.

me ASEM aukščiausiojo lygio susitikime (vykusiame 2012 m. lapkričio 5–6 d. Laose) buvo patvirtinti Europos ir Azijos partnerių interesai stiprinti abipusius santykius ir bendradarbiauti sprendžiant šiandienos problemas. Šio dialogo svarbą dar kartą patvirtino tai, kad jis pritraukė daugiau šalių iš abiejų žemynų – į procesą įsijungė Norvegija, Šveicarija ir Bangladešas.

ES toliau aktyviai skatino pokyčius, vedančius į demokratiškesnę tvarką Mianmare / Birmoje, ir į juos reagavo. Ši reakcija buvo visuotinė, buvo suteikta didesnė pagalba ir vedamas intensyvesnis dialogas (įskaitant aukščiausiu lygiu), sustabdytas ribojamųjų priemonių taikymas (išskyrus ginklų embargą) ir įkurtas ES biuras Jangone.

ES įsitvirtino kaip svarbus saugumui ir vystymuisi subjektas. Afganistano atžvilgiu ES dar kartą patvirtino ilgalaikį įsipareigojimą. Dvišaliai santykiai su šia šalimi bus kuriami remiantis ilgalaikiu Bendradarbiavimo susitarimu dėl partnerystės ir vystymosi, kuris ateinančiais metais bus ES veiklos su Afganistanu teisinis pagrindas. Sausio mėn. Taryba patvirtino ES ir Pakistano 5 metų bendradarbiavimo planą, o birželio mėn. buvo pradėtas ES ir Pakistano strateginis dialogas. ES ypač daug dėmesio teikė pokyčiams regione, susijusiems su teritorijomis ir jūra. ES vardu vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pabrėžė taikių ir bendradarbiavimu pagrįstų sprendimų svarbą, laikantis tarptautinės teisės.

5. 1. RYTŲ AZIJA

5.1.1. Su **Kinija** žymiai pagilėjo bendradarbiavimas saugumo ir gynybos, taip pat globaliais ir tarptautiniais klausimais. Svarbiausi metų įvykiai buvo du aukščiausiojo lygio susitikimai vasario ⁴⁴ ir rugsėjo mėn. Vieni svarbiausių tikslų, be kita ko, buvo šie: balandžio mėn. nustatyti ES ir Kinijos santykių „trečią ramstį“ – Žmonių tarpusavio aukšto lygio dialogą (papildantį Strateginį ir Prekybos / ekonomikos ramsčius); gegužės mėn. pradėti ES ir Kinijos partnerystę tvarios urbanizacijos klausimais; taip pat gegužės mėn. surengti pirmą aukšto lygio susitikimą energetikos klausimais; rugsėjo mėn. pradėti ES ir Kinijos kibernetinių klausimų darbo grupės darbą, dialogą inovacijų klausimais ir susitarti testuoti derybas dėl investicijų susitarimo. Vyko dalykiškos diskusijos dėl tarptautinių klausimų, visų pirma Sirijos, Irano ir Rytų Kinijos jūros. Abi pusės susitarė daugiau bendradarbiauti energijos saugumo, branduolinės saugos, nelaimių valdymo ir pagalbos ir aprūpinimo maistu ir vandeniui srityse. Žmogaus teisių klausimai buvo keliami Dialogo žmogaus teisių klausimais metu ir šiems klausimams skirtame seminare ir kituose pokalbiuose, laikantis ES strateginės programos žmogaus teisių ir demokratijos srityje ⁴⁵.

⁴⁴ Data buvo pakeista, nes dėl neeilinio 2011 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikimo aukščiausiojo lygio susitikimą teko paskutinę minutę atidėti.

⁴⁵ 2012 m. birželio 14 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl žmogaus teisių padėties Tibete (P7_TA(2012)0257), o 2012 m. liepos 5 d. – rezoliuciją dėl skandalo dėl priverstinių abortų Kinijoje (P7_TA(2012)0301).

Liepos mėn. Pekine įvyko 3-as ES ir Kinijos strateginio dialogo raundas, jame dalyvavo vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir valstybės tarybos narys Dai Bingguo. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja taip pat antrą kartą susitiko su gynybos ministru Liangu Guanglie. Vienas iš šio apsilankymo tikslų buvo tinkamai pasinaudoti strategine partneryste, kad būtų surasti svarbių tarptautinių ir globalinių problemų sprendimai, visų pirma turint omenyje augantį Kinijos vaidmenį tarptautinėje arenoje. To siekdamas abi pusės susitarė pradėti reguliarią dialogą saugumo ir gynybos politikos klausimais bei reguliarius specialiujų įgaliotinių ir pasiuntinių pasitarimus, 2013 m. surengti aukšto lygio seminarą saugumo ir gynybos klausimais ir sustiprinti karinio personalo keitimąsi informacija. Šie tikslai taip pat buvo patvirtinti rugsėjo mėn. aukščiausiojo lygio susitikime. Buvo keliamos tokios temos, kaip Iranas, Sirija, Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika, Pietų Kinijos jūra ir sėkmingas bendradarbiavimas kovojant su piratavimu. Kinija buvo pakviesta svarstyti dėl prisijungimo prie EUCAP NESTOR ir EUAVSEC-South Sudan misijų.

2012 m. gruodžio mėn. įvyko pirmasis ES, Kinijos ir Afrikos dialogo dėl šaulių ir lengvųjų ginklų (ŠLG) susitikimas. Dialogas buvo pradėtas pagal Tarybos 2012 m. vasario mėn. sprendimą, siekiant pažaboti neteisėtą prekybą ŠLG ir pernelyg didelį jų kaupimą.

5.1.2. 2012 m. vyko intensyvus darbas rengiant svarbų ES ir **Japonijos** ⁴⁶ santykių sutvirtinimą – vyko derybos dėl Bendrojo susitarimo dėl politinio, sektorinio ir globalinio bendradarbiavimo ir dėl Laisvosios prekybos susitarimo (LPS). Užbaigus nuodugną ir visapusišką bendradarbiavimo apimtį nustatymą, Taryba lapkričio 29 d. priėmė derybų įgaliojimus dėl Bendrojo susitarimo ir Laisvosios prekybos susitarimo ⁴⁷.

⁴⁶ 2012 m. birželio 13 ir spalio 25 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliucijas dėl ES ir Japonijos derybų dėl prekybos (P7_TA(2012)0246, P7_TA(2012)0398). 2012 m. vasario 16 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl mirties bausmės Japonijoje (P7_TA(2012)0065).

⁴⁷ Numatoma, kad oficialiai derybos bus pradėtos 2013 m. pradžioje įvyksiančiame 21-ame ES ir Japonijos aukščiausiojo lygio susitikime.

Vyko keli pasitarimai vadovų lygiu: Pirmininkai H. Van Rompuy'us ir J. M. Barroso susitiko su Ministru Pirmininku Y. Noda per G8 susitikimą Kemp Deivide, taip pat Kabose (G20) ir lapkričio mėn. Vientiane, per ASEM aukščiausiojo lygio susitikimą.

2012 m. įvykę septynių Komisijos narių vizitai į Japoniją ir daug aukšto lygio dialogų aiškiai parodė, kad santykiai toliau plėtojami daugelyje sričių, apimant daug ES prioritetinių sektorių, kaip antai energetikos politika, bendradarbiavimas jūrų ir žuvininkystės srityje, pasirengimas nelaimėms, maisto sauga, socialinė politika arba mokslas, technologijos ir inovacijos.

Politikos ir saugumo klausimais buvo surengta daug aukšto lygio susitikimų – pradedant politiniu lygiu ir baigiant vyresniųjų pareigūnų lygiu – juose buvo aptariami plataus spektro klausimai. Vienas svarbus elementas, dėl kurio buvo sutariama, buvo ryšys tarp tvaraus augimo, saugumo ir vystymosi – abi pusės susidarė geresnį ateities ES ir Japonijos bendradarbiavimo galimybių supratimą, pavyzdžiui, tokiose srityse, kaip taika ir saugumas Afrikoje, nelaimių valdymas ir atsparumo arba vystymosi politika.

5.1.3. ES ir Korėjos Respublika (KR) toliau konsolidavo savo Strateginę partnerystę įgyvendindamos tikslus, kurie buvo išdėstyti 2012 m. kovo 28 d. Seule įvykusiame aukščiausiojo lygio susitikime.

2012 m. spalio 12 d. Briuselyje įvyko antrasis politikos direktorių dialogas ir jame, *inter alia*, buvo pažymėta, kad susitarta dėl taisyklių ir procedūrų, taikytinų reguliariose konsultacijose žmogaus teisių klausimais. KR pakvietė ES į pirmąjį Seulo gynybos dialogo susitikimą 2012 m. lapkričio 14 d., kuriame suteikta galimybė pasikeisti nuomonėmis apie krizių valdymo operacijas ir perspektyvas pradėti derybas dėl susitarimo dėl KR dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose. ES kvietimu KR teigė esanti pasirengusi dalyvauti EUCAP NESTOR misijoje. Abi šalys taip pat sutarė pradėti dialogą dėl ginklų neplatavimo ir nusiginklavimo, taip pat jį vesti aukštesniu lygiu ir dažniau.

2012 m. gruodžio 3 d. pirmąkart vyko konsultacijos dėl Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos, o 2012 m. birželio 7–9 d. Seule vyko EIVT ir Užsienio reikalų ministerijos neoficialių konsultacijų politikos KLDR atžvilgiu klausimais antras raundas.

2012 m. vasario mėn. Politiniame ir saugumo komitete su vizitu apsilankė KR suvienijimo ministras W. Yu.

Pagal bendrą susitarimą 2012 m. rugsėjo 24 d. Briuselyje susirinko jungtinis komitetas, kad peržiūrėtų pažangą visose bendradarbiavimo srityse. 2012 m. spalio 16 d. Briuselyje įvyko ES ir KR prekybos ministrų susitikimas, kuriam pirmininkavo Komisijos narys K. De Guchtas ir ministras T. Barkas; buvo pasikeista nuomonėmis apie Laisvosios prekybos susitarimo poveikį ir apie abiem šalims svarbias reguliavimo ir prekybos liberalizavimo priemones.

5.1.4. ES santykiai su **Korėjos Liaudies Demokratine Respublika (KLDR)** ir toliau grindžiami kritiniu požiūriu paremta bendravimo politika. 2012 m. ES toliau įdėmiai stebėjo padėtį regione ir ypač Šiaurės Korėjoje. Tam tikros Šiaurės Korėjos politikos kryptys ir toliau kelia rimtą susirūpinimą (visų pirma neplatavimo klausimai ir žmogaus teisių pažeidimai), ES kiekviena proga kelia šiuos klausimus Šiaurės Korėjai ⁴⁸.

Ypač didelį susirūpinimą 2012 m. kėlė dviejų raketų bandymų įvykdymas (nepavykęs bandymas balandžio mėn. ir sėkmingas – gruodžio mėn.) naudojant balistinių raketų technologiją ir pažeidžiant KLDR tarptautinius įsipareigojimus. Abiem atvejais vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pareiškimu pasmerkė raketų paleidimą ir paragino Šiaurės Korėją susilaikyti nuo tolesnių provokacijų ir rinktis dialogo su tarptautine bendruomene kelią, be kita ko, šešių šalių derybų būdu.

Žmogaus teisių srityje ES kartu su Japonija rėmė JT žmogaus teisių tarybos rezoliuciją siekiant pareikšti susirūpinimą dėl KLDR vykstančių sunkių žmogaus teisių pažeidimų 2012 m. kovo mėn.

⁴⁸ 2012 m. gegužės 24 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Šiaurės Korėjos pabėgėlių padėties (P7_TA(2012)0229).

5.1.5. 2012 m. ES ir **Mongolija** toliau plėtojo dvišalius santykius rengiantis pasirašyti Partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą. Abi šalys toliau didino bendradarbiavimą tokiose srityse kaip viešojo sektoriaus pajėgumų kūrimas, valdymas ir teisinė valstybė, ES normų ir standartų priėmimas, profesinis rengimas ir mokymas, MVI (mažųjų ir vidutinių įmonių) vystymas ir valdymo klausimai, susiję su Mongolijos sparčiai besiplėtojančiu kasybos sektoriumi. ES rėmė Mongolijos narystę ESBO (2012 m. lapkričio mėn.) ir su susidomėjimu sekė vis aktyvesnį Mongolijos dalyvavimą regioniniuose ir tarptautiniuose veiksmuose (pirmininkavimas Demokratijos bendrijai).

5.2. PIETRYČIŲ AZIJA

5.2.1. Visus metus ES toliau dėjo pastangas didindama bendradarbiavimą su **ASEAN**. Balandžio 26–27 d. Brunėjaus Darusalame įvykusiame 19-ame ES ir ASEAN užsienio reikalų ministrų susitikime abi pusės priėmė naują 2013–2017 m. veiksmų planą ASEAN ir ES tvirtesnei partnerystei sustiprinti, kuriuo siekiama plėsti ir intensyvinti santykius, visų pirma politinėje ir saugumo srityje. Liepos 12 d. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja dalyvavo 19-ame ASEAN regioninio forumo ministrų susitikime ir po ministrų susitikimo surengtoje ES ir ASEAN konferencijoje, kurioje ji pasirašė protokolą dėl ES prisijungimo prie Pietryčių Azijos draugystės ir bendradarbiavimo sutarties. Sutartis yra nepuolimo ir bendradarbiavimo susitarimas tarp ASEAN valstybių narių ir jų partnerių. Tai taip pat yra būtina dalyvavimo Rytų Azijos aukščiausiojo lygio susitikime sąlyga.

2012 m. sausio mėn. buvo surengta EIVT misija į ASEAN (Džakartą) siekiant išnagrinėti galimybes stiprinti ES ir ASEAN bendradarbiavimą reagavimo į krizes srityje. Po šios misijos ES pateikė ASEAN konkrečius ES ir ASEAN bendradarbiavimo reagavimo į krizes srityje stiprinimo pasiūlymus. Šie pasiūlymai buvo teigiamai priimti 19-ame ES ir ASEAN ministrų susitikime. Šiuo klausimu ASEAN ir ES nusprendė užtikrinti glaudesnę bendradarbiavimą ir veiksmų derinimą nelaimių rizikos mažinimo ir valdymo srityse pasaulio bei regionų lygiais ⁴⁹. 2012 m. lapkričio 25–26 d. EIVT misija lankėsi **Malaizijoje** siekdama išnagrinėti, kaip stiprinti dvišalį ES ir Malaizijos bendradarbiavimą reagavimo į krizes srityje, atsižvelgiant ES ir ASEAN iniciatyvą.

Atitinkamai birželio 27 d. ir liepos 11 d. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja bendrai pasirašė naujus Partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus (PBS) su Vietnamo ir Filipinų užsienio reikalų ministrais. Šie du PBS suteikia pagrindą plėsti ir vystyti dvišalius santykius daugelyje sričių, įskaitant saugumo, žmogaus teisių, nelaimių valdymo, mokslo, technologijų ir švietimo.

ES, nors laikėsi strateginio tikslo dėl regionų lygio laisvosios prekybos susitarimo, tęsė dvišales derybas dėl LPS su ASEAN šalimis ir gruodžio 16 d. užbaigė derybas su Singapūru. Buvo padaryta nemaža pažanga derybose dėl LPS su Malaizija, o su Vietnamu derybos dėl LPS buvo oficialiai pradėtos birželio 26 d.

⁴⁹ ASEAN ir ES visų pirma nusprendė:

- sukurti regioninį dalijimosi informacija ir ankstyvojo perspėjimo sistemų ekstremaliųjų padėčių atveju tinklą;
- stiprinti ASEAN humanitarinės pagalbos ir nelaimių valdymo koordinavimo centrą (AHA centrą);
- dirbti išvien, kad paprašius būtų stiprinami nacionaliniai nelaimių valdymo mechanizmai įvairiose ASEAN šalyse,
- kad būtų skatinama keistis patirtimi ir žiniomis, susijusiomis su civiliniu ir kariniu bendradarbiavimu nelaimių rizikos mažinimo bei reagavimo į ekstremaliąsias padėtis srityse.

Laikantis abiejų regionų įsipareigojimo plėtoti savo bendradarbiavimą, aptariamais metais ES aukšto lygio pareigūnų vizitų srautas į Pietryčių Aziją buvo intensyvus. Lapkričio mėn. pradžioje Europos Vadovų Tarybos Pirmininkas H. Van Rompuy'us aplankė Vietnamą ir Kambodžą⁵⁰, Europos Komisijos Pirmininkas J. M. Barroso aplankė Mianmarą / Birmą ir Tailandą. Abu Pirmininkai dalyvavo 9-ame ASEM aukščiausiojo lygio susitikime, vykusiame lapkričio 5–6 d. Ventiane (Laose).

Kovo 21–23 d. **Indonezijoje** ES dalyvavo Džakartos tarptautiniame dialoge gynybos klausimais – tai buvo gera proga plėtoti perspektyvius ryšius su ASEAN / ASEAN regioninio forumo šalių partnerių, įskaitant Indoneziją ir Vietnamą, gynybos bendruomene.

5.2.2. ES bendradarbiavimas su Mianmaru / Birma 2012 metais gerokai suintensyvėjo dėl permainų šalyje siekiant daugiau demokratijos, kai 2011 m. buvo sudaryta nauja vyriausybė⁵¹. Pripažindama pažangą, padarytą siekiant demokratizacijos ir nacionalinio susitaikymo, ES vieneriems metams sustabdė ribojamąsias priemones Mianmarui / Birmai, išskyrus ginklų embargą ir embargą įrangai, kuri gali būti naudojama represijoms. Balandžio 23 d. Taryba pateikė išvadas, kuriose išdėstoma nauja ES politika Mianmaro / Birmos atžvilgiu. Komisijos pirmininko J. M. Barroso ir vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos vizitai į šalį atspindi naują posūkį dvišaliuose santykiuose ir buvo naudingi intensyvinant ES veiklą šalyje (vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja Jangone atidarė ES biurą, o Pirmininkas J. M. Barroso dalyvavo Mianmaro / Birmos taikos centro iškilmingame atidaryme). 2012 m. lapkričio 21–25 d. EIVT misija lankėsi Mianmare / Birmoje, kad išnagrinėtų, kaip stiprinti ES ir Mianmaro / Birmos bendradarbiavimą reagavimo į krizes srityje, ir susitiko su vyresniaisiais politiniais ir kariniais pareigūnais. Mianmaro / Birmos valdžios institucijos pareiškė pasitenkinimą EIVT misijos veikla, kurį laiko tvirtesnių ES ir Mianmaro / Birmos santykių reagavimo į krizes srityje ženklu. EIVT misija taip pat aplankė keturias šalies viduje perkeltų asmenų stovyklas Rachinų valstijoje (*Sittwe* rajone). Tačiau dar lieka daug sunkumų, įskaitant vykstančias kovas Kačinų valstijoje ir bendruomenių tarpusavio įtampą Rachinų valstijoje. ES buvo pagrindinis JT GA rezoliucijos dėl žmogaus teisių padėties Mianmare / Birmoje rėmėjas; ši rezoliucija buvo priimta 2012 m. pabaigoje, pirmą kartą bendro sutarimo būdu.

⁵⁰ 2012 m. spalio 26 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Kambodžoje (P7_TA(2012)0402).

⁵¹ 2012 m. balandžio 20 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Birmoje / Mianmare (P7_TA(2012)0142); 2012 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl rohinių etninei grupei priklausančių musulmonų persekiojimo Birmoje (Mianmare) (P7_TA(2012)0355); 2012 m. lapkričio 22 d. – rezoliuciją dėl padėties Birmoje, ypač dėl toliau vykdomo smurto Rachinų valstijoje (P7_TA(2012)0464).

5.2.3. Vyko aukšto lygio politiniai pasitarimai ir su **Indonezija**. 2012 m. gruodžio mėn. Briuselyje tuo pat metu vykusių politikos direktorių dialogo ir vyresniųjų pareigūnų susitikimų kokybė rodo, kad santykiai subrendo ir pagilėjo, atitinkamai atspindėdami didėjančią Indonezijos svarbą regiono ir tarptautiniu lygiu. Abi šalys pareiškė norą glaudžiau bendradarbiauti arba bent keistis patirtimi tokiose srityse, kaip saugumas ir gynyba. Šiuo požiūriu reikėtų pažymėti, kad pirmas istorijoje aukšto lygio darbuotojų diskusijų saugumo ir gynybos klausimais susitikimas vyko 2012 m. pavasarį Džakartoje, o rudenį – Briuselyje ⁵². Buvo nurodyta, kad jūrų saugumas ir kova su piratais yra bendra problema ir galima sritis, kurioje galima keistis patirtimi ir bendradarbiauti. Abi šalys pareiškė įsitikinimą, kad keitimasis patirtimi ir mokymas šioje srityje, kaip ir taikos palaikymo srityje, gali peraugti į vaisingą bendradarbiavimą.

5.3. PIETŲ AZIJA

5.3.1. 2012 m. buvo toliau siekiama sustiprinti ES ir **Indijos** ⁵³ strateginės partnerystės politinį ir strateginį aspektą. ES ir Indijos aukščiausiojo lygio susitikimas ir ministrų susitikimas įvyko metų pradžioje – tai buvo proga vyriausiajai įgaliotinei ir Komisijos pirmininko pavaduotojai nuvykti į Indiją ir dalyvauti keliuose aukšto lygio susitikimuose. Liepos mėn. Briuselyje įvyko antros konsultacijos užsienio politikos klausimais, per kurias buvo galima naudingai pasikeisti nuomonėmis regioniniais ir globaliais klausimais, bei dėl bendradarbiavimo saugumo srityje. Šeštas dialogas saugumo klausimais politikos direktorių lygiu vyko liepos mėn. pabaigoje Briuselyje; jame buvo patvirtinta, kad abi šalys yra labai suinteresuotos bendradarbiauti dėl su saugumu susijusių klausimų, pavyzdžiui, dėl kovos su terorizmu, elektroninių nusikaltimų ir elektroninio saugumo, piratavimo ir ginklų neplatavimo. Buvo susitarta šia proga pradėti dialogą, konkrečiai skirtą ginklų neplatavimo ir nusiginklavimo klausimams, siekiant šioje srityje sukurti abipusį supratimą.

⁵² Šis daug žadantis dialogas buvo tęsiamas 2013 m. pavasarį Džakartoje.

⁵³ 2012 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl diskriminacijos dėl priklausymo kastai Indijoje (P7_TA(2012)0512).

5.3.2. Afganistanas

Pereinamojo proceso vykdymas ketvirtojoje provincijų grupėje prasidėjo 2012 m. gruodžio mėn.; tai reiškia, kad, kai jis bus užbaigtas, 87 procentai gyventojų gyvens Afganistano nacionalinio saugumo pajėgų kontroliuojamose teritorijose. Buvo tęsiamas Tarptautinių saugumo paramos pajėgų karių išvedimas, kuris bus baigtas iki 2014 m. pabaigos.

Saugumo padėtis tebebuvo įtempta, įvykdyta daug savižudžių ir vidaus veikėjų išpuolių, esama dėsningumo imtis smurto prieš įtakingus religinius, genčių ir bendruomenės veikėjus, taip pat prieš vietas ir centrines valdžios įstaigas. Gegužės mėn. Taryba dar kartą patvirtino ES ilgalaikį įsipareigojimą Afganistanui, prisiimdama atsakomybę esamą paramos lygį bent išlaikyti ir po perėjimo pabaigos 2014 m. ir remti afganistaniečių pastangas stiprinti civilinį viešosios tvarkos palaikymą ir teisinę valstybę. Šie įsipareigojimai buvo ES iškeltų tikslų keliose iš eilės rengtose tarptautinėse konferencijose, vykusiose Čikagoje, Kabule, Bonoje ir Tokijuje, pagrindas, buvo sukurtas visapusiškas sutartas tarptautinis pagrindas, siekiant remti saugumo didinimą ir vystymąsi Afganistane po perėjimo. Su Afganistano vyriausybe surengti du derybų raundai dėl ilgalaikio Bendradarbiavimo susitarimo dėl partnerystės ir vystymosi, kuris ateinančiais metais bus ES veiklos su Afganistanu teisinis pagrindas. Dvejas – ES delegacijos vadovo ir specialiojo įgaliotinio – pareigas einantis Vygaudas Ušackas ir toliau atliko svarbų vaidmenį koordinuojant ES dalyvavimą vietoje ir jį stiprinant, kaip numatyta Afganistanui ir Pakistanui skirtame ES veiksmų plane.

2012 m. **EUPOL Afghanistan**, glaudžiai bendradarbiaudama su tarptautiniais partneriais, toliau rėmė afganistaniečius partnerius pagal tris programinius ramsčius (Vidaus reikalų ministerijos institucinė reforma, Afganistano nacionalinės policijos profesionalizavimas ir policijos susiejimas su teisingumo sektoriumi). Atsakomybės už saugumą perkėlimas Afganistano nacionalinio saugumo pajėgoms darė tiesioginę įtaką EUPOL dalyvavimo veiksmų vietoje 2012 m. intensyvumui – buvo uždaryta daug misijos vietinių punktų. Atsižvelgiant į pereinamojo laikotarpio procesą ir siekiant užtikrinti, kad pasiekimai būtų ilgalaikiai, misija daug dėmesio skyrė didėjančiai afganistaniečių atsakomybei Vidaus reikalų ministerijos ir policijos sektoriuose bei šių sektorių pajėgumams. Šiuo požiūriu EUPOL toliau pirmiausia vykdė instruktorių mokymo kursus ir skyrė dėmesio svarbiausioms nuolatinėms Afganistano institucijoms, kaip antai Policijos darbuotojų koledžui ir Nusikaltimų valdymo centrui. 2012 m. atlikdamos strateginę misijos peržiūrą valstybės narės nusprendė pratęsti funkcinį požiūriu nepakeistą EUPOL iki 2014 m. pabaigos ir sutelkti EUPOL veiklą už Kabulo ribų sumažinant punktų skaičių.

5.3.3. 2012 m. birželio mėn. vyriausiajai įgaliotinei ir Komisijos pirmininko pavaduotojai lankantis Islamabado buvo pradėtas ES ir **Pakistano**⁵⁴ strateginis dialogas. Dialogas yra pagrįstas nauja politine sistema – ES ir Pakistano 5 metų bendradarbiavimo planu – kurį Taryba patvirtino sausio 23 d. Plano tikslas – pagerinti ES bendradarbiavimą su Pakistanu remiantis plačiu politiniu pagrindu ir plėsti santykius apimant daug klausimų, įskaitant saugumą, demokratiją, valdymą, žmogaus teises, socialinę ir ekonominę vystymąsi, prekybą ir energetiką. ES, rengdamasi tikėtinam parlamento rinkimų, kuriuos numatoma rengti 2013 m. pavasarį, stebėjimui, veiksmų vietoje 2012 m. spalio 18 d.–lapkričio 6 d. surengė tiriamąją rinkimų vertinimo misiją. 2012 m. birželio mėn. Tarybos išvadose dėl Pakistano pabrėžiami ES įsipareigojimai remti Pakistaną prieš rinkimus ir po jų, taip pat nurodoma, kad ES yra susirūpinusi dėl poreikio Pakistanui stiprinti politinių, ekonominių, fiskalinių ir energetikos srities reformų pastangas. 2012 m. lapkričio mėn. įsigaliojo atsižvelgiant į precedento neturinčius niokojančius potvynius Pakistanė nustatytos ekstremaliosios situacijos Pakistanui nustatomos autonominės prekybos lengvatos, kurios galios iki 2013 m. gruodžio mėn. ES toliau dirbo su Pakistanu siekdama spręsti žmogaus teisių klausimus vedant dialogą ir bendradarbiaujant. Gruodžio mėn. Briuselyje įvykusiame politinio dialogo susitikime politikos direktorių lygiu numatyta papildoma galimybė suintensyvinti dialogą užsienio ir saugumo politikos srityje. Buvo sutarta šia proga pradėti vietos dialogą žmogaus teisių klausimais, taip pat specialų dialogą dėl ginklų neplatavimo ir nusiginklavimo. Kovos su terorizmu srityse ES ir Pakistano dialogas kovos su terorizmu klausimais buvo pradėtas 2012 m. sausio mėn.

5.3.4. ES pareiškė susirūpinimą dėl politinio smurto **Bangladeše** ir tęsė dialogą su vyriausybe ir kitais susijusiais subjektais dėl sveikatos ir saugumo klausimų fabrikuose, aptarnaujančiuose ES rinką. ES pagrindiniai prioritetai tebėra parama demokratinėms institucijoms, skurdo mažinimas, socialinė įtrauktis, tinkamas elgesys su pabėgėliais ir etninėmis mažumomis ir kova su klimato kaita. ES šiuos klausimus nagrinėjo pasitelkdama vystomojo bendradarbiavimo programas ir politinį dialogą, įskaitant aukščiausiu lygiu. Ji dirbo išvien su Bangladešu siekdama plataus užmojo rezultatų tarptautinėse derybose dėl klimato kaitos.

⁵⁴ 2012 m. spalio 26 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl mergaičių diskriminacijos Pakistanė ir ypač Malalos Yousafzai atvejo (P7_TA(2012)0401).

5.3.5. ES prisidėjo 2012 m. kovo mėn. JT Žmogaus teisių taryboje remdama rezoliuciją, kuria skatinamas susitaikymas ir atskaitomybė, raginant **Šri Lanką** įgyvendinti Šri Lankos įgytos patirties ir susitaikymo komisijos konstruktyvias rekomendacijas, imtis visų būtinų veiksmų tirti įtariamus tarptautinės teisės pažeidimus ir pateikti išsamų veiksmų planą, kuriame būtų išdėstyti veiksmai, kurių ėmėsi vyriausybė. Taip pat žmogaus teisių klausimai buvo keliami 2012 m. lapkričio mėn., per visuotinį periodinį vertinimą. ES ir Šri Lanka tuo pat metu parengė geresnio bendradarbiavimo įvairiose techninėse srityse pasiūlymus, tai pat ES, pasitelkdama paramą vystymuisi, aktyviai dirbo atstatymo po konflikto srityje.

5.3.6. 2012 m. jauna **Maldyvų** demokratija patyrė didelį išbandymą. Po ištisas savaites trukusio opozicijos vadovaujamo protesto ir policijos maišto, 2012 m. vasario mėn. atsistatydino pirmasis demokratiškai išrinktas Prezidentas Mohamadas Nasheedas, jį pakeitė buvęs viceprezidentas M. Waheedas, tapęs Prezidentu. ES vardu paskelbtoje deklaracijoje vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ragino politines partijas imtis politinio dialogo siekiant stiprinti demokratinį procesą ir rengiantis prezidento rinkimams, kuriuos numatyta surengti 2013 m. antrąjį pusmetį.

5.4. RAMIOJO VANDENYNŲ REGIONAS

5.4.1. Remdamosi 2011 m. rugsėjo mėn. Pirmininko J. M. Barroso ir 2011 m. spalio mėn. vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos vizitų rezultatais, ES ir **Australija** toliau bendravo ir vedė dialogus siekdamos išplėsti bendradarbiavimą užsienio reikalų ir saugumo klausimais, krizių valdymo, paramos vystymuisi srityse ir pasaulinės svarbos klausimais, kaip antai klimato kaita ar energetika. Po to, kai 2011 m. spalio mėn. buvo patvirtinti įgaliojimai dėl ES ir Australijos bendrojo susitarimo, per 2012 m. nemažai pasistūmėta derybose.

Liepos 27 d. Kanberoje įvyko ES ir Australijos politinio dialogo susitikimas dėl Azijos, jame buvo išsamiai pasikeista informacija apie pokyčius platesniame Azijos ir Ramiojo vandenyno regione, dėl kurių abiejų šalių nuomonės sutampa, kuriame šalys turi daug bendrų interesų ir kurio atžvilgiu Australija palankiai vertina aktyvesnę ES dalyvavimą. Lapkričio 7 d. Kanberoje įvyko ES ir Australijos saugumo ir strateginis dialogas politikos direktorių lygiu (įskaitant konsultacijas su Užsienio reikalų ir prekybos departamento atstovais, patarėjo nacionalinio saugumo klausimais pavaduotoju, Nacionalinio vertinimo biuro ir Australijos saugumo žvalgybos organizacijos atstovais), kurio plati darbotvarkė apėmė, *inter alia*, saugumo klausimus Azijos ir Ramiojo vandenyno regione, Mianmare / Birmoje, Indonezijoje, Fidžyje, Papua Naujojoje Gvinėjoje, Irane, Sirijoje, Egipte, Artimųjų Rytų taikos procesą, padėtį Afganistane, Pakistane, kovą su terorizmu, ginklų neplatšinimą ir bendradarbiavimą krizių valdymo srityje.

ES pakvietė Australiją dalyvauti EUCAP/NESTOR ir EUAVSEC misijose. Sėkmingai vyko derybos dėl Susitarimo dėl dalyvavimo bendrųjų sąlygų dėl Australijos dalyvavimo krizių valdymo operacijose. Pasirašius šį susitarimą, bus nustatytas pagrindas Australijai aktyviau dalyvauti BSGP operacijose.

5.4.2. Naujoji Zelandija Per aptariamus metus vyko pasitarimai dėl didelės geopolitinės svarbos abiem šalims rūpimų klausimų, visų pirma buvo vykdomos EIVT administracijos vadovo ir Naujosios Zelandijos Užsienio reikalų ir prekybos ministerijos atstovų bei Ministro Pirmininko departamento ir kabineto Vellingtone konsultacijos, taip pat pasitarimai su užsienio reikalų ministru ir prekybos ministru Oklende; taip pat vyko pirmasis ES ir Naujosios Zelandijos neoficialus pasitarimas saugumo klausimais politikos direktorių lygiu, taip pat konsultacijos su gynybos ministru, Užsienio reikalų ministerijos atstovais ir Naujosios Zelandijos žvalgybos tarnybomis.

Naujoji Zelandija ir toliau svariai prisidėjo prie BSGP. Bendrasis susitarimas dėl Naujosios Zelandijos dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose bendrųjų sąlygų buvo pasirašytas 2012 m. balandžio 18 d., kai Briuselyje užsienio reikalų ministras Murray'us McCully'is susitiko su vyriausiąja įgaliotine ir Komisijos pirmininko pavaduotoja. Naujoji Zelandija buvo pakviesta dalyvauti EUCAP NESTOR misijoje.

Nuo 2007 m. EUPOL misijoje Afganistane vykdžiusi svarbų vaidmenį, 2012 m. rugsėjo mėn. Naujoji Zelandija paskelbė, kad iki metų pabaigos nutrauks policijos pareigūnų dislokavimą ir taip pat Naujosios Zelandijos Provincijų atstatymo grupei užbaigus perėjimo procesą jos veikimo teritorijoje, ją atšauks.

5.4.3. Fidžis ES toliau įdėmiai stebėjo demokratizacijos darbotvarkės įgyvendinimą ir konstitucinio proceso pradžią 2012 m. ES nusprendė pratęsti vadinamąsias atitinkamas priemones (pagal Kotonu susitarimo 96 straipsnį ir Vystomojo bendradarbiavimo priemonės 37 straipsnį) dar 12 mėnesių, bet žengdama pirmą (vis dar atsargų) žingsnį sutiko pradėti diskutuoti su Fidžiu dėl 11-ojo Europos plėtros fondo programavimo, kartu pakartodama raginimą panaikinti likusius apribojimus, susijusius su demokratinių principų laikymusi, teisine valstybe, žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis.

5.4.4. 2012 m., sukakus **Rytų Timoro** nepriklausomybės dešimtmečiui, sėkmingai įvyko prezidento ir parlamento rinkimai – svarbus etapas šalies kelyje stabilios demokratijos link. ES pasiuntė rinkimų stebėjimo misiją ir Europos Parlamento delegaciją stebėti parlamento rinkimų. ES laikėsi nuomonės, kad abu rinkimų procesai buvo taikūs, atviri ir skaidrūs.

5.4.5. Po audringų, bet galiausiai sėkmingai pasibaigusių 2012 m. nacionalinių rinkimų **Papua Naujojoje Gvinėjoje** įvyko vadovybės kartų pasikeitimas ir buvo atkurtas politinis stabilumas. Naujoji vyriausybė, vadovaujama Ministro Pirmininko Peterio O'Neillo, ėmėsi naujų iniciatyvų, pavyzdžiui, daugiau dėmesio skirti švietimui, sveikatos priežiūros paslaugoms ir kovos su korupcija priemonėms.

1.6. AFRIKA

Afrikoje ES daugiausia dėmesio skyrė strateginės partnerystės su Afrikos Sąjunga ir strateginės partnerystės su Pietų Afrika stiprinimui pasitelkdama Vystymosi ir bendradarbiavimo generalinį direktoratą, kad kartu su Afrikos partneriais pasiektų ES vystymosi tikslus įgyvendinant Pokyčių darbotvarkę ir bendradarbiaudama su regioninėmis ir tarptautinėmis organizacijomis siekiant išspręsti konkrečiose šalyse vykstančias krizes pasitelkiant visapusišką ir regioninį požiūrį, pagal kurį labai daug dėmesio skiriama žmogaus teisėms ir su valdymu susijusiems klausimams. Šiais metais vyko itin glaudus ES, Afrikos Sąjungos ir JT bendradarbiavimas keliose vietose. Somalyje, kur ES aktyviai dalyvavo operacijoje Atalanta, EUTM misijoje ir keletą metų finansuodama AMISOM misiją, buvo matyti reali pažanga po to, kai buvo įgyvendinta ES strategija dėl Somalio pusiasalio (priimta 2011 m. pabaigoje), vasario mėn. įvykusios Londono konferencijos ir suderintos tarptautinės paramos, skirtos perėjimo pabaigai. ES taip pat rėmė Afrikos Sąjungos veiksmus Sudane, kuriame padaryta pažangos, tačiau padėtis tebėra labai nestabili. Kongo Demokratinėje Respublikoje, Bisau Gvinėjoje ir Malyje ES aktyviai dalyvavo reaguodama į plintančias krizes. Prevencinė diplomatija kitose šalyse – Sahelyje, Gvinėjoje ir Malavyje – padėjo išvengti padėties pablogėjimo, o ES rinkimų stebėjimo misijos atliko svarbius vaidmenis Siera Leonėje, Senegale ir Zambijoje. Pasirašius susitarimą su Angola dėl bendrų tolesnių veiksmų santykiai su šia sparčiai augančia šalimi perėjo į naują lygį.

6.1. ES ir AS

ES ir Afrikos Sąjunga (AS) tęsė dialogą ir bendradarbiavimą politiniais ir saugumo klausimais. ES Politinis ir saugumo komitetas ir AS Taikos ir saugumo taryba gegužės 29 d. surengė savo 5-ą bendrą konsultuojamąjį susitikimą, skirtą bendros Afrikos ir ES strategijos įgyvendinimui, nelengvu metu: vyko nuolatiniai nerimą keliantys pokyčiai Somalio pusiasalyje, o kai kuriose Vakarų Afrikos vietose susidarė didelė politinė, saugumo ir humanitarinė krizė. Diskusijose, kuriose buvo aptariamas Somalis, Sudanas ir Pietų Sudanas, Bisau Gvinėja, Sahelis ir Malis, buvo dar kartą patvirtintas abipusis įsipareigojimas stiprinti jų bendras pastangas siekiant krizių prevencijos ir sprendimo. Abi šalys pakartojo, kad yra įsipareigojusios didinti koordinavimą dėl pasaulinės svarbos klausimų, toliau bendradarbiauti dėl Afrikos taikos ir saugumo struktūros (ATSS) ir pripažino, kad reikia užtikrinti numatomą, lankstų ir ilgalaikį AS vadovaujamų taikos palaikymo operacijų finansavimą.

Pagal Afrikos taikos priemonę 2012 m. ES atnaujino savo paramą ATSS siekdama sustiprinti AS ir Regioninių ekonominių bendrijų / regioninių mechanizmų sąsajas, Afrikos žemyno išankstinio įspėjimo sistemą, tarpininkavimo struktūrų, tokių kaip ekspertų grupė, funkcionavimą ir visapusišką Afrikos nuolatinės parengties pajėgų įtvirtinimą, taip pat remti Afrikos strateginius, politikos, įgyvendinimo ir valdymo pajėgumus. ES toliau teikė didelę finansinę paramą (167 mln. EUR) dviem Afrikos taikos palaikymo operacijoms: AS misijai Somalyje (AMISOM) ir Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos (CAVEB) misijai, skirtai taikos stiprinimui Centrinės Afrikos Respublikoje (MICOPAX). Pasitelkdama ankstyvojo įspėjimo mechanizmą, ES rėmė Afrikos tarpininkavimo pastangas įgyvendinant „Veiksmų planą krizei Madagaskare užbaigti“ ir Tarpvyriausybės vystymo institucijos iniciatyvą Kenijoje prieš rinkimus vykdyti taikos rėmimo kampaniją.

ES specialusis įgaliotinis Afrikos Sąjungoje Gary’is Quince’as toliau ėmėsi iniciatyvos bendradarbiaudamas su AS ir jos valstybėmis narėmis, visų pirma palaikydamas ryšius su AS Taikos ir saugumo komitetu ir remdamas Afrikos taikos ir saugumo struktūros įgyvendinimą. Taip pat jis prisidėjo prie ES žmogaus teisių politikos Afrikos Sąjungoje įgyvendinimo, kuri yra labai svarbi turint omenyje įsibėgėjusį Afrikos valdymo struktūros įgyvendinimą.

6.2. VAKARŲ AFRIKA

6.2.1. ES strategijos saugumo ir vystymosi **Sahelio** regione srityje įgyvendinimas buvo tęsiamas visus metus; atlikus peržiūrą padaryta išvada, kad padaryta konkreti pažanga įgyvendinant visas keturias pagrindines kryptis: i) vystymasis, geras valdymas ir vidaus konfliktų sprendimas; ii) politika ir diplomatija; iii) saugumas ir teisinė valstybė; iv) kova su smurtiniu ekstremizmu. Strategijos priėmimas ir įgyvendinimas vyko pačiu laiku, tačiau reikia padaryti patikslinimų atsižvelgiant į įvykius Malyje ir kitose vietose Sahelio regione. Strategijoje daugiausia dėmesio buvo skiriama **Maliui**, **Mauritanijai** ir **Nigeriui**, aktyviai svarstoma tolesnio plėtojimo galimybė, atsižvelgiant į tai, kad regiono problemos išliko tokios pat aktualios.

6.2.2. 2012 m. sausio mėn. sukilėlių pajėgos šiaurės **Malyje**⁵⁵ ėmė aktyviau vykdyti operacijas, sukilėlius pastiprino iš kaimyninių šalių kontrabanda gabenama įranga. Kovo mėn. įvyko perversmas, civilinė vyriausybė buvo nuversta ir šalyje įsigalėjo krizė. Vėliau ginkluotos grupuotės perėmė visos šalies šiaurinės dalies kontrolę, šalis pateko į aklavietę, kurioje buvo iki 2012 m. pabaigos. Nuo pat Malio krizės pradžios ES padėjo šiai šaliai, aktyviai rėmė regioninių organizacijų (Vakarų Afrikos valstybių ekonominės bendrijos (VAVEB) ir Afrikos Sąjungos) pastangas rasti sprendimą ir ne kartą pabrėžė, be kita ko, keliuose Tarybos išvadose, kad visapusiškai remia Malio teritorinį vientisumą ir politinį krizės sprendimą dialogo su neteroristiniais derybiniais partneriais būdu. Tuo pat metu ES tvirtai ir nuosekliai rėmė perėjimą prie civilinės santvarkos, kuo greičiau surengiant rinkimus. Bendradarbiavimas su Maliu po perversmo buvo sustabdytas, santykių atnaujinimą siejant su pažanga perėjimo procese⁵⁶. Taip pat ES visapusiškai dalyvavo priimant tris istorinės svarbos JT ST rezoliucijas (2056/12, 2071/12 ir 2085/12), kuriose nustatyta tarptautinės bendruomenės parama demokratijai, teisinės valstybės principo užtikrinimui Malyje ir teritoriniam jo vientisumui. Taip pat ES aktyviai sutelkė pajėgumus spręsdama humanitarinę krizę Sahelyje, sparčiai teikdama didelį paramos kiekį rizikingoje padėtyje atsидūrusiems gyventojams.

⁵⁵ 2012 m. balandžio 20 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Malyje (P7_TA(2012)0141), o 2012 m. birželio 14 d. – rezoliuciją dėl žmogaus teisių ir saugumo padėties Sahelio regione (P7_TA(2012)0263).

⁵⁶ Vystomasis bendradarbiavimas atnaujintas 2013 m.

Šioje srityje ir toliau laikydamasi įsipareigojimo spręsti saugumo problemas Sahelyje, ES ėmėsi naujos BSGP misijos EUCAP SAHEL Niger, kuria siekiama patobulinti Nigerio saugumo pajėgų (žandarmerijos, nacionalinės policijos ir nacionalinės gvardijos) gebėjimus kovoti su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu veiksmingai ir koordinuotai. Tinkamai patvirtinus krizės valdymo koncepciją ir Tarybos sprendimą, EUCAP SAHEL Niger buvo pradėta 2012 m. liepos mėn. ir jos metu dislokuota 50 tarptautinių policijos ir karinių ekspertų. Be to, ES toliau rengėsi kitai svarbiai BSGP operacijai, ES mokymo misijai Malyje (EUTM), kuri yra bendro ES sprendimo dėl padėties Malyje ir Sahelyje viena dalių pagal JT ST rezoliuciją 2085/12.

6.2.3. Naujoji **Nigerijos** ⁵⁷ administracija vėl susidūrė su smurtiniu terorizmu proveržiu – Boko Haram grupuotė tęsė savo smurtines ekstremistines kampanijas. Terorizmas ir toliau buvo rimčiausia saugumo problema – įvykdyta įvairių teroristinių išpuolių prieš valstybės valdžios institucijas, krikščionis ir nuosaikius musulmonus; šiuos išpuolius pasmerkė vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir svarbiausi tarptautinės bendruomenės subjektai. Saugumo padėtis buvo vienas pagrindinių klausimų 2012 m. vasario mėn. Abudžoje įvykusiame trečiajame Nigerijos ir ES susitarimo dėl bendrų tolesnių veiksmų ministrų posėdyje. Šio susitikimo rezultatas – užmegztas vietos dialogas taikos, stabilumo ir saugumo klausimais.

6.2.4. 2012 m. rugpjūčio mėn. **Gambija** pažeidė 27 metų moratoriumą dėl mirties bausmės – mirties bausmė nuteistiems devyniems kaliniams buvo atlikta slapta egzekucija. Šis įvykis buvo pasmerktas tarptautiniu mastu; moratoriumas buvo atstatytas po keleto savaičių ir nuo to laiko egzekucijų nebevykdoma. Šis įvykis parodė, kad 2012 m. žmogaus teisių padėtis Gambijoje pablogėjo. ES toliau siekia spręsti valdymo ir žmogaus teisių padėties Gambijoje klausimus kartu su valdžios institucijomis padedant regiono subjektams, visų pirma Afrikos Sąjungai. 2012 m. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir jos atstovas spaudai paskelbė keletą pareiškimų, taip pat pareiškimų vietos lygiu dėl pagrindinių klausimų; pareiškimuose Gambija primygtinai raginama laikytis savo tarptautinių įsipareigojimų.

⁵⁷ 2012 m. kovo 15 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Nigerijoje (P7_TA(2012)0090).

6.2.5. Dramblio Kaulo Krante žengtas svarbus žingsnis susitaikymo link – sėkmingai įvyko parlamento rinkimai, o buvęs prezidentas L. Gbagbo pristatytas į Tarptautinį baudžiamąjį teismą. Tačiau šalį toliau veikė smurtas ir įtampa. ES toliau rėmė pokrizinį stabilizavimą, teisingumą ir susitaikymą; buvo palaipsniui panaikintos ribojamosios priemonės. 2012 m. Pirmininkas H. Van Rumpuy'us ir Pirmininkas J. M. Barroso, taip pat Komisijos narys A. Piebalgsas apsilankė Dramblio Kaulo Krante, atsakydami į Prezidento A. D. Ouattaros ankstesnę vizitą Briuselyje. Per šiuos vizitus buvo galima dar kartą pakartoti, kad ES remia demokratiją, vystymąsi, teisingumą ir susitaikymą Dramblio Kaulo Krante, be kita ko, remiantis nešališku teisingumu ir vykdant saugumo sektoriaus reformą.

6.2.6. Po 2012 m. balandžio mėn. perversmo bendradarbiavimas su **Bisau Gvinėja**⁵⁸ buvo sustabdytas ir nuo to laiko nebevykdomas. Šiuo metu aktyviai vykdomas tik humanitarinės pagalbos ir paramos tiesioginis tiekimas gyventojams. ES nedelsdama pasmerkė perversmą ir skatino atkurti civilinį valdymą, o atsakingiesiems nustatė ribojamąsias priemones. Vėliau JT ST rezoliucijoje 2048/12 šie raginimai buvo pakartoti ir nustatytos JT sankcijos. ES aktyviai koordinuoja savo veiklą su AS, JT, VAVEB ir Portugališkai kalbančių šalių bendrija, siekdama demokratinio bendru sutarimo pagrįsto krizės sprendimo. Saugumo sektoriaus reforma (SSR), karinės vadovybės atnaujinimas ir saugumo pajėgų nesikišimo į civilinius reikalus užtikrinimas yra išankstinės sąlygos siekiant ilgalaikio sprendimo, kuris turi taip pat apimti demokratinius rinkimus ir tvirtą pagarbą žmogaus teisėms.

6.2.7. Gvinėja padarė pažangą pereidama prie demokratijos ir ES galėjo panaikinti likusias kliūtis pasirašyti 10-ojo Europos plėtros fondo nacionalinę orientacinę programą; programa pasirašyta 2012 m. gruodžio mėn. Vienas iš dar atliekinų ir gerokai vėluojančių darbų yra 2013 m. rugsėjo mėn. surengti įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimus. Be to, tebegalioja ginklų embargas. 5 asmenims, kurie laikomi atsakingais dėl smurtinių įvykių 2009 m. rugsėjo mėn., tebetaikomos ES sankcijos.

⁵⁸ 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl karinio perversmo Bisau Gvinėjoje (P7_TA(2012)0247).

6.3. RYTŲ AFRIKA

6.3.1. Somalio pusiasalis 2012 m. ES aktyviai siekė įgyvendinti Somalio pusiasaliui skirtą strateginę programą, toliau stengdamasi savo veiksmais šiame regione taikyti visapusišką požiūrį. Prie šių pastangų prisidėjo ES specialusis įgaliotinis Somalio pusiasaliui Alexanderis Rondosas ir ES specialioji įgaliotinė Sudanui ir Pietų Sudanui Rosalind Marsden.

ES prisidėjo prie padėties **Somalyje** gerinimo – iš šios šalies ilgą laiką kilo didžiausia grėsmė Somalio pusiasalio stabilumui. ES toliau teikė politinę ir saugumo paramą Somaliui ir Afrikos Sąjungai, jos misijai Somalyje AMISOM⁵⁹. ES ėmėsi vadovaujamojo vaidmens padedant 2012 m. rugsėjo mėn. užbaigti perėjimo procesą Somalyje, visų pirma pasitelkiant Nairobyje įsikūrusios ES misijos Somalyje ir ES specialiojo įgaliotinio Somalio pusiasaliui pastangas. Reaguodama į naują politinę padėtį, ES patikslino savo išsamų požiūrį į Somalį pradėdama tiesiogiai dirbti su Somalio Federacine vyriausybe ir remdama Somalio prioritetus. ES prisidėjo prie Somalio savųjų saugumo pajėgų vystymo ir sėkmingai apmokė Somalio saugumo pajėgas per karinę misiją EUTM Somalia, kuri buvo dislokuota Ugandoje 2012 m.⁶⁰ EUTM apmokyti kariai vėl dislokuoti Somalyje ir sudaro Somalio nacionalinių karinių pajėgų stuburą, 2012 m. pabaigoje jie, kartu su AMISOM, atliko svarbiausią darbą gerinant saugumo padėtį Somalyje. 2012 m. rugpjūčio mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja apsilankė Mogadišu, parodydama ES įsipareigojimą remti Somalio procesą po pereinamojo laikotarpio ir pabrėžti ES įsipareigojimą siekti geresnio valdymo, vystymosi ir saugumo šalyje.

⁵⁹ ES toliau teikė daug paramos AMISOM per savo Afrikos taikos priemonę, po to, kai buvo priimta JT ST rezoliucija 2036, ES skyrė virš 150 mln. EUR papildomų išteklių AMISOM kariams taip žymiai padidindama kariuomenei skiriamos paramos viršutinę ribą – iš viso per Afrikos taikos priemonę AMISOM skirta 411 mln. EUR. Taigi, ES prisidėjo prie saugumo padėties Somalyje gerinimo remdama Afrikos karius.

⁶⁰ Iki šiol ES padėjo apmokyti apie 3000 Somalio kareivių. Mokymas taip pat apėmė tarptautinę humanitarinę teisę ir žmogaus teises, taip pat civilių apsaugą, įskaitant konkrečius moterų ir vaikų apsaugos poreikius.

Šiuo metu Somalio pusiasalyje vykdomi įvairūs vystomojo bendradarbiavimo projektai ir keturios BSGP operacijos ir misijos (EUNAVFOR Atalanta, EUTM Somalia, EUCAP Nestor ir Europos Sąjungos aviacijos saugumo BSGP misija Pietų Sudane (EUAVSEC) – Džubos oro uoste) svariai prisidėjo, kad būtų pasiekti strateginės programos tikslai. 2012 m. kovo mėn. veiklą pradėjo ES operacijų centras, kuris, prižiūrint Politiniam ir saugumo komitetui, turi remti ES BSGP misijų ir operacijų planavimą ir palengvinti misijų (išskyrus EUAVSEC) koordinavimą.

Jūrinė operacija EUNAVFOR Atalanta, kuri vykdo savo įgaliojimus iki 2014 m. gruodžio mėn., sudarė galimybes Pasaulio maisto programos laivams saugiai teikti pagalbą maistu, buvo eskortuota daugiau nei 120 komercinių laivų, plaukusių į Mogadišu, Somalį. Buvo apsaugota tiek pat pažeidžiamų laivų, plukdžiusių siuntas AS misijai Somalyje (AMISOM). Per 2012 m. pirmąjį pusmetį EUNAVFOR Atalanta sėkmingai prisidėjo mažinant piratų antpuolių skaičių. Be karinių veiksmų jūroje, operacijai buvo suteikti įgaliojimai nuo 2012 m. kovo mėn. sutrikdyti piratų taikytą iškrovimų Somalio pakrantėje logistiką, taip buvo sugriautas piratavimo „verslo modelis“. Be to, ES prisidėjo prie įvairių kovos su piratavimu veiksmų palaikydama partnerystės ryšius su JT, Tarptautine jūrų organizacija ir Tarptautine kontaktų grupe piratavimo prie Somalio krantų klausimais ⁶¹.

Siekiant pakrantės policijos pajėgų vystymu stiprinti Džibučio, Kenijos, Tanzanijos ir Seišelių jūrinius pajėgumus ir teisinę valstybę, visų pirma Somalio Puntlando ir Somalilando regionuose, 2012 m. liepos mėn. buvo pradėta vykdyti nauja BSGP regioninių jūrinių pajėgumų stiprinimo Somalio pusiasalyje misija (EUCAP Nestor). EUCAP Nestor geografiniu požiūriu pirmiausia dėmesį skiria Džibučiui, Kenijai, Seišeliams ir Somaliui.

⁶¹ Be to, būtina, kad iš EUNAVFOR laivų įtariamieji piratai (arba ginkluoti jūrų plėšikai) būtų perduodami nuo piratų kenčiančioms ir baudžiamąjį įtariamųjų persekiojimą vykdyti pasirengusioms šalims – taip būtų užbaigtas nebaudžiamumas Indijos vandenyne. ES toliau perdavinėjo įtariamuosius piratavimu asmenis šalims, su kuriomis yra sudaryti galiojantys dvišaliai susitarimai – Seišeliams ir Mauricijui – ir teikė paramą šių šalių teisminėms struktūroms. ES prisidėjo prie piratavimo finansinių srautų pažabojimo. Baudžiamieji tyrimai dėl įtariamųjų piratavimu vyksta keliose ES valstybėse narėse, o koordinuojant prokurorų ir teisėsaugos pareigūnų darbą jau pasiekta gerų, optimizmą keliančių rezultatų. Globojant Europolui Olandijos ir Vokietijos bendra tyrimų grupė finansiniams srautams sekti pradėjo darbą 2012 m. sausio mėn. Europolas ir Interpolas glaudžiai bendradarbiavo rinkdami ir analizuodami piratavimo bylų duomenis ir būdus ir dirbo tobulindami gebėjimą gauti reikiamą informaciją iš EUNAVFOR.

6.3.2. Nepaisant to, kad 2012 m. rugsėjo mėn. Adis Abeboje buvo pasirašytas susitarimų rinkinys, ES tebėra susirūpinusi dėl nepakankamos pažangos sprendžiant likusius klausimus, susijusius su visuotiniu taikos susitarimu tarp **Sudano ir Pietų Sudano**, ir dėl vėlavimo įgyvendinti susitarimus. ES ir toliau itin atidžiai stebėjo saugumo padėtį ir dėl jos susidariusią humanitarinę krizę Mėlynojo Nilo, Pietų Kordofano ⁶², Darfūro ir Abjėjaus regionuose. ES specialiajai įgaliotinei Sudanui ir Pietų Sudanui bendradarbiaujant su AS, JT ir tarptautiniais partneriais ir toliau tenka pagrindinis vaidmuo įgyvendinant ES pastangas remti derybų procesą tarp abiejų valstybių ir kuruojant vidaus pokyčius Sudane ir Pietų Sudane ⁶³.

Pirmas Prezidento S. Kiiri vizitas Briuselyje 2012 m. kovo mėn. buvo svarbus įvykis plėtojant su Pietų Sudanu glaudžią ir ilgalaikę partnerystę, apimant įvairius klausimus – pradedant vystomuoju bendradarbiavimu ir baigiant taika ir saugumu. Be to, kad ES pirmoji pradėjo ES paramos vystymuisi bendrą programavimą dėl Pietų Sudano, 2012 m. spalio mėn. ES pradėjo EUAVSEC misiją, skirtą sustiprinti saugumą Džubos tarptautiniame oro uoste.

6.3.3. 2012 m. **Kenijoje** suintensyvėjo pasirengimas 2013 m. kovo mėn. rinkimams – pirmajam Kenijos naujosios Konstitucijos išbandymui, naujai rinkimų sistemai ir reformuotoms teisminėms institucijoms. Įgyvendinus svarbias reformas, šie rinkimai turės lemiamos reikšmės šaliai ir regionui. ES jiems teikia daug svarbos ir didino savo paramą pasirengimui šiems rinkimams. 2012 m. rugpjūčio mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja nuvyko į Keniją pareikšti, kad yra pasirengusi remti Kenijos pastangas stiprinti patikimą rinkimų procesą. Spalio mėn. ES tiriamoji misija vyko į šalį, kad įvertintų ES rinkimų stebėjimo misijos dislokavimo sąlygas ⁶⁴.

⁶² 2011 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Sudano: padėtis Pietų Kordofane ir susirėmimai Mėlynojo Nilo valstijoje (P7_TA-PROV(2011)0393).

⁶³ 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Sudane ir Pietų Sudane (P7_TA(2012)0248).

⁶⁴ Rinkimų stebėjimo misija buvo dislokuota Kenijoje 2013 m. sausio mėn., kad atliktų nuodugną ir išsamų rinkimų proceso įvertinimą ir taip padidintų jų skaidrumą.

6.3.4. Madagaskaras ⁶⁵ tebėra šalis, kuriai taikomas Kotonu susitarimo 96 straipsnis. Vis dėlto, įvykus teigiamoms permainoms (Pietų Afrikos vystymosi bendrijai (PAVB) tarpininkaujant pasirašytas veiksmų planas), 2011 m. gruodžio mėn. buvo iš dalies pakeistos galiojusios atitinkamos priemonės, taip sudarant sąlygas ES su tam tikrom išlygom remti vykstantį perėjimo procesą. 2012 m. gruodžio mėn. šios priemonės buvo pratęstos iki to laiko, kol Taryba nuspręs, kad įvyko patikimi rinkimai ir konstitucinė tvarka yra atkurta.

6.3.5. Etiopija po 14 metų trukusio Meleso Zenawio valdymo įžengė į kitą etapą, 2012 m. rugsėjo mėn. Ministru Pirmininku paskirdama pagal Konstituciją buvusį Ministro Pirmininko pavaduotoją Hailemariamą Desalegną. Pirmas išbandymas naujai vadovybei, dėl kurios sudėties susitarta po praeitą lapkričio mėn. įvykusio postų perskirstymo ministrų taryboje, bus dalyvavimas Etiopijos tautos revoliucinio demokratinio fronto kongrese 2013 m. kovo mėn. ir vietos savivaldos rinkimuose, kuriuos numatyta surengti balandžio mėn. Šalis toliau atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant stabilumą regione, o Ministras Pirmininkas Hailemariam Desalegnas 2013 m. sausio mėn. buvo paskirtas AS pirmininku. 2012 m. gegužės mėn. buvo pradėtas pirmas Europos verslo forumas, taip pat ES pastaruoju metu su Norvegija ir Etiopijos vyriausybe kartu priėmė bendrą programavimo strategiją dėl savitarpio vystomojo bendradarbiavimo šalyje.

6.4. CENTRINĖ AFRIKA

6.4.1. Kongo Demokratinė Respublika (KDR) / Didžiųjų ežerų regionas Po KDR Prezidento ir Parlamento rinkimų (2011 m. lapkričio mėn.) ES paragino toliau dėti pastangas, kad būtų užtikrinta atskaitomybė ir patikimumas vėlesniuose rinkimų ciklo etapuose (provincijų ir vietos rinkimuose) ⁶⁶.

⁶⁵ 2011 m. birželio 9 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Madagaskare (P7_TA-PROV(2011)0270).

⁶⁶ 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl rinkimų Kongo Demokratinėje Respublikoje stebėjimo (P7_TA(2012)0252) ir 2012 m. gruodžio 13 d. – rezoliuciją dėl padėties Kongo Demokratinėje Respublikoje (P7_TA(2012)0511).

Tačiau nuo 2012 m. vidurio politinę ir saugumo padėtį temdė M23 grupuotės sukilimas ir krizė KDR rytinėje dalyje, vėliau buvo rengiamos diplomatinės iniciatyvos siekiant atkurti taiką (Tarptautinė Didžiųjų ežerų regiono konferencija Kampaloje, JT bendrasis susitarimas). Šiuo klausimu Taryba birželio, lapkričio ir gruodžio mėn. priėmė išvadas dėl KDR / Didžiųjų ežerų regiono, jose pabrėžė gilų susirūpinimą dėl padėties Kivu provincijose ir pasmerkė sukilimą. Taip pat Taryba ragino vykdyti konstruktyvų regioninį bendradarbiavimą, kartu ragindama išspręsti krizę remiantis dialogu ir šalinant pagrindines konflikto priežastis regiono ir KDR lygiu. Ta pačia gaida Pirmininkas H. Van Rompuy'us (rugsėjo ir spalio mėn.) ir vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja (liepos ir lapkričio mėn.) pareiškė ES susirūpinimą ir rekomendacijas.

Šiuo metu KDR yra dislokuotos dvi BSGP saugumo sektoriaus reformos (SSR) misijos: EUSEC RD Congo ir EUPOL RD Congo. 2012 m. rugsėjo mėn. abiejų misijų mandatas buvo pratęstas iki 2013 m. rugsėjo 30 d., po šio laikotarpio turėjo prasidėti galutinis dvylikos mėnesių pereinamasis etapas jų pareigoms perduoti.

EUSEC RD Congo teikia konsultacijas ir paramą gynybos sektoriaus reformos (tai yra SSR dalis) srityje Kongo Demokratinėje Respublikoje, kad padėtų Kongo valdžios institucijoms sukurti demokratinėmis priemonėmis prižiūrimą gynybos aparatą, gebantį garantuoti kongiečių saugumą⁶⁷. Misija taip pat padeda kongiečiams plėtoti logistinius pajėgumus ir vykdo veiksmus, skirtus žmogaus teisių pažeidimų, įskaitant seksualinį smurtą, prevencijai.

⁶⁷ Pagrindinę misijos veiklą sudaro: Kongo gynybos ministerijos ir Karinio štabo rėmimas, įskaitant paramą Generaliniam inspektoratui; administracinių išteklių atnaujinimas ir konsolidavimas ir žmogiškųjų išteklių valdymas; mokymo sistemos atgaivinimas teikiant paramą aukščiausiajai vadovybei ir karo mokykloms bei kuriant visapusišką mokymo politiką.

2012 m. EUPOL RD Congo toliau rėmė saugumo sektoriaus reformą viešosios tvarkos palaikymo ir sąveikos su teisingumo sistema srityje, taikydama šias priemones: stebėseną, mokymo ir konsultavimo veiklą, teikdama paramą Vidaus reikalų ir saugumo ministerijai ir Kongo nacionalinei policijai (*Police Nationale Congolaise*) siekiant įgyvendinti policijos veiksmų planą ir susijusius teisės aktus. Derinant veiklą su vietos ir tarptautinėmis pastangomis, misija taip pat prisideda prie policijos operacinio pajėgumo stiprinimo pasitelkiant mokymą ir konsultavimą, stebėseną ir patarimus bei su mokymais susijusią veiklą. Taip pat ji remia kovą su nebaudžiamumu žmogaus teisių ir seksualinio smurto srityse, plėtodama partnerystę su UNICEF siekia stiprinti savo veiklą užtikrinant vaikų apsaugą ir tvirtesnį policijos bei teisminio sektoriaus bendradarbiavimą.

6.4.2. 2012 m. birželio ir gruodžio mėn. JT ekspertų grupės išvadose buvo pranešimų apie **Ruandos** paramą M23 karinei grupuotei rytų Kongoje. Šiuo atžvilgiu Taryba rugsėjo mėn. priėmė išvadas dėl KDR / Ruandos, kuriose akcentavo būtinybę Ruandai nutraukti bet kokios paramos teikimą ir nedviprasmiškai pasmerkti M23 grupuotę, įsipareigoti gerbti KDR suverenumą ir teritorinį vientisumą, toliau bendradarbiauti su JT ekspertų grupe ir palaikyti konstruktyvius ryšius su KDR ir regionu siekiant tvaraus politinio sprendimo, kuriuo atsižvelgiama į pagrindines konflikto priežastis.

6.4.3. Padėtis **Centrinės Afrikos Respublikoje (CAR)** ir toliau buvo sudėtinga, taikos procese pasistūmėta nedaug. Tačiau visi suinteresuotieji politiniai subjektai atnaujino tiesiogines derybas ir dalyvavo įvairiose diskusijose siekiant bendru sutarimu priimti rinkimų kodekso įstatymo projektą. ES tęsė sustiprintą politinį dialogą su CAR valdžios institucijomis. ES toliau daug dėmesio skyrė tęstiniam nacionalinio susitaikymo vykdymui ir taikos šalyje stiprinimui, be kita ko, remdama Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos (CAVEB) vadovaujamą afrikinę Taikos įtvirtinimo Centrinės Afrikos Respublikoje misiją (MICOPAX) ir (arba) sutelkdama papildomą finansavimą demobilizacijos veiksams paremti pagal vykdomą nusiginklavimo, demobilizacijos ir reintegracijos (DDR) programą.

6.5. PIETŲ AFRIKA

6.5.1. 2012 m. rugsėjo 18 d. Briuselyje įvyko penktas metinis ES ir **Pietų Afrikos** aukščiausiojo lygio susitikimas. Aukščiausiojo lygio susitikimas karūnavo intensyvaus politinio dialogo metus, per kuriuos vyko išsamaus bendradarbiavimo politikos srityje veikla. Šios veiklos pavyzdžiai: balandžio 30 d. Briuselyje įvykusios 4-os dvišalės politinės ir saugumo konsultacijos, liepos 17 d. Pretorijoje įvykęs Jungtinės bendradarbiavimo tarybos 13-as posėdis ir rugpjūčio 24 d. Pretorijoje įvykęs 11-as ministrų lygmens politikos dialogo susitikimas, kuriame dalyvavo vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir Pietų Afrikos užsienio reikalų ministras M. Nkoana Mashabane. Visi šie veiksmai suteikė galimybę pasistūmėti vystant partnerystę ir palaipsniui stiprinti politinį dialogą užsienio politikos klausimais. Toliau vyko vaisingos diskusijos dėl įvairiausių sričių sektorių politikos – nuo prekybos iki vystomojo bendradarbiavimo, aplinkos, energetikos, klimato kaitos, švietimo, judumo, mokslo ir technologijų.

Lapkričio 19 d. Taryba oficialiai pradėjo dialogą žmogaus teisių klausimais tarp ES ir Pietų Afrikos, kuris vyks kasmet ir apims aktualius žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės klausimus ⁶⁸.

⁶⁸ 2012 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Pietų Afrikos: streikuojančių kasyklų darbininkų žudynės (P7_TA(2012)0354).

6.5.2. Angola Po to, kai Pirmininkas José Manuelis Barroso 2012 m. balandžio mėn. oficialiai apsilankė Luandoje, 2012 m. liepos mėn. buvo pasirašytas „Angolos ir ES susitarimas dėl bendrų tolesnių veiksmų“. Jis atveria kelią plataus užmojo politinei partnerystei ir tvirtesniai bendradarbiavimui. Atitinkamai šalys plačiai diskutavo dėl konflikto Didžiųjų ežerų regione. ES teigiamai įvertino Angolos pastangas Bisau Gvinėje siekiant demilitarizuoti politiką ir kovoti su prekyba narkotikais. 2012 m. rugpjūčio mėn. Angoloje vyko visuotiniai rinkimai, kuriems ES sutelkė „ekspertų misiją“ ir finansavo pilietinės visuomenės projektus, kuriais siekiama rinkimų laisvės ir skaidrumo; šiuos rinkimus dalyvavę tarptautiniai stebėtojai įvertino kaip iš esmės sėkmingus. ES rinkimų ekspertų misija nustatė tam tikrų trūkumų rinkimų procese ir nurodė esanti pasirengusi padėti Angolos valdžios institucijoms užtikrinti, kad ateityje rinkimuose šie trūkumai būtų veiksmingai pašalinti.

6.5.3. Malavis Po Prezidento Bingu wa Mutharika mirties, ES aktyviai parėmė konstitucinį valdžios perdavimą buvusiai viceprezidentei Joyce Banda, kuri perėmė prezidento pareigas balandžio 7 d. Pradėjusi eiti pareigas, Prezidentė J. Banda ėmėsi daug teigiamų veiksmų geram valdymui stiprinti ir visuomenės pasitikėjimui atkurti. Naujoji vyriausybė ėmėsi iš esmės keisti ekonominę politiką ir pagerino smarkiai pablogėjusią žmogaus teisių padėtį šalyje. ES teigiamai įvertino Prezidentės J. Banda įsipareigojimą siekti socialinio teisingumo bei užtikrinti žmogaus teises ir ragino ją toliau remti plataus užmojo naują politiką ir stabilizuoti šalies ekonomiką (2012 m. rugpjūčio mėn. priimta TVF programa) bei nustatyti tvaraus ir ilgalaikio ekonomikos augimo kursą. 2012 m. lapkričio mėn. Prezidentė J. Banda dalyvavo Europos vystymosi dienų renginiuose ir susitiko su vyriausiąja įgaliotine ir Komisijos pirmininko pavaduotoja C. Ashton. 2012 m. atnaujintos ES biudžeto paramos išmokos. 2012 m. lapkričio mėn. buvo priimtas 2014 m. Konstitucinių pakeitimų įstatymas, kuriuo nustatyta, kad bus rengiami trišaliai rinkimai (prezidento, parlamento ir vietos) ⁶⁹.

⁶⁹ Trišaliai rinkimai sukels didelių logistinių, valdymo ir finansinių problemų. ES stebėjo paskutinius dvejus visuotinius rinkimus Malavyje (2004 m. ir 2009 m.), o 2012 m. gruodžio mėn. nusiuntė rinkimų stebėjimo misiją dėl tolesnių veiksmų, kad ji įvertintų pažangą ir pasirengimą 2014 m. rinkimams.

6.5.4. Dėl **Zimbabvės** 2012 m. vasario mėn. ES nusprendė 51 fizinį asmenį ir 20 juridinių asmenų išbraukti iš sąrašo asmenų, kuriems taikomas draudimas išduoti vizą ir turto įšaldymas. ES taip pat įsipareigojo per šešis mėnesius peržiūrėti savo vystymosi politiką ir atlikti išsamią priemonių peržiūrą. 2012 m. liepos mėn. ES vėliau nusprendė sustabdyti apribojimų pagal 96 straipsnį (Kotonu susitarimas) taikymą vystomajam bendradarbiavimui, ir pradėjo pasirengimą, susijusį su šalies strategijos dokumentų pagal kitą Europos plėtros fondo programą. Tai sudaro galimybę ES dirbti išvien su Zimbabvės vyriausybe ir remiantis ja. Liepos mėn. ES taip pat pabrėžė esanti pasirengusi toliau pritaikyti savo politiką atsižvelgiant į politinių partijų pažangą vykdančią Pietų Afrikos vystymosi bendrijos veiksmų planą. Todėl taikus ir patikimas referendumas dėl Konstitucijos būtų svarbus pasirengimo demokratiniams rinkimams etapas ir tokiu pagrindu būtų galima sustabdyti daugumos visų ES tikslinių ribojamųjų priemonių taikymą asmenims ir subjektams. Atsižvelgiant į Kimberley procesą ES taip pat atliko vadovaujamą vaidmenį rengiant sutarimą dėl tolesnių veiksmų, susijusių su Zimbabvės Marange regiono deimantų kasyklomis. Lapkričio mėn. Vašingtono KP plenariniame posėdyje priimtas sprendimas panaikinti specialiąsias stebėsenos priemones, susijusias su Marange regiono kasybos zona, buvo pozityvus žingsnis. Juo pripažįstama, kad Zimbabvė padarė didelę pažangą gerindama KP nuostatų įgyvendinimą. ES teigiamai vertina Pilietinės visuomenės koalicijos atstovų darbą ir palankiai vertina Zimbabvės norą toliau dėti pastangas įgyvendinant KP nuostatas, kad būtų daugiau skaidrumo pajamų srityje.

6.5.5. Pirmininkas J. M. Barroso 2012 m. liepos mėn. lankėsi **Mozambike** su oficialiu vizitu, kad sustiprintų dvišalius santykius, aptartų būsimą ES ir Mozambiko bendradarbiavimą ir daugiašalius klausimus, visų pirma bendradarbiavimą su Portugaliskai kalbančių šalių bendrija ir Afrikos portugaliskai kalbančiomis šalimis ir Rytų Timoru. J. M. Barroso susitiko su Mozambiko Prezidentu A. Guebuza, Parlamento Pirmininke V. N. Macamo ir vyriausybės nariais.

1.7. AMERIKOS ŽEMYNAS

7.1. JAV ir KANADA

7.1.1. Jungtinės Valstijos (JAV) tebėra ES svarbiausia pasaulinės reikšmės strateginė partnerė. Visus metus vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir valstybės sekretorė Hillary Clinton dažnai palaikė glaudžius ryšius. Taip pat vyko dažni vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos susitikimai su JAV patarėju nacionalinio saugumo klausimais Tomu Donilonu. Šiais metais ES ir JAV bendradarbiavimas visais EIVT lygiais užsienio politikos srityje buvo intensyvus ir veiksmingas. Buvo glaudžiai koordinuojama parama reformų procesui Šiaurės Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose, su politine ir humanitarine padėtimi Libijoje susiję veiksmai ir sankcijos Iranui bei Sirijai, be to, vykdytas turiningas dialogas dėl ilgalaikės šio regiono perspektyvos. Irano klausimas tebebuvo vienas iš svarbiausių bendradarbiavimo srityje pasitelkiant E3+3 procesą ir sugriežtintas sankcijas. ES palaikė glaudžius ryšius su JAV valdžios institucijomis siekdama užtikrinti, kad mūsų atitinkami teisės aktai dėl sankcijų būtų kuo labiau suderinti. ES ir JAV išplėtė humanitarinės pagalbos taikymą Sirijos pabėgėliams. Taip pat vyko aukšto lygio bendras bendradarbiavimas Balkanuose, kuriuo siekta visų pirma normalizuoti Kosovo ir Serbijos santykius. Spalio 30–31 d. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir valstybės sekretorė H. Clinton, vykdydamos gerai koordinuotą bendradarbiavimą regione, surengė bendrą vizitą Bosnijoje ir Hercegovinoje, Serbijoje ir Kosove. Dalyvaudama Rytų partnerystės informavimo ir koordinavimo grupės veikloje ir paramos teikėjų susitikimuose Baltarusijos klausimu, JAV rėmė ES politiką, kuria skatinamos demokratinės ir rinkos reformos ES rytinėse kaimyninėse šalyse. ES ir JAV glaudžiai bendradarbiavo Ukrainos, Baltarusijos ir Gruzijos klausimais iki parlamento rinkimų šiose šalyse ir po jų ⁷⁰. Visais lygiais vykusių politinio dialogo susitikimų programa buvo labai turininga. JAV vadinamasis „persiorientavimas“ į Aziją atvėrė galimybes vykdyti bendrą darbą regione, ypač Pietų, Pietryčių ir Šiaurės Azijoje. Vystymosi srityje vyko turiningas dialogas ir bendradarbiavimas – ES ir JAV daugiausia dėmesio skyrė atsparumui ir aprūpinimui maistu, tūkstantmečio vystymosi tikslų ateičiai ir saugumo bei vystymosi sąryšiui.

⁷⁰ Pvz., bendras vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ir valstybės sekretorės H. Clinton straipsnis dėl Ukrainos, paskelbtas spalio 24 d. *The New York Times*.

Atsižvelgiant į bendrą uždavinį surasti naujų ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo šaltinių, ES ir JAV toliau ieško galimybių užmegzti glaudesnius ekonominius santykius⁷¹. Birželio 19 d. paskelbtoje tarpinėje ataskaitoje Darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo aukšto lygio darbo grupė pripažino, kad visapusiškas transatlantinis susitarimas dėl prekybos ir investicijų yra priemonė, turinti daugiausia potencialo darbo vietų kūrimui remti ir ekonomikos augimui bei konkurencingumui skatinti abiejose Atlanto vandenyno pusėse. Gruodžio 5 d. Briuselyje vykusio ES ir JAV energetikos tarybos posėdžio tema buvo energetinis saugumas, užtikrinamas įvairinant dujų ir naftos tiekimo šaltinius ir maršrutus. Diskusijose taip pat daug dėmesio skirta priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui ir energijos vartojimo efektyvumo didinimui. ES ir JAV veiksmingai bendradarbiavo krizių valdymo srityje – JAV tiesiogiai dalyvavo BSGP krizių valdymo operacijoje Kosove (EULEX) ir parėmė ES pastangas Sahelyje ir Somalio pusiasalyje. Taip pat paminėtinas puikus karinių jūrų pajėgų bendradarbiavimas Indijos vandenyne (*Combined Task Force 151* ir *Atalanta*). Savo pastabose rengiant EIVT BUSP partnerystės peržiūrą, JAV nurodė pageidaujančios, kad būtų sustiprinti ES ir NATO santykiai. Taip pat buvo gerai bendradarbiaujama teisingumo, laisvės ir saugumo srityje. Padaryta tolesnės pažangos derybose dėl „plataus“ susitarimo dėl duomenų apsaugos teisėsaugos srityje, tai buvo pripažinta birželio 21 d. paskelbtame bendrame ES ir JAV ministrų pranešime. Liepos 1 d. įsigaliojo ES ir JAV susitarimas dėl keleivio duomenų įrašų. Gruodžio 5 d. ministrų lygiu bendrai pradėjo veikti Pasaulinė kovos su seksualine prievarta prieš vaikus sąjunga internete – tai liudija bendrą įsipareigojimą kovoti su elektroniniais nusikaltimais.

7.1.2. 2012 m. ES ir **Kanada** vedė kelias svarbias derybas, visų pirma dėl 1976 m. bendrojo susitarimo patobulinimo (abi šalys pageidautų šias derybas užbaigti 2013 m.) ir dėl išsamaus ekonomikos ir prekybos susitarimo. Naujajame strateginės partnerystės susitarime, kuris yra teisiškai privalomas dokumentas, bus įtvirtinti politiniai dialogai, bendri įsipareigojimai ir bendros vertybės žmogaus teisių, demokratijos, teisinės valstybės, ginklų neplatinto, TBT rėmimo ir kovos su terorizmu srityse. Jame taip pat bus įtvirtintas vykdomas bendradarbiavimas tarptautinės taikos ir saugumo klausimų srityje. Labai didelė pažanga taip pat padaryta derybose dėl naujo susitarimo dėl keleivio duomenų įrašų, kurį tikimasi pasirašyti 2013 m. 2012 m. ES vykdė visapusišką politinio dialogo su Kanada programą. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja balandžio 18 d. Briuselyje susitiko su Užsienio reikalų ministru Johnu Bairdu. Kanada toliau prisideda prie ES BSGP misijos Afganistane ir Palestinos Teritorijoje. Buvo vykdomas tvirtas bendradarbiavimas sankcijų Iranui ir Sirijai klausimais.

⁷¹ 2012 m. spalio 23 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl prekybos ir ekonominių santykių su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis (P7_TA(2012)0388).

7.2. LOTYNŲ AMERIKOS ir KARIBŲ REGIONAS

DAUGIAŠALIAI SANTYKIAI

7.2.1. DVIEJŲ REGIONŲ SANTYKIAI (LAKR)

Santykiai su Lotynų Amerika ir Karibų regionu 2012 m. toliau stiprėjo. Buvo padaryta tolesnė pažanga įgyvendinant 2010 m. Madrido aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatus: buvo pasirašyti asociacijos susitarimas su Centrine Amerika ir prekybos susitarimas su Kolumbija ir Peru ⁷². ES ir LAKR fondas šiuo metu veikia ir vykdo veiklą pagal savo darbo planą. Lotynų Amerikos investicinė priemonė toliau veikė kaip itin veiksminga priemonė investicijoms regione remti, panaši priemonė – Karibų regiono investicinė priemonė – buvo pradėta taikyti ir Karibų jūros regionui. Buvo toliau įgyvendinamas Madrido veiksmų planas. Tačiau ES ir MERCOSUR derybos dėl asociacijos susitarimo 2012 m. sulėtėjo. Dedamos pastangos joms paspartinti.

Buvo rengiamasi ES ir LAKR valstybių ir vyriausybių vadovų **aukščiausiojo lygio susitikimui Santjage** ⁷³.

⁷² 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl ES ir Kolumbijos bei Peru prekybos susitarimo (P7_TA(2012)0249), o 2012 m. gruodžio 11 d. – rezoliuciją dėl Tarybos sprendimo dėl Susitarimo, kuriuo steigama Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Centrinės Amerikos asociacija, sudarymo projekto (P7_TA(2012)0478). Be to, 2012 m. birželio 12 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl naujo vystomojo bendradarbiavimo su Lotynų Amerika nustatymo (P7_TA(2012)0235), o 2012 m. gegužės 24 d. – rezoliuciją dėl galimo Venesuelos pasitraukimo iš Amerikos šalių žmogaus teisių komisijos (P7_TA(2012)0227).

⁷³ 2013 m. sausio 26–27 d. surengtas aukščiausiojo lygio susitikimas buvo septintas aukščiausiojo lygio susitikimas nuo 1999 m. pirmą kartą surengto ES ir LAKR aukščiausiojo lygio susitikimo, tačiau pirmasis aukščiausiojo lygio susitikimas, kuriame kaip ES partnerė dalyvavo CELAC – Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrija. Tai buvo galimybė pasiųsti tvirtą signalą apie ES politinį įsipareigojimą Lotynų Amerikai ir Karibų jūros regionui, akcentuoti mūsų ekonominės tarpusavio priklausomybės mastą, pabrėžti svarbą ES investicijų įnašą į regiono ekonominę ir socialinę vystymąsi, pabrėžti, kad svarbu atsispirti protekcionizmui ir išlaikyti stabilią bei skaidrią reguliavimo sistemą, siekiant toliau pritraukti tokias investicijas, propaguoti daugiašalio laisvosios prekybos susitarimo su Peru ir Kolumbija, asociacijos susitarimo su Centrine Amerika, naujos bendros strategijos su Karibų jūros regionu svarbą ir poreikį paspartinti derybas su MERCOSUR, remti regioninę integraciją Lotynų Amerikos žemyne, susitarti dėl plataus užmojo bendros deklaracijos ir dviejų naujų sektorių (lyčių ir investicijų) įtraukimo į ES ir CELAC veiksmų planą tuo pačiu metu, atliekant ES ir CELAC veiksmų plano peržiūrą, išnagrinėjant galimybes įtraukti papildomus skyrius, kurie apimtų abiemis regionams svarbias sritis, kaip antai aukštąjį mokslą, viešąją saugumą, apsirūpinimo maistu saugumą ir mitybą.

ES ir LAKR struktūriniai dialogai migracijos ir narkotikų klausimais buvo toliau tęsiami aukšto lygio susitikimuose ir techninio pobūdžio posėdžiuose.

Buvo surengti du derybų dėl **ES ir MERCOSUR** asociacijos susitarimo raundai – vienas Briuselyje, kitas – Brazilijos mieste, kurie padėjo padaryti didelę pažangą. Po derybų raundo Brazilijos mieste abi šalys susitarė aptarti klausimą politiniu lygiu 2013 m. sausio mėn. Santjage vykstančiame ES ir CELAC aukščiausiojo lygio susitikime.

Augančio smurto aplinkybėmis saugumas ir teisingumas buvo svarbiausi ES politinio dialogo ir bendradarbiavimo su **Centrinės Amerikos** šalimis 2012 m. prioritetai tiek dvišaliu, tiek regionų lygiais. ES pasinaudojo įvairiomis bendradarbiavimo priemonėmis šiaip problemai spręsti, kuriomis buvo remiamos reformos saugumo, teisingumo ir žmogaus teisių srityse, taip pat politikos priemonės socialinės smurto prevencijos, ypač tarp jaunimo, srityje. Be to, ES prisidėjo prie kovos su neteisėtu šaunamųjų ginklų ir šaudmenų kaupimu Centrinėje Amerikoje ir kaimyninėse šalyse.

Palaikyti ir intensyvinti politinį dialogą su Karibų regionu tebebuvo prioritetas, o politinis ES ir Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno valstybių forumo (CARIFORUM) dialogas įvyko 2012 m.

2012 m. lapkričio mėn. CARIFORUM ir ES valstybės narės patvirtino galutinę bendros Karibų regiono ir ES partnerystės strategijos redakciją ir ją priėmė; dėl jos pagrindų buvo susitarta 2010 m. ES ir CARIFORUM aukščiausiojo lygio susitikime. Strategijoje pabrėžiama, kad yra svarbu, jog ES ir Karibų regionas suvienytų jėgas tarptautinėje arenoje abipusiai svarbiais klausimais. Saugumas yra viena pagrindinių bendro intereso sričių; buvo pradėta saugumo sektoriaus programa, skirta regioninių saugumo organizacijų pajėgumų stiprinimui ir nusikaltimų prevencijai, kuri finansuojama iš regioninės programos lėšų (maždaug 10 mln. EUR).

7.2.2. EUROPOS IR LOTYNŲ AMERIKOS PARLAMENTINĖ ASAMBLĖJA

(EUROLAT). EUROLAT toliau svariai prisidėjo prie dviejų regionų politikos apibrėžimo ir glaudžiai stebėjo įvykius Lotynų Amerikoje ir ES. 2012 m. vyko vykdomosios valdybos ir komitetų posėdžiai politiniais, ekonomikos ir socialinių reikalų klausimais. Šie posėdžiai sudarė galimybę vesti glaudų dialogą svarbiausiais ES ir LAKR strateginės partnerystės klausimais, įskaitant pasaulio ekonomiką, laisvosios prekybos / asociacijos susitarimus, migraciją ir su saugumu susijusius klausimus. Jie taip pat padėjo pasirengti VI EUROLAT plenarinei asamblėjai, kuri vyko 2013 m. sausio 23–25 d. Santjage.

DVIŠALIAI SANTYKIAI

7.2.3. BRAZILIJA ⁷⁴ 2012 m. aukšto lygio politinis dialogas suintensyvėjo – buvo surengti du ministrų susitikimai: vienas įvyko Brazilijoje vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos vizito 2012 m. vasario 6–7 d. metu, o kitas – Niujorke 2012 m. rugsėjo 25 d. JT Generalinės Asamblėjos metu. Tais metais Brazilijoje vizitus surengė Europos Komisijos Pirmininkas Jose Manuelis Barroso ir 7 Europos Komisijos nariai. Politinio dialogo susitikimas politikos direktorių lygiu pirmą kartą įvyko Brazilijos mieste ir jo metu numatyta papildoma galimybė suintensyvinti dialogą užsienio ir saugumo politikos srityje. Buvo tęsiamos reguliarios konsultacijos dėl žmogaus teisių ir pasiekta konkrečių rezultatų, pavyzdžiui, susitarta stiprinti koordinavimą ir bendrą darbą Žmogaus teisių taryboje ir įsipareigota įgyvendinti trišalio bendradarbiavimo veiksmus, kuriais siekiama remti trečiosiose šalyse vykdomą visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijų įgyvendinimą. ES ir Brazilija bendrai dirbo siekdamas įgyvendinti 2012–2014 m. bendrą veiksmų planą. Vykstančių dialogų skaičius, pradėjus nagrinėti naujas sritis, pavyzdžiui, dėl pagrindinių JT klausimų ir dėl narkotikų pagal „Taikos ir saugumo“ kategoriją, pasiekė 30. Rugsėjo mėn. Krizių valdymo ir planavimo direktoratas dalyvavo IX *Forte de Copacabana* tarptautinėje saugumo konferencijoje Rio de Žaneire. Jis taip pat susitiko su aukšto lygio pareigūnais, siekiant vesti reguliaresnį dialogą saugumo, gynybos ir krizių valdymo srityje, ir siekti vesti derybas, kad būtų sudarytas bendrasis susitarimas dėl dalyvavimo, kuriuo būtų sudarytos palankesnės sąlygos ateityje Brazilijai dalyvauti ES vadovaujamose krizių valdymo operacijose.

7.2.4. MEKSIKA Per pirmąjį vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos

⁷⁴ Kasmetinis aukščiausiojo lygio susitikimas 2012 m. neįvyko dėl to, kad buvo neįmanoma suderinti Pirmininkų darbotvarkių, ir buvo perkeltas į 2013 m. sausio mėn., planuojant surengti kartu su ES ir LAKR aukščiausiojo lygio susitikimu Santjage. 2013 m. aukščiausiojo lygio susitikimas įvyks ir jį

oficialųjį vizitą Meksikoje 2012 m. vasario mėn., kuris vyko tuo pačiu metu kaip ir ES ir Meksikos bendrosios tarybos susitikimas, buvo sukurtas pagrindas toliau stiprinti santykius su šia panašios pasaulėžiūros strategine partnere. 2012 m. sustiprėjo ES ir Meksikos politikos koordinavimas, siekiant propaguoti bendras pozicijas dėl įvairių klausimų, pavyzdžiui, klimato kaitos ir ekonomikos liberalizavimo, visų pirma G20 susitikime. Birželio 17 d. Kabose įvykusiame ES ir Meksikos aukščiausiojo lygio susitikime pirmininkai H. Van Rompuy'us, J. M. Barroso ir F. Calderonas aptarė saugumo, daugiašalius klausimus, būtent ekonomikos krizę, ir galimos Ekonominės partnerystės, politinio koordinavimo ir bendradarbiavimo susitarimo peržiūros klausimą. 2012 m. spalio mėn. buvo surengtas aukšto lygio dialogo žmogaus teisių klausimais trečiasis susitikimas, kuriame ypač daug dėmesio skirta Meksikos pastangoms spręsti vidaus problemas ir reformoms, kurių federalinė vyriausybė ėmėsi siekdama vykdyti savo tarptautinius įsipareigojimus. Dialogui iš ES pusės pirmininkavo ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavrosas Lambrinidis.

7.2.5. VENESUELA Spalio 7 d. įvyko taikūs visuotiniai rinkimai, o dabartinis Prezidentas Hugo Chavezas dideliu skirtumu laimėjo prieš savo varžovą Henrique'ą Caprilesą. ES nebuvo prašyta dislokuoti rinkimų stebėjimo misijos.

7.2.6. PARAGVAJUS Birželio 22 d. Paragvajaus Kongresas po apkaltos proceso nušalino Prezidentą Fernando Lugo. Viceprezidentas Federico Franco buvo prisaikdintas prezidentu. Tai sukėlė įtampą regiono lygiu ir buvo sustabdyta Paragvajaus narystė Pietų Amerikos tautų sąjungoje (UNASUR) ir MERCOSUR. 2012 m. gruodžio mėn. Paragvajaus vyriausybės prašymu vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja nusprendė dislokuoti rinkimų stebėjimo misiją per visuotinius rinkimus, kuriuos planuojama surengti 2013 m. balandžio mėn.

preliminariai numatyta surengti spalio mėn.

7.2.7. KUBA Remdamasi 2012 m. lapkričio 19 d. Užsienio reikalų tarybos posėdyje įvykusios diskusijos dėl ES ir Kubos santykių ateities rezultatais, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja padarė išvadą, kad ji duos nurodymus tarnyboms pradėti rengti derybinius nurodymus siekiant galimo būsimo ES ir Kubos politinio dialogo ir bendradarbiavimo susitarimo. Su Kubos valdžios institucijų atstovais visais lygiais tiek Briuselyje, tiek Havanoje aptarti žmogaus teisių klausimai.

7.2.8. HAITIS 2012 m. ES toliau vykdė savo įsipareigojimą remti Haičio atstatymą ir ekonomikos atsigavimą. Buvo išmokėta apie 85 % iš 2010 m. kovo mėn. Niujorko paramos teikėjų konferencijoje įsipareigotų skirti 522 mln. EUR. 2012 m. gegužės mėn. Ministru Pirmininku paskyrus Laurentą Lamothe'ą ir sudarius naują vyriausybę politinė situacija daugmaž stabilizavosi. ES remia politinių ir administracinių reformų, kurias pradėjo Prezidentas M. Martelly'is, ir kuriomis siekiama sustiprinti demokratinius mechanizmus, atkurti Haičio administracinius pajėgumus ir veiksmingiau panaudoti ES bei tarptautinę pagalbą, programą. Komisijos nario A. Piebalgso vizitas į Haitį 2012 m. kovo mėn. ir Prezidento M. Martelly'io vizitas ES institucijose 2012 m. lapkričio mėn. sustiprino atnaujintą ir suintensyvintą ES ir Haičio dialogą ir bendradarbiavimo, ir politikos srityse. 2012 m. spalio mėn. JT ST debatuose dėl saugumo padėties Haiityje ES palankiai įvertino JT Generalinio Sekretoriaus ataskaitą dėl MINUSTAH, kurioje numatyta, *inter alia*, laipsniškai perkelti MINUSTAH kompetencijas Haičio valdžios institucijoms vykdant demokratijos stabilumo ir saugumo konsolidacijos procesą.

7.2.9. SURINAMAS 2012 m. buvo pradėtas politinis dialogas, kurį vesti reikalaujama pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį; jame aptariamai įvairūs klausimai, įskaitant žmogaus teises, ekonomikos krizę ir vystomąjį bendradarbiavimą.

7.2.10. ANDŲ REGIONO ŠALYS Kolumbijoje vyksta oficialios spalio mėn. pradėtos taikos derybos tarp vyriausybės ir Kolumbijos revoliucinių ginkluotųjų pajėgų (FARC), kurios suteikia palankiausias perspektyvas užbaigti penkis dešimtmečius šalyje trukusį konfliktą. ES remia taikos procesą politiniu lygiu (vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos pareiškimai, padaryti rugpjūčio mėn. ir rugsėjo mėn.). Ji taip pat pareiškė esanti pasirengusi padėti įgyvendinti galimą taikos susitarimą. Taika ne tik padėtų Kolumbijai įgyvendinti savo vystymosi potencialą, bet ir suteiktų saugumo ir stabilumo platesniam regionui. Gruodžio mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja paskelbė pareiškimą, kuriame pareiškė susirūpinimą dėl karinės baudžiamosios jurisdikcijos išplėtimo Kolumbijoje. Tikimasi, kad daugiašalis prekybos susitarimas su Kolumbija ir **Peru** darys teigiamą poveikį saugumui. Jis sukurs naujų galimybių tvariam vystymuisi ir prisidės prie vyriausybės pastangų pagerinti socialinę sanglaudą ir kovoti su nelegalia veikla kasybos ar prekybos narkotikais srityse: tai didžiausią susirūpinimą dėl regiono saugumo keliančios problemos. Pažanga, daroma siekiant priimti susitarimą (jis pasirašytas birželio mėn., o gruodžio mėn. Europos Parlamentas jį patvirtino), suteikė papildomą impulsą santykiuose su abiem šalimis. Peru Prezidentas O. Humala birželio mėn. surengė pirmąją vizitą į ES institucijas. Peru ir **Bolivijoje** suintensyvėjo socialiniai konfliktai kalnakasybos sektoriuje, o uždaviniai, susiję su gamtos išteklių valdymu, tapo vienu iš svarbiausių politinių dialogų su Andų regiono šalimis darbotvarkės punktu. Bolivijoje ES remia naujo Konsultacijų įstatymo priėmimą. Prie šiaurinės **Ekvadoro** sienos ES dalyvauja vykdant krizių prevencijos ir konfliktų valdymo, taip pat pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusių asmenų teisių apsaugos veiksmus. Lapkričio mėn. įvykęs **Čilės** Prezidento S. Pinera vizitas buvo galimybė pažymėti sėkmingo Asociacijos susitarimo įgyvendinimo dešimtmetį ir aptarti galimybes toliau stiprinti santykius krizių valdymo ir klimato kaitos srityse. Čilė toliau dalyvauja EUFOR ALTHEA operacijoje. Buvo padaryta pažanga derybose dėl bendrojo susitarimo, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas Čilei dalyvauti ES krizių valdymo operacijose („Bendrasis susitarimas dėl dalyvavimo“). Galiausiai, ES toliau glaudžiai bendradarbiavo vykdant kovą su narkotikais ir prekyba narkotikais Andų regione ir rengė konkrečius politinio dialogo susitikimus su **Andų bendrija**, taip pat Bolivija ir Peru (lapkričio mėn.) ir rėmė kovos su narkotikais politikos įgyvendinimą vykdydama bendradarbiavimo programas.

B. GRĖSMIŲ IR PASAULINIŲ UŽDAVINIŲ SPRENDIMAS

1.1. MASINIO NAIKINIMO GINKLŲ IR JŲ SIUNTIMO Į TAIKINĮ PRIEMONIŲ NEPLATINIMAS / ĮPRASTINIAI GINKLAI

Ginklų neplatinimas ir nusiginklavimas tebebuvo sudėtinė ES užsienio politikos dalis 2012 m., tai padėjo veiksmingai įgyvendinti Europos saugumo strategiją ⁷⁵.

Pasinaudojant naujomis galimybėmis, numatytomis Lisabonos sutartimi, buvo dedamos pastangos siekiant toliau stiprinti ES institucijų tarpusavio veiklos ir ES institucijų bei valstybių narių veiklos, taip pat veiklos su trečiosiomis šalimis ir tarptautiniais partneriais koordinavimą. Pirminybė buvo teikiama tam, kad siekiant užtikrinti papildomumą ir nuoseklumą būtų sutelktos visos ES turimos priemonės. Konkrečiai, ES toliau rėmė visuotinį prisijungimą prie atitinkamų tarptautinių sutarčių ir kitų dokumentų, taip pat visapusišką ir veiksmingą jų įgyvendinimą. ES taip pat toliau skatino į ES susitarimus su trečiosiomis šalimis įtraukti masinio naikinimo ginklų ir šaulių ir lengvųjų ginklų neplatinimo sąlygas. 2012 m. buvo vedamos derybos dėl susitarimų, apimančių masinio naikinimo ginklų bei šaulių ir lengvųjų ginklų neplatinimo sąlygas su Afganistanu, Armėnija, Australija, Azerbaidžanu, Brunėjumi, Kanada, Gruzija, Kazachstanu, Malaizija, Naująja Zelandija, Singapūru ir MERCOSUR.

⁷⁵ ES dalyvavimo įvairioje šios srities veikloje pagrindas buvo keli strateginiai dokumentai: 2003 m. Europos saugumo strategija; 2003 m. ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategija ir 2008 m. Naujos Europos Sąjungos veiksmų kryptys kovojant su masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinį sistemų platinimu; 2005 m. ES kovos su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų bei jų šaudmenų kaupimu ir prekyba jais strategija ir 2008 m. Bendroji pozicija dėl įprastinių ginklų eksporto.

1.1. MASINIO NAIKINIMO GINKLŲ NEPLATINIMAS

1.1.1. Sutartis dėl branduolinio ginklo neplatavimo (NPT). 2012 m. ES daugiausia dėmesio skyrė pastangoms, kuriomis buvo aktyviai siekiama įgyvendinti 2010 m. NPT priežiūros konferencijoje priimtą veiksmų planą, ir NPT parengiamajam komitetui (2012 m. balandžio 30 d. – gegužės 11 d. Vienoje įvykusiame posėdyje) pateikė ataskaitą dėl šiuo tikslu vykdytos veiklos. Buvo padaryti keturi ES pareiškimai: bendras pareiškimas ir trys konkretūs pareiškimai, kuriuose daugiausia dėmesio skirta trims NPT ramsčiams: ginklų neplatavimui, nusiginklavimui ir taikiam branduolinės energijos naudojimui. Buvo pristatyti ES darbo dokumentai: vienas dokumentas buvo susijęs su 2010 m. NPT peržiūros konferencijos išvadų ir rekomendacijų dėl tolesnių veiksmų įgyvendinimu, o kitas – dėl taikaus branduolinių technologijų naudojimo. Pasitelkiant iš BSGP finansuojamą ES masinio naikavimo ginklų neplatavimo ekspertų grupių konsorciumą, 2012 m. lapkričio mėn. buvo sėkmingai surengtas antrasis neoficialus ES seminaras zonos be masinio naikavimo ginklų Artimuosiuose Rytuose klausimais ⁷⁶, kuriame dalyvavo beveik 140 dalyvių iš ES, Artimųjų Rytų regiono šalių, trečiųjų šalių ir atitinkamų tarptautinių organizacijų, kurie siekė prisidėti prie proceso, rengiantis Helsinkio konferencijai, kurią turi surengti JT Generalinis Sekretorius, Rusijos Federacija, Jungtinė Karalystė ir Jungtinės Valstijos.

Veiksmai, kurių ES ėmėsi dėl Irano ir KLDR, apibūdinti atitinkamame šios ataskaitos A skirsnio skyriuje.

⁷⁶ (2012 m. liepos 23 d. Tarybos sprendimas 2012/422/BUSP).

1.1.2. Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutartis (CTBT). ES toliau skatino, kad CTBT kuo anksčiau įsigaliotų, ir toliau rėmė Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties organizacijos (CTBTO) Parengiamosios komisijos veiklą. 2012 m. lapkričio 13 d. buvo priimtas naujas Tarybos sprendimas ⁷⁷, kuriuo numatyti papildomai skirti maždaug 5,2 mln. EUR finansinę paramą CTBTO iš BUSP biudžeto, skirtą Parengiamosios komisijos stebėsenos ir tikrinimo pajėgumams stiprinti. Sustiprinti diplomatiniai veiksmai papildė ir parėmė finansinę paramą ⁷⁸. Šeštajame paramos CTBTO ministrų posėdyje buvo padarytas ES pareiškimas (2012 m. rugsėjo 27 d., Niujorkas).

1.1.3. Tarptautinė atominės energijos agentūra (TATENA). ES taip pat pasitelkdama įvairias priemones toliau teikė paramą TATENA, įsikūrusiai Vienoje ⁷⁹. 2012 m. ji skyrė papildomą finansinę paramą TATENA mažai įsodrinto urano banko projektui, suteikusi 20 mln. EUR pagal stabilumo priemonę, ir paskelbė esanti pasirengusi toliau remti šį rengiamą projektą iš BUSP biudžeto. ES taip pat skyrė papildomą 5 mln. EUR sumą TATENA saugumo kontrolės priemonių laboratorijos, esančios Seibersdorfe (Austrija), modernizavimui. Pradinis TATENA teikiamos paramos tikslas – užtikrinti, kad trečiosios šalys, plėtodamos branduolinę veiklą, laikytųsi aukščiausių branduolinės saugos, saugumo ir kontrolės priemonių standartų. Todėl ES ir jos valstybės narės taip pat remia „taikios paskirties“ veiklą energetikos ir kitose srityse, iš dalies per TATENA, kasmet suteikdamos maždaug 150 mln. EUR. ES ir TATENA taip pat glaudžiai bendradarbiavo Irano branduolinės energijos klausimu.

⁷⁷ 2012/699/BUSP.

⁷⁸ Politiniai dialogai, demaršai, pareiškimai, padaryti JT Generalinės Asamblėjos neoficialiame posėdyje minint Tarptautinę dieną prieš branduolinius bandymus ir „CTBT draugų“ surengtame ministrų susitikime bei 2012 m. rugsėjo mėn. Niujorke vykusioje XIV straipsnio koordinatorių konferencijoje.

⁷⁹ ES tebėra viena pagrindinių TATENA Branduolinio saugumo fondo rėmėjų (nuo 2004 m. įneša daugiau nei 30 mln. EUR); fondo lėšomis naudojasi daugiau nei 80 Afrikos, Artimųjų Rytų, Lotynų Amerikos ir Azijos šalių.

1.1.4. ES toliau siekė **Cheminio ginklo uždraudimo konvencijos** visuotinio taikymo ir ragino imtis naujos veiklos konkretiems projektams remti. 2012 m. kovo 23 d. buvo priimtas naujas ES Tarybos sprendimas, kuriuo remiama Cheminio ginklo uždraudimo organizacija (CGUO). ES pradėjo darbą, susijusį su bendra pozicija rengiantis trečiajai Cheminio ginklo uždraudimo konvencijos peržiūros konferencijai, kurią numatyta surengti 2013 m. balandžio mėn., pabrėždama, kad reikia kuo greičiau visiškai sunaikinti visus cheminius ginklus, veiksmingai nacionaliniu lygiu įgyvendinti Cheminio ginklo uždraudimo konvenciją ir nustatyti, kad ji būtų taikoma visuotinai, taip pat pareikšdama gilų susirūpinimą dėl grėsmės tarptautinei taikai ir saugumui, kurią kelia cheminiai ginklai Sirijoje.

1.1.5. Atsižvelgiant į 2011 m. gruodžio 5–22 d. Ženevoje vykusios septintosios Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos (BTWC) peržiūros konferencijos rezultatus ir remiantis 2011 m. liepos 18 d. Tarybos priimta oficialia bendrąja pozicija, ES aktyviai dalyvavo 2012–2015 m. tarp sesijų vykdomoje programoje ir padarė ES pareiškimus bei pristatė darbo dokumentus, susijusius su pagalba ir bendradarbiavimu (X straipsnis) ir priemonėmis, skirtomis mokslo ir technologinės pažangos keliamai rizikai mažinti. 2012 m. liepos 23 d. ES taip pat priėmė naują Tarybos sprendimą, kuriuo remiama BTWC, ir toliau aktyviai dalyvavo remiant pokyčius biologinės saugos ir biologinio saugumo srityse.

1.1.6. Eksperto kontrolė. Eksperto kontrolės procesų srityje 2012 m. ES toliau rėmė JT Saugumo Tarybos rezoliucijų 1540, 1673 ir 1810 įgyvendinimą taikydama 2008 m. Tarybos bendruosius veiksmus, kuriais siekiama stiprinti trečiųjų šalių valstybės pareigūnų įgūdžius ir gebėjimus. Per pastaruosius 5 metus pasitelkiant ES informavimo programą dėl dvejojo naudojimo prekių eksperto kontrolės, finansuojamą pagal stabilumo ilgalaikę priemonę, buvo propaguojami eksperto kontrolės veiksmai 28 šalyse ir skirta 17 mln. EUR siekiant aiškaus tikslo – sumažinti masinio naikinimo ginklų plitimą.

1.1.7. Siekiant užtikrinti, kad toliau būtų vykdomas darbas pagal 2008 m. Tarybos sprendimą remiant **Hagos kovos su balistinių raketų platinimu elgesio kodekso** įgyvendinimą, Taryba susitarė dėl naujo sprendimo, kuriuo remiamas Hagos elgesio kodeksas (iš esmės šio kodekso propagavimas neprisijungusioms valstybėms) ir platesnio pobūdžio kova su raketų platinimu. Remdamasi šiuo sprendimu 2012 m. spalio 17 d. Niujorke vykstant JT Generalinės Asamblėjos Pirmojo komiteto posėdžiui ES surengė pasirašiusioms ir nepasirašiusioms valstybėms skirtą informacinį renginį ⁸⁰.

1.1.8. Pagal stabilumo priemonę, kaip dalis jos ChBRB (cheminės, biologinės, radiologinės ir branduolinės) rizikos mažinimo priemonių, gerokai pažengta tiksliniuose regionuose kuriant **ChBRB kompetencijos centrus**; pirmieji tokie centrai šiuo metu steigiami: 1. Šiaurės Afrikoje (Alžyre), 2. Afrikos Atlanto vandenyno pakrantėje (Rabate), 3. Artimuosiuose Rytuose (Amane), 4. Pietryčių Europoje – Pietų Kaukaze – Moldovos Respublikoje – Ukrainoje (Tbilisyje), 5. Pietryčių Azijoje (Maniloje) ir 6. Užsachario Afrikoje (Nairobije), 7. Vidurinėje Azijoje (Taškente) ir 8. Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos šalyse; Jų kompetencijai priklauso stiprinti regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą visais cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių grėsmių, nepriklausomai nuo jų kilmės, klausimais ⁸¹.

1.1.9. Rengdama intensyvesnes konsultacijas su trečiosiomis šalimis, ES tęsė darbą, susijusį su tarptautinio Elgesio kodekso, kuriuo didinamas pasitikėjimo stiprinimas ir skaidrumas vykdant **veiklą kosminėje erdvėje**, projektu.

⁸⁰ ES taip pat pradėjo planuoti renginių, kurie įvyko 2013 m. pradžioje, organizavimą; pavyzdžiui, Hagos elgesio kodekso 10-ųjų pasirašymo metinių paminėjimas Vienoje.

⁸¹ JT Saugumo Taryba neseniai palankiai įvertino šių centrų įsteigimą (2012 m. balandžio 19 d. JT ST pirmininko pareiškimas).

1.2. ĮPRASTINIAI GINKLAI

1.2.1. Eksporto kontrolė. Valstybių narių įprastinių ginklų eksporto kontrolės politika toliau buvo grindžiama 2008 m. gruodžio mėn. Tarybos bendrąja pozicija, kurioje nustatytos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę. Tarybos Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupė 2012 m. atliko bendrosios pozicijos peržiūrą. Atlikus pirminį peržiūros vertinimą patvirtintas bendrosios pozicijos tikslingumas siekiant skatinti ES valstybių narių ginklų eksporto politikos konvergenciją ir nustatytos su įgyvendinimu susijusios darbo kryptys, kurios bus įgyvendintos ateinančiais mėnesiais. Taryba ir EIVT 2012 m. toliau plėtojo išsamų dialogą su Europos Parlamentu ir pilietine visuomene dėl eksporto kontrolės politikos.

Pastaraisiais metais ES skyrė daug diplomatinių ir finansinių išteklių informavimo veiklai, siekiant skatinti atsakingų ir skaidrių ginklų eksporto kontrolės sistemų kūrimą trečiosiose šalyse. 2012 m. lapkričio mėn. ES įsipareigojo skatinti tokią informavimo veiklą ir 2012 m. lapkričio 19 d. priėmė Tarybos sprendimą 2012/711/BUSP, pagal kurį šiuo tikslu 2013 ir 2014 m. bus skirta 1,86 mln. EUR.

2012 m. ES visapusiškai dalyvavo derybose dėl **Sutarties dėl prekybos ginklais**⁸² – 2012 m. vasario mėn. aktyviai dalyvavo parengiamojo komiteto darbe, o 2012 m. liepos mėn. – diplomatinėje konferencijoje. ES itin aktyviai dalyvavo visame pasaulyje vykdamą intensyvią informavimo veiklą⁸³.

⁸² 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl derybų dėl JT sutarties dėl prekybos ginklais (P7_TA(2012)0251).

⁸³ Pagal Tarybos sprendimą 2010/366/BUSP, kuriuo remiamas derybų dėl Sutarties dėl prekybos ginklais procesas, 2012 m., bendradarbiaujant su Jungtinių Tautų nusiginklavimo tyrimų institutu (UNIDIR) buvo surengti trys regioniniai seminarai: Nairobyje (Kenija), skirtas Rytų ir Pietų Afrikos regiono šalims (2012 m. vasario mėn.), Beirute (Libanas) – Artimųjų Rytų regiono šalims (2012 m. kovo mėn.) ir Belgrade (Serbija) – Europos ir Kaukazo regiono šalims (2012 m. balandžio mėn.), Maroke (2011 m. vasario mėn.), Šiaurės ir Pietų Amerikos ir Karibų regione (Urugvajuje, 2011 m. balandžio mėn.) ir Rytų Azijos ir Ramiojo vandenyno regione (Indonezijoje, 2011 m. birželio mėn.).

1.2.2. Šaulių ir lengvieji ginklai. 2012 m. ES aktyviai dalyvavo JT neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo veiksmų programos (JT VP) 2012 m. peržiūros konferencijoje ir pateikė darbo dokumentą, kuriame išdėstytos konkrečios peržiūros konferencijai skirtos rekomendacijos dėl JT VP įgyvendinimo stiprinimo⁸⁴. Derybose dėl konferencijos rezultatų dokumento projekto ES visų pirma pasisakė už tai, kad turi būti toliau dedamos didesnės pastangos siekiant kovoti su rizika, kad šaulių ir lengvieji ginklai bus nukreipti į nelegalią rinką (*inter alia*, aktyviau naudojantis Interpolo turimais duomenimis apie neteisėtus ginklus ir tokių ginklų susekimo valdymo sistema), didinama šaulių ir lengvųjų ginklų bei amunicijos perdavimo kontrolė, į JT VP įgyvendinimą visapusiškai įtraukiamas lyčių aspektas, ir sudaromos galimybės taikos palaikymo operacijomis veiksmingai prisidėti prie kovos su neteisėta prekyba šaulių ir lengvaisiais ginklais. ES toliau finansavo kovos su neteisėta prekyba šaulių ir lengvaisiais ginklais, kuri vykdoma panaudojant oro transportą, priemonių ir metodų kūrimą, JT Nusiginklavimo reikalų biuro veiklą siekiant įgyvendinti JT VP, taip pat teikė paramą atsargų valdymo, šaulių ir lengvųjų ginklų bei amunicijos rinkimo, registravimo ir jų pertekliaus sunaikinimo Vakarų Balkanuose srityse. ES taip pat priėmė naują Tarybos sprendimą, kad būtų remiama veikla siekiant sumažinti neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais ir pernelyg didelio jų kaupimo riziką ESBO regione.

1.2.3. Priešpėstinės minos ir kasetiniai šaudmenys. 2012 m. ES priėmė Tarybos sprendimą, kuriuo remiamas Kartachenos veiksmų plano įgyvendinimas; juo remiamas veiksmų plano pagalbos aukoms ir išminavimo aspektų įgyvendinimas ir taip pat skatinamas visuotinis Konvencijos taikymas. 2012 m. ES dalyvavo įvairiuose Otavos konvencijos ir **Konvencijos dėl kasetinių šaudmenų** šalių susitikimuose.

⁸⁴ 2012 m. liepos mėn. Užsienio reikalų taryba susitarė dėl ES darbo dokumento dėl JT veiksmų programos 2012 m. peržiūros konferencijos rezultatų.

1.2. KONFLIKTŲ PREVENCIJA IR TARPININKAVIMAS

2011 m. birželio mėn. Tarybos išvadose dėl konfliktų prevencijos akcentuotos trys konkrečios sritys: ankstyvo perspėjimo pajėgumų stiprinimas ir trūkumų šalinimas pasitelkiant veiksmus ankstyvajame etape, ES tarpininkavimo pajėgumų ir konfliktų analizės priemonių stiprinimas, ir partnerysčių su nevyriausybinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis bei atitinkamomis institucijomis kūrimas ir intensyvinimas.

Įgyvendindami šiuos veiksmus EIVT padaliniai siekė vadovautis išsamiau požiūriu labiau susiedami konfliktų prevencijos patirtį su BSGP struktūromis ir užtikrindami ES reagavimo į krizes ir krizių valdymo struktūrų papildomumą su atitinkamomis Komisijos tarnybomis, ir glaudžiai bendradarbiavo su partneriais, įskaitant JT, regioninėmis organizacijomis, pilietine visuomene ir akademinę bendruomenę.

Šioje srityje 2012 m. buvo imtasi šios veiklos:

- Teikta parama veiklai ES delegacijoms maždaug dvidešimtyje šalių. Tai apėmė konsultacijas konfliktų prevencijos, taikos kūrimo ir tarpininkavimo srityse, ekspertų paiešką ir dislokavimą, pavyzdžiui, remiant Jemeno nacionalinį pasirengimo dialogui komitetą, ir konsultacijas dėl Mianmaro taikos centro kūrimo, konfliktų analizę, pavyzdžiui, siekiant suprasti Boko Haram poveikį platesnio pobūdžio stabilumui Šiaurės Nigerijoje, ir tarpininkavimo pajėgumų rėmimą, pavyzdžiui, sutelkiant skirtingus tarpininkaujančius subjektus, dirbančius Malyje.
- Buvo tęsiamas darbas stiprinant EIVT paramos tarpininkavimo srityje pajėgumus, kuris buvo finansuojamas iš ES biudžeto Europos Parlamento iniciatyva. Šioje srityje buvo užsakytas nepriklausomų konsultantų atliekamas tyrimas, siekiant gauti rekomendacijų dėl ES paramos tarpininkavimo srityje pajėgumų plėtojimo ir pasiūlymo sukurti Europos taikos institutą įvertinimą ir išplėtoti pasiūlymą stiprinti ES paramos tarpininkavimo srityje pajėgumus.

- Daugiausia dėmesio buvo skiriama sistemų, priemonių ir etoso, skirtų nustatyti i) šalis, kurios susiduria su vidutinės trukmės ir ilgalaikę smurtinio konflikto rizika, ir ii) galimybes imtis skubių veiksmų šiai rizikai šalinti, kūrimui. Šios išankstinio įspėjimo sistemos tikslas nėra numatyti, kur pasireikš kita krizė, tačiau nustatyti, kur yra būsimo konflikto rizika, ir užtikrinti, kad laiku būtų imamasi tinkamų veiksmų.
- Buvo kuriama paprasta konfliktų analizės metodologija, kuri leidžia greitai nustatyti konfliktų riziką ir galimus ES veiksmus.
- Buvo intensyvinamas atitinkamų EIVT ir Komisijos tarnybų bendras darbas konfliktų prevencijos srityje, pasitelkiant neoficialias tarpinstitucines struktūras, pavyzdžiui, Konfliktų prevencijos grupę ir SSR neoficialią tarpinstitucinę darbo grupę.
- Buvo stiprinamas kontaktų, susijusių su konfliktų prevencija ir taikos kūrimu, tinklas, *inter alia*, su pilietine visuomene (pasitelkiant Pilietinės visuomenės dialogo tinklą) ir atitinkamais JT organais – pagal JT vystymo programą, UNDPA (reguliariai keičiantis nuomonėmis vaizdo konferencijose).

1.3. TERORIZMAS

Remiantis Europos Sąjungos kovos su terorizmu strategija ir veiksmų planu buvo susitarta, kad ES daugiausia dėmesio turėtų skirti grėsmei, kylančiai iš Pakistano, Somalio pusiasalio, Jemeno ir Sahelio. Vėliau buvo susitarta dėl šioms šalims skirtų strategijų ir veiksmų planų.

2012 m. ES, vadovaujant EIVT, toliau su pagrindiniais partneriais vedė politinius dialogus dėl kovos su terorizmu. Specialūs dialogai buvo vedami su JT, Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Rusija, Turkija, Pakistanu, Indija ir Saudo Arabija. Su terorizmu susiję klausimai taip pat buvo aptariami daugelyje kitų ES dialogams skirtų susitikimų, įskaitant dialogus užsienio politikos ir saugumo klausimais. EIVT visapusiškai dalyvavo 2012 m. birželio mėn. Niujorke atliekant JT pasaulinės kovos su terorizmu strategijos peržiūrą ir 2012 m. rugsėjo mėn. JT generalinio sekretoriaus sušauktame aukšto lygio susitikime kovos su branduoliniu terorizmu klausimu.

Pasaulyne kovos su terorizmu forume buvo tęsiamas 30 jį įsteigusių narių (29 šalys ir ES) glaudaus bendradarbiavimo procesas, pradėtas 2011 m. Kaip birželio mėn. Pasaulinio kovos su terorizmu forumo ministrų susitikime pareiškė vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja, ES remia Tarptautinio teisingumo ir teisinės valstybės instituto Tunise įsteigimą. Per 2012 m. gruodžio 13–14 d. įvykusį pastarąjį Pasaulinio kovos su terorizmu forumo ministrų susitikimą buvo iškilmingai atidarytas Tarptautinis kovos su smurtiniu ekstremizmu kompetencijos centras (Hedayah) Abu Dabyje. 2012 m. vasario 8–10 d. Dar es Salame įvyko steigiamasis Pasaulinio kovos su terorizmu forumo Somalio pusiasalio darbo grupės steigiamasis posėdis, kuriam bendrai pirmininkavo ES ir Turkija, ir jame dalyvavo įvairios regiono šalys ir tarptautinės bei regioninės organizacijos.

Po 2012 m. sausio mėn. įvykusio Kovos su terorizmu politinio dialogo su Indija 2012 m. spalio 25 d. įvyko 6-asis ES ir Indijos saugumo dialogas. Pastarajame posėdyje abi šalys susitarė, kad ekspertai turėtų pradėti įgyvendinti vedant Kovos su terorizmu politinį dialogą sutartas išvadas, pavyzdžiui, teikti savitarpio teisinę pagalbą ir vykdyti ekstradiciją, vykdyti kovą su valiutos padirbinėjimu, kovą su radikalizmo skatinimu, stiprinti teisminį bendradarbiavimą ir sekti finansų srautus.

2012 m. vasario mėn. Taryba priėmė ES ir Pakistano 5 metų bendradarbiavimo planą. Pagal šį planą abi šalys įsipareigojo visapusiškai bendradarbiauti kovos su terorizmu srityje ir daugelyje susijusių sričių⁸⁵.

⁸⁵ Patvirtinus bendradarbiavimo strategiją buvo priimta ES kovos su terorizmu / saugumo strategija dėl Pakistano, kurioje išdėstyta ES bei jos valstybių narių pozicija dėl bendradarbiavimo kovos su terorizmu srityje su Pakistanu. Kovos su terorizmu strategijoje išdėstyti du veiksmų planai: Kovos su smurtiniu ekstremizmu veiksmų planas ir Teisinės valstybės veiksmų planas, kurie šiuo metu yra rengiami.

Atsižvelgiant į įvykius Malyje ir riziką, kad šiaurėje susikurs teroristų užuovėja, taip pat į išplitimo į kitas regiono šalis riziką, Sahelis tapo dar didesniu ES prioritetu. 2012 m. liepos mėn. Nigeryje pradėta BSGP operacija EUCAP Sahel yra pirma BSGP misija, į kurios įgaliojimus įtraukti kovos su terorizmu klausimai.

ES taip pat nagrinėja bendradarbiavimo su regioninėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Arabų Valstybių Lyga, galimybes. 2012 m. lapkričio mėn. vykusiam ES ir Arabų Valstybių Lygos ministrų susitikime buvo priimtas veiksmų planas, į kurį įtrauktas bendradarbiavimas kovos su terorizmu, be kita ko, baudžiamosios teisenos, srityje.

Komisija toliau įgyvendino kovos su terorizmu projektus pagal stabilumo priemonę, būtent Civilinių pajėgumų didinimo teisėsaugos srityje (CCBLE) projektą Pakistane ir projektus Sahelyje bei Pietryčių Azijoje. Buvo vykdomos nustatymo misijos, skirtos nustatyti, kokius kovos su smurtiniu ekstremizmu projektus reikia įgyvendinti Pakistane ir Somalio pusiasalyje, o taip pat ir kitus projektus Somalio pusiasalyje.

ES ir jos valstybės narės surengė du kartus per metus rengiamą dialogą su JAV Valstybės departamento patarėjais teisės klausimais dėl kovos su terorizmu ir tarptautinės teisės, kuriame buvo aptarti kovai su terorizmu taikytini tarptautinės teisės principai. Dialogo tikslas – didinti geresnį tarpusavio supratimą apie mūsų atitinkamas teisines sistemas ir plėtoti bendrą pagrindą, kuriuo remdamiesi galėtume veiksmingiau dirbti kovos su terorizmu srityje.

1.4. ORGANIZUOTAS NUSIKALSTAMUMAS

Sunkių formų ir organizuotas nusikalstamumas tebebuvo įtraukti į ES politinių dialogų su daugeliu šalių, regioninėmis ir tarptautinėmis organizacijomis darbotvarkes. ES finansuojamos paramos programos ir BSGP misijos padėjo praktiškai įgyvendinti politines gaires. Šiais veiksmais taip pat siekiama papildyti 2011–2013 m. ES (vidaus) kovos su organizuotu ir sunkių formų tarptautiniu nusikalstamumu politikos ciklą ir naują būsimą 2014–2016 m. politikos ciklą.

Įgyvendinant „kokaino maršruto“ ir „heroino maršruto“ programas, finansuojamas pagal stabilumo priemonę, toliau buvo didinami teisėsaugos pajėgumai ir tarptautiniai ryšiai atitinkamuose „maršrutuose“. Tai apėmė naują bandomąjį projektą prekybos žmonėmis srityje keturiose šalyse, kurios yra „heroino maršrute“ (Azerbaidžane, Bosnijoje ir Hercegovinoje, Moldovos Respublikoje ir Turkijoje), kuriuo taip pat remiama nauja Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategija (2012–2016 m.), ir susijusį prioritetinių šalių ir regionų apibrėžimą⁸⁶.

16,5 mln. EUR vertės Svarbiausių jūrų maršrutų programa apima 17 pakrančių šalių, esančių Indijos vandenyno vakarinėje dalyje, Pietryčių Azijoje ir Gvinėjos įlankoje. Įgyvendinant šią programą didinami pakrančių valstybių keitimosi informacija pajėgumai ir teisėsaugos funkcijos, siekiant geresnės jūrų eismo saugos ir didesnio saugumo, *inter alia*, vykdamą kovą su piratavimu ir ginkluotais plėšimais jūroje. 2012 m. buvo sudaryti susitarimai dėl daug naujų veiksmų, įskaitant pakrančių apsaugos tarnybų mokymus Gvinėjos įlankoje, siekiant pažaboti piratų išpuolius prie vakarinių Afrikos pakrančių.

⁸⁶ Pagal „kokaino maršruto“ programą šiuo metu Žaliajame Kyšulyje, Senegale ir Toge veikia trys bendros oro uostų užkardos darbo grupės, kurios remia kovą su organizuotu nusikalstamumu „kokaino maršrute“ (apima 36 šalis Vakarų Afrikoje, Lotynų Amerikoje bei Karibų jūros regione). Taip pat buvo pradėtas naujas projektas, skirtas regioninei policijos informavimo sistemai Vakarų Afrikoje su Interpolu sukurti, ir prisiimtas naujas įsipareigojimas vykdyti narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) patekimo į nelegalią rinką prevenciją (Lotynų Amerika). Šios programos yra suderinto integruoto ES požiūrio į narkotikus, kuris dar kartą patvirtintas naujoje ES kovos su narkotikais strategijoje (2013–2020 m.), dalis.

1.5. KIBERNETINIS SAUGUMAS

2012 m. buvo rengiamas Komunikatas dėl ES kibernetinio saugumo strategijos (priimta 2013 m. vasario mėn.), be kita ko, atlikti pirmieji veiksmai stiprinant pajėgumus trečiosiose šalyse ir vykdant informavimo veiklą tarptautiniu lygiu ⁸⁷. ES aktyviai dalyvavo rengiantis Budapešte įvykusiai Antrajai tarptautinei konferencijai kibernetinės erdvės klausimais. Renginyje pasisakė vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir pabrėžė atviro ir nemokamo interneto prieigos svarbą ir tai, kad tuo pačiu svarbu intensyvuoti kovą su elektroniniais nusikaltimais ir kitomis kibernetinėmis grėsmėmis. Panašias temas ES taip pat nagrinėjo pirmajame ES ir Kinijos kibernetinių klausimų darbo grupės susitikime, kuris įvyko rugsėjo mėn. Pekine. Antrasis ES ir Indijos konsultacijų kibernetinio saugumo ir elektroninių nusikaltimų klausimais etapas vyko spalio mėn. Delyje.

1.6. ENERGETINIS SAUGUMAS

2012 m. Komisija glaudžiai bendradarbiavo su EIVT įgyvendinant tolesnius veiksmus, nurodytus Komisijos kartu su vyriausiąja įgaliotine ir Komisijos pirmininko pavaduotoja parengtame komunikate dėl energijos tiekimo saugumo ir tarptautinio bendradarbiavimo (2011 m. rugsėjo mėn.) ⁸⁸, laikantis 2011 m. Tarybos išvadų dėl ES energetikos politikos išorės aspekto stiprinimo ⁸⁹.

⁸⁷ 2012 m. birželio 12 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl ypatingos svarbos informacinės struktūros apsaugos. „Visuotinio kibernetinio saugumo užtikrinimas. Laimėjimai ir tolesni veiksniai“ (P7_TA(2012)0237) ir 2012 m. lapkričio 22 d. – rezoliuciją dėl kibernetinio saugumo ir gynybos (P7_TA(2012)0457).

⁸⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl energijos tiekimo saugumo ir tarptautinio bendradarbiavimo „ES energetikos politika. Bendradarbiavimas su užsienio partneriais“ (KOM(2011) 539 galutinis, 2011 09 07).

⁸⁹ Tarybos išvados dėl ES energetikos politikos išorės aspekto stiprinimo. 2011 m. lapkričio 24 d. Briuselyje įvykęs TRANSPORTO, TELEKOMUNIKACIJŲ ir ENERGETIKOS tarybos 3127-as posėdis (Energetikos klausimai). 2012 m. birželio 12 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl bendradarbiavimo su užsienio partneriais energetikos politikos klausimais. Strateginis požiūris siekiant saugaus, tvaraus ir konkurencingo energijos tiekimo (P7_TA(2012)0238).

2012 m. gruodžio 5 d. Briuselyje įvyko ketvirtasis **ES ir JAV** energetikos tarybos susitikimas (tęsiant ankstesniame 2011 m. lapkričio mėn. Vašingtone įvykusiame susitikime pradėtą veiklą). Darbotvarkėje daugiausia dėmesio buvo skiriama trilypiams Energetikos tarybos įgaliojimams, būtent energetinio saugumo, energetikos politikos ir energetikos technologijų klausimams, stipriai akcentuojant „JAV skalūnų dujų / naftos revoliucijos“ atgarsius, pokyčius energetikos srityje ES kaimyniniuose regionuose ir energetikos politikos bei technologijų sritis, kuriose ES ir JAV galėtų bendradarbiauti. ES nedviprasmiškai išdėstė savo poziciją dėl interesų energetikos srityje ir platesnio pobūdžio pasaulinių problemų, susijusių su klimato kaita. Be kitų klausimų abi šalys įvertino, kad 2012 m. vykdytas glaudus bendradarbiavimas su JAV dėl sankcijų Iranui yra geras koordinuotos diplomatijos energetikos srityje pavyzdys.

ES santykiams energetikos srityje su **Rusija** ir toliau buvo būdinga stipri tarpusavio priklausomybė, kadangi Rusija tebebuvo ES pagrindinė išorinė energijos tiekėja, o ES – didžiausia išorinė Rusijos angliavandenilių išteklų vartotoja. 2012 m. gruodžio 7 d. buvo surengta „South Stream“ projekto atidarymo ceremonija, o „Gazprom“ šiais metais baigė derybas su Serbija, Vengrija, Slovėnija ir Bulgarija. 2012 m. spalio mėn. pradėjo veikti „Nord stream“ dujotiekis, per kurį siekiama Europos vartotojams kasmet perduoti 55 mlrd. kubinių metrų rusiškų dujų. Europos Komisija nusprendė pradėti oficialų nagrinėjimą, siekiant ištirti, ar „Gazprom“ gali kliudyti konkurencijai Vidurio ir Rytų Europos dujų rinkose pažeisdama ES antimonopolines taisykles. Galiausiai, remiantis ES įgaliojimais, 2012 m. vasario mėn. taip pat buvo pradėtos derybos dėl ES ir Rusijos bei **Baltarusijos** susitarimų dėl elektros energijos tinklų valdymo Baltijos jūros regione.

Ukraina prie Energijos bendrijos prisijungė 2011 m. vasario 1 d., o nuo 2012 m. vasario mėn. padarė tam tikrą pažangą įgyvendindama vėluojančią energetikos sektoriaus reformą pagal Energijos bendrijos sutartį, būtent imdamasi veiksmų siekiant suskaidyti bendrovę „Naftogas“. Viena iš svarbių ES strategijos dėl Vidurinės Azijos sričių tebebuvo energijos perdavimo jungčių stiprinimas. 2012 m. buvo paspartintas darbas vykdant 2011 m. rugsėjo mėn. Europos Sąjungos patvirtintus įgaliojimus vesti derybas dėl teisiškai privalomos ES, Azerbaidžano ir Turkmėnistano sutarties dėl Kaspijos jūros regiono dujotiekio sistemos įgyvendinimo. Teigiamas poslinkis šia kryptimi buvo tai, kad 2012 m. birželio 28 d. buvo pasirašytas Turkijos ir Azerbaidžano tarpvyriausybinių susitarimų dėl TANAP (Transanatolijos dujotiekio) statybos; šiuo dujotiekiu dujos turėtų būti perduodamos nuo rytinės Turkijos sienos iki vakarinės Turkijos sienos, kad būtų užtikrintas patikimas tranzitas per visą šalį.

2012 m. ES pagerino dvišalius santykius su **Iraku** – 2012 m. gegužės 11 d. buvo pasirašytas Partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimas ir dabar ketinama stiprinti bendradarbiavimą visų pirma energetikos srityje ir padėti Irakui išnaudoti turimą milžinišką potencialą. Kai kurie projektai jau įgyvendinami, pavyzdžiui, kuriamas ES ir Irako energetikos technologijų centras.

1.7. KLIMATO KAITA IR SAUGUMAS

2012 m. buvo toliau įgyvendinamos 2011 m. liepos mėn. Tarybos išvados, kuriose raginama sustiprinti ES diplomatiją klimato kaitos srityje ir suteikti prioritetą trimis veiksmų kryptis, be kita ko, spręsti klimato kaitos, gamtos išteklių trūkumo ir tarptautinio saugumo sąryšio klausimą vykdant prevencines diplomatines priemones ir tikslines bendradarbiavimo priemones⁹⁰. Tebebuvo akcentuojami veiksmai, kuriais remiamas tolesnis informuotumo apie su klimatu susijusio saugumo problemas didinimas dvišaliuose ir regioniniuose politiniuose dialoguose, pavyzdžiui, su JAV, taip pat pasitelkiant EIVT ir ES karinio štabo dalyvavimą tai temai skirtuose politiniuose renginiuose. EIVT taip pat dalyvavo vykdant darbą su klimatu susijusio saugumo srityje Europos Parlamento Užsienio reikalų komitete ir Saugumo ir gynybos pakomitetyje. Nuolatinė parama pradėta teikti su klimatu susijusio saugumo rizikos analizei ir valdymui pažeidžiamuosiuose regionuose ir šalyse, be kita ko, teikiant paramą taikomiesiems moksliniams tyrimams ir dialogui regionų lygiu, pavyzdžiui, vykdant daugiadalykinį mokslinių tyrimų projektą pagal programą „Klimato kaita, konfliktai dėl vandens ir žmonių saugumas – CLICO“, kuriuo sprendžiamas klimato ir aprūpinimo vandeniu „karštųjų taškų“ klausimas Sahelyje ir Viduržemio jūros regione bei Artimuosiuose Rytuose. Be to, pasinaudojant pagal Stabilumo priemonę teikiama parama, 2012 m. buvo pradėta įgyvendinti nauja 3 metų trukmės regioninė programa, kurioje dalyvauja Rytų Europos, Pietų Kaukazo ir Centrinės Azijos šalys. Darbas vykdomas pasitelkiant ENVSEC (Aplinkos ir saugumo iniciatyvos) konsorciumą, kuriame dalyvauja ESBO ir įvairios JT agentūros. Vykdam veiklą daugiausia dėmesio skiriama rizikos vertinimui, politinio informavimo veiklai ir gebėjimų stiprinimui bendradarbiaujant su regiono vyriausybėmis ir pilietinės visuomenės suinteresuotaisiais subjektais.

⁹⁰ 2012 m. lapkričio 22 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl bendros saugumo ir gynybos politikos vaidmens krizių dėl klimato ir gaivalinių nelaimių atvejais (P7_TA(2012)0458).

1.8. APRŪPINIMO VANDENIU SAUGUMAS

2012 m. daugiau dėmesio skirta aprūpinimo vandeniu saugumo klausimui. 2012 m. rugsėjo mėn. *Gymnich* susitikime (ES užsienio reikalų ministrų ir vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos susitikimas), kuris įvyko Pafose (Kipras) vyko strateginės diskusijos dėl aprūpinimo vandeniu saugumo. Buvo susitarta, kad dedant tarptautines ir Europos pastangas vandens problemai spręsti pirmiausia turi būti sprendžiamas pagrindinių priežasčių, visų pirma klimato kaitos ir demografinio bei ekonominio vystymosi spaudimo, klausimas. Tačiau taip pat buvo visuotinai pritarta, kad vanduo yra vienas iš pagrindinių įtampos bei konfliktų motyvų ir tarptautinio saugumo veiksnių, todėl ES buvo paraginta aktyviau dalyvauti konfliktų prevencijos veiksmuose regioniniuose ir tarpvalstybiniuose vandens baseinuose ir skatinti bendradarbiavimą ir tvaria vandentvarka grindžiamus procesus.

Siekiant geriau suprasti dabartinius ES bei valstybių narių veiksmus aprūpinimo vandeniu saugumo srityje ir siekiant padėti išplėtoti aiškesnius užsienio politikos veiksmus, 2012 m. pabaigoje buvo pradėtas aprūpinimo vandeniu saugumo padėties įvertinimas, kuriame dalyvavo ES bei valstybės narės, siekiamos susidaryti vaizdą, kas tuo momentu ką daro. Tikimasi, kad padėties apžvalga bus baigta 2013 m. pradžioje.

2012 m. rugsėjo mėn. Niujorke vykstant JT Generalinės Asamblėjos sesijai vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja, kartu su Valstybės sekretore H. Clinton ir Jungtinėmis Tautomis pirmininkavo aprūpinimo vandeniu saugumo klausimams skirtam renginiui, kuriame buvo plačiai pritarta tam, kad vanduo yra labai svarbus užtikrinant stabilumą ir vystymąsi, taip pat taiką ir saugumą, ir susitarta paspartinti bendras pastangas aprūpinimo vandeniu saugumo problemoms spręsti.

Birželio 25 d. Taryba ES ir Vidurinės Azijos naujos partnerystės strategijos, kurią 2007 m. patvirtino Europos Vadovų Taryba, strateginėje peržiūroje patvirtino, kad aplinkos ir vandens klausimai yra svarbiausios ES veiksmų regione sritys. 2012 m. ES veiksmai aprūpinimo vandeniu saugumo srityje Vidurinėje Azijoje buvo dar labiau paspartinti, be kita ko, 2012 m. lapkričio mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja surengė vizitą šiame regione.

C. DALYVAVIMAS KURIANT VEIKSMINGESNĮ DAUGIAŠALIŠKUMĄ

Pripažindama, kad pasaulinio masto iššūkiams įveikti reikia pasaulinio masto priemonių ES toliau tvirtai rėmė daugiašališkumą, kaip dar kartą patvirtinta Lisabonos sutartyje. ES pareiškimų tarptautinėse organizacijose teikimo srityje visus 2012 m. praktiškai buvo taikomi 2011 m. spalio 22 d. Tarybos patvirtinti bendrieji susitarimai, tokiu būdu prisidedant prie tokių ES pareiškimų teikimo. Ir toliau pirmenybė teikiama nuosekliam ES veikimui daugiašaliuose forumuose.

1. JUNG TINĖS TAUTOS

ES toliau vidaus lygiu dėjo pastangas, kad būtų pagerintas 2011 m. gegužės mėn. priimtose JT Generalinės Asamblėjos rezoliucijos 65/276 dėl ES dalyvavimo JT darbe praktinis taikymas. ES visapusiškai pasinaudojo Rezoliucijos 65/276 nuostatomis ir aktyviai dalyvavo JT Generalinės Asamblėjos, jos komitetų, darbo grupių darbe, remiant Generalinei Asamblėjai rengiamuose tarptautiniuose susitikimuose ir konferencijose, taip pat Jungtinių Tautų konferencijose. ES veiksmams buvo prisidedama prie tolesnio praktinio rezoliucijos sąlygų įgyvendinimo ir taikymo.

Savo darbo JT prioritetų klausimu ⁹¹ ES pakartojo bendrą tikslą užtikrinti tvirtą ir veiksmingą tarptautinės sistemos viršūnėje esančią JT organizaciją.

⁹¹ 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rekomendaciją Tarybai dėl Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 67-osios sesijos (A7-0186/2012). 2012 m. liepos 23 d. Taryba patvirtino ES prioritetus Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 67-ojoje sesijoje (dok. 12851/12).

Taikos ir saugumo srityje itin svarbus ES prioritetas vykdant JT veiklą tebebuvo atsakomybės užtikrinti apsaugą principo įgyvendinimas. ES toliau diegė šį principą ES priemonėse ir ES politikoje. Krizių valdymo srityje ES ir JT toliau aktyviai dalyvavo vykdant sistemingą darbą, susijusį su tuo, kaip ES gali dar labiau sustiprinti paramą JT taikos palaikymo operacijoms, o ES toliau rėmė JT taikos kūrimo veiksmus, visų pirma JT Taikos stiprinimo komisiją. ES prisidėjo prie 2012 m. rugsėjo mėn. surengto paties pirmojo JT Generalinės Asamblėjos aukšto lygio susitikimo teisinės valstybės principo taikymo nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais tema teigiamų rezultatų. Šia proga ES bei jos valstybės narės prisiėmė įsipareigojimus įvairiose srityse, siekiant stiprinti teisinės valstybės principą tarptautiniu ir nacionaliniu lygiais tiek pačioje ES, tiek ir išorėje, teikiant paramą trečiosioms šalims. Dauguma įsipareigojimų turėtų būti įgyvendinti iki 2014 arba 2015 m.

Žmogaus teisių klausimas išsamiai nagrinėjamas kituose šios ataskaitos skyriuose, o šiame kontekste pakanka prisiminti, kad žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės principų propagavimas išliko pagrindinė gija visuose ES veiksmuose vykdant JT veiklą 2012 m. ES sėkmingai dirbo paramos JT Generalinės Asamblėjos rezoliucijai 67 dėl mirties bausmės srityje, taip pat Trečiajame komitete įgyvendinant ES šalių iniciatyvas dėl žmogaus teisių padėties ir toliau aktyviai bendradarbiavo su trečiosiomis šalimis įgyvendinant veiklą svarbiausių prioritetų, pavyzdžiui, religijos ar tikėjimo laisvės srityje, siekiant patvirtinti ir plėtoti tolesnį ES pateiktų JT Generalinės Asamblėjos ir Žmogaus teisių tarybos rezoliucijų *acquis*.

Tvaraus vystymosi srityje svarbiausi prioritetiniai klausimai buvo tolesnė veikla, susijusi su konferencijos „Rio +20“ rezultatais, ir pasirengimas vystymo programos įgyvendinimui po 2015 m. Itin svarbu užtikrinti, kad šie du procesai būtų vykdomi ne atskirai, o būtų įtraukti kartu į vieną, išsamią sistemą. ES dirbo siekdama užtikrinti darnią ir kryptingą diskusiją JT organuose ir forumuose svarstant iniciatyvas, susijusias su valdymu, įskaitant pasaulio ekonomikos valdymą, su konferencijos „Rio+20“ rezultatais susijusių tolesnę veiklą ir po 2015 m. įgyvendintiną vystymosi programą. Viena iš su „Rio+20“ susijusių tolesnių veiklų buvo ES parama priimant JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją, kuria stiprinama ir patobulinama JT aplinkos programa (UNEP). Vienas iš svarbiausių ES tikslų vykdant JT veiklą tebebuvo kova su klimato kaita.

ES taip pat skatino vykdyti JT sistemos reformą. Ji tebebuvo pasiryžusi užtikrinti, kad JT finansiniai ištekliai būtų valdomi veiksmingai ir efektyviai, vadovaujantis biudžetinės drausmės bei nuoseklumo principais ir laikantis aukščiausių tarptautinių standartų, taip pat stiprinti veiksmingumą vietos lygiu.

2. ESBO

ES itin daug paramos skyrė ESBO stiprinimui visais konflikto ciklo etapais (nuo išankstinio įspėjimo iki atkūrimo po konflikto), be kita ko, pasitelkiant Vyriausiąjį tautinių mažumų reikalų komisarą ir ESBO misijas vietose. ES palankiai įvertino ESBO pastangas atgaivinti ir paspartinti 5+2 derybas dėl konflikto Moldovos Respublikoje sprendimo ir teigiamai įvertino pažangą, padarytą derybose siekiant galutinio sprendimo dėl Padnestrės. ES taip pat daug dėmesio skyrė pažangai plėtojant ESBO žmogiškąją dimensiją, įskaitant ESBO Demokratinę instituciją ir žmogaus teisių biurą ir atstovą žiniasklaidos laisvės klausimais. Buvo toliau plėtojamas bendradarbiavimas su ESBO žiniasklaidos laisvės, žmogaus teisių ir tarpvalstybinių grėsmių srityse, be kita ko, klausimų, susijusių su sienų valdymu ir saugumu bei kibernetiniu saugumu, srityse.

ES ir toliau labai vertina savarankiškų ESBO institucijų atliekamą vaidmenį stebint, kaip ESBO dalyvaujančios valstybės laikosi įsipareigojimų, ir padedant joms pasiekti šioje srityje geresnių rezultatų. Tai apima rinkimų stebėjimą visoje ESBO erdvėje. ES prisidėjo siekiant susitarimo dėl ESBO vaidmens sudarant palankesnes sąlygas Kosovo gyventojams dalyvauti Serbijos rinkimuose.

ES aktyviai prisidėjo prie dialogo Europos saugumo ateities tema, be kita ko, vedant diskusijas dėl „Helsinki +40“ proceso, ir prie ESBO darbo stiprinant ir modernizuojant ginklų kontrolę, taip pat pasitikėjimo ir saugumo stiprinimo priemones.

Tačiau, nepaisant didelių pirmininkaujančios valstybės pastangų ir konstruktyvių ES veiksmų, pasirodė neįmanoma padaryti pažangos visų trijų ESBO dimensijų srityje. ES labai apgailestavo, kad 2012 m. gruodžio mėn. Dubline vykusiame Ministrų tarybos susitikime nepavyko priimti sprendimų žmogiškosios dimensijos srityje, ir pareiškė nusivylimą dėl to, kad buvo neįmanoma susitarti dėl klausimų, susijusių su Bendradarbiavimo saugumo srityje forumu.

3. EUROPOS TARYBA

ES tęsė bendradarbiavimą su Europos Taryba, laikydamosi abiejų organizacijų Susitarimo memorandumo, ypač Europos kaimynystės politikos srityje (ypač daug dėmesio skirta Rytų Partnerystei ir pietinių Viduržemio jūros regiono šalių aspektui) ir dėl Vakarų Balkanų, demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių klausimais. Ji toliau itin gerai bendradarbiavo su Europos Taryba teisingumo ir vidaus reikalų klausimais įgyvendinant ES „Stokholmo programą“, taip pat teisinės valstybės ir demokratijos srityse glaudžiai bendradarbiaujant su Venecijos komisija konstitucinės reformos ir rinkimų teisės klausimais. Buvo užmegztas veiksmingas ES specialiojo įgaliojimo žmogaus teisių klausimais ir partneriais Europos Taryboje, pavyzdžiui, Žmogaus teisių komisaru, bendradarbiavimas. Pasitelkiant 2011 m. pradėtą 4 mln. EUR vertės Rytų kaimynystės priemonę sprendžiami teisingumo reformos, elektroninių nusikaltimų ir kovos su korupcija klausimai. 2012 m. pradžioje Maroke ir Tunise pradėta įgyvendinti bendra programa „Demokratinės reformos stiprinimas pietinėse kaimyninėse šalyse“, o po kontaktų politiniu ir techniniu lygiu pasiekus susitarimus dėl bendradarbiavimo prie programos prisijungė ir Jordanija. Remiantis ES pasiūlymais buvo atnaujintos derybos dėl ES prisijungimo prie Europos žmogaus teisių konvencijos – tai padaryta praėjus vieneriems metams, kurių reikėjo ES vidaus debatams dėl 2011 m. susitarimo, pasiekto techniniu lygiu.

D. ŽMOGAUS TEISIŲ, DEMOKRATIJOS IR TEISINĖS VALSTYBĖS PROPAGAVIMAS

2012 m. pasižymėjo dideliais pokyčiais ES žmogaus teisių politikos srityje. Birželio 25 d. priimdama ES žmogaus teisių bei demokratijos strateginę programą ir veiksmų planą ES dar kartą patvirtino, kad žmogaus teisės yra jos pagrindinių principų esmė, persmelkianti visus jos veiksmus.

ES strateginė programa žmogaus teisių ir demokratijos srityje

Strateginėje programoje⁹² numatyta, kad „ES propaguos žmogaus teises visose be išimties savo politikos srityse“. Programoje išdėstyti principai, tikslai ir prioritetai, kuriais per ateinančius dešimt metų siekiama padidinti visos ES žmogaus teisių politikos veiksmingumą ir nuoseklumą⁹³. Joje numatytas tikrų kolektyvinių pastangų, kurias dės tiek ES valstybės narės, tiek ES institucijos, sutartas pagrindas. Strategine programa taip pat įtvirtinamas įsipareigojimas siekti tikros partnerystės su pilietine visuomene.

Strateginė programa buvo sutartas ES požiūris reaguojant į naujus globalius iššūkius. 2011 m. gruodžio mėn. Europos Komisijos ir vyriausiosios įgaliotinės **bendrame komunikate** „Žmogaus teisės ir demokratija – svarbiausias ES išorės veiksmų elementas. Veiksmingesnio požiūrio formavimas“⁹⁴ nurodyta, kad integruojant žmogaus teisių aspektą į išorės politikos priemones būtina užtikrinti nuoseklumą. Komisija patvirtina, kad žmogaus teises ir demokratiją ES privalo principingai ginti laikydamasi normų ir vertybių, kurias ji siekia puoselėti, ir daryti tai kūrybingai ir ryžtingai, kad būtų pasiekti konkretūs rezultatai.

⁹² Tarybos išvados dėl žmogaus teisių ir demokratijos; 3179-as Užsienio reikalų tarybos posėdis, Liuksemburgas, 2012 m. birželio 25 d.

⁹³ 2012 m. balandžio 18 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl metinio pranešimo apie žmogaus teisių padėtį pasaulyje ir Europos Sąjungos politiką šioje srityje, įskaitant poveikį strateginei ES žmogaus teisių politikai (P7_TA(2012)0126), 2012 m. gruodžio 13 d. – rezoliuciją dėl Metinės ataskaitos dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje 2011 m. ir Europos Sąjungos politikos šioje srityje (P7_TA(2012)0503) ir rezoliuciją dėl ES žmogaus teisių strategijos peržiūros (P7_TA(2012)0504).

⁹⁴ Europos Komisijos ir vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos Pirmininko pavaduotojos bendras komunikatas „Žmogaus teisės ir demokratija – svarbiausias ES išorės veiksmų elementas. Veiksmingesnio požiūrio formavimas“; KOM(2011) 886 galutinis.

Programą papildė **veiksmų planas**, kuriame sutelkti 97 veiksmai pagal 36 kategorijas, skirti laikotarpiui iki 2014 m. gruodžio 31 d. Vienas iš veiksmų plane numatytų įsipareigojimų yra tai, kad ES metinėje žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje ataskaitoje turėtų pateikti ES veiklos siekiant savo tikslų rezultatus.

Žmogaus teisės ES politikoje

Įgyvendinant naują žmogaus teisių dokumentų rinkinį, šiais metais numatyta, kad **ES specialiojo įgaliojimo žmogaus teisių klausimais** paskyrimu bus prisidėta prie strateginės programos ir veiksmų plano įgyvendinimo ir didinamas ES politikos veiksmingumas ir matomumas⁹⁵. Stavras Lambrinidis pareigas pradėjo eiti 2012 m. rugsėjo mėn. ir jo darbo rezultatai jau matomi, ypač santykiuose su ES strateginiais partneriais, mūsų kaimyninėmis šalimis ir perinamojo laikotarpio šalimis. Jis pirmininkavo žmogaus teisių dialogams su Meksika ir Afrikos Sąjunga, dirbo siekdamas plėtoti santykius su Rusija ir Egiptu, dalyvavo aukšto lygio renginiuose, pavyzdžiui, pirmajame JT verslo ir žmogaus teisių forume ir ESBO žmogiškosios dimensijos įgyvendinimo susitikime, ir susitiko su žmogaus teisių gynėjais, Europos Parlamento nariais ir valstybių narių atstovais. Jis pasiekė puikių rezultatų vykdydamas ES darbą žmogaus teisių srityse, pavyzdžiui, lyčių aspekto, religijos ar tikėjimo laisvės ir žodžio laisvės srityse.

2012 m. ES buvo įtempti metai, kadangi buvo siekiama toliau įtvirtinti žmogaus teisių aspektą vykdomuose veiksmuose, kaip numatyta programoje. Visos 140 delegacijų ir biurų, kartu su 15 BSGP misijų ir operacijų, jau paskyrė veiksmų vietoje veikiančius **žmogaus teisių ir demokratijos informacinius tinklus**. 101 šalyje taip pat paskirti žmogaus teisių gynėjų ryšių palaikymo pareigūnai. Žmogaus teisių informaciniai centrai dabar veikia visuose geografiniuose valdymo padaliniuose ir jų veikla siekiama nuolat integruoti žmogaus teisių aspektą į visos EIVT darbą.

⁹⁵ 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl ES specialiojo įgaliojimo žmogaus teisių klausimais (P7_TA(2012)0250).

Komisijos **tarpinstitucinės žmogaus teisių darbo grupės** darbo apimtys išaugo įgyvendinant strateginę programą ir veiksmų planą. 2012 m. įvyko daug jos posėdžių, kuriuose susitiko EIVT ir Komisijos generalinių direktoratų atstovai, o jos darbo rezultatų vertingumą patvirtina tai, kad užtikrinamas skirtingų tarnybų, sprendžiančių žmogaus teisių klausimus, veiksmų nuoseklumas.

2012 m. naujovė buvo ta, kad buvo įsteigta aukšto lygio **Europos Parlamento, EIVT ir Komisijos ryšių palaikymo grupė žmogaus teisių klausimais**. Ji taip pat buvo įsteigta vykdant darbą, susijusį su strategine programa ir veiksmų planu. Po 2012 m. balandžio 16 d. įvykusio pirmojo posėdžio ji pasitarnavo kaip vertingas forumas, kuriame Europos Parlamento nariai ir vyresnieji EIVT pareigūnai reguliariai keičiasi nuomonėmis ir informacija žmogaus teisių klausimais. Todėl po strateginės programos ir veiksmų plano priėmimo vyko jos posėdžiai ir dabar ji laikoma svarbiu ryšių palaikymo kanalu.

Šiais metais ES prisiėmė daugiau įsipareigojimų formuoti partnerystes su **pilietine visuomene**. Su pilietinės visuomenės organizacijomis nuolat konsultuojamasi dėl visų programavimo klausimų ir dabar jos aktyviai dalyvauja politikos formavimo procese, pavyzdžiui, rengiant žmogaus teisių gaires ir formuojant išsamų požiūrį į JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 1325 dėl moterų, taikos ir saugumo.

ES veiksmai šioje srityje yra labai svarbūs, nes 2012 m. užfiksuotas NVO erdvės galimybių sumažėjimas. Pilietinės visuomenės organizacijos vis dažniau susiduria su griežtais ir įvairiais saviraiškos ir susirinkimo laisvės apribojimais, kuriuos joms taiko vyriausybės, siekiančios nutildyti jų balsus ir užgniaužti veiksmus.

Siekiant padėti joms siekti savo uždavinių, pasitelkiant **EDŽTRP** (Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė) 2012 m. buvo remiami žmogaus teisių gynėjai, pilietinės visuomenės organizacijos ir kiti subjektai daugiau nei 100 šalių. 2014–2020 m. laikotarpiui Europos Komisija savo reglamento projekte pasiūlė skirti 1,4 mlrd. EUR siekiant toliau remti jų pastangas, nors derybos dėl tikslaus biudžeto ir jo taikymo srities dar tęsiamos.

Spalio mėn. **Komisijos komunikate „Demokratijos ir tvaraus vystymosi ištakos. ES bendradarbiavimas su pilietinės visuomenės organizacijomis išorės santykių srityje“**⁹⁶ ES tvirtai įsipareigoja teikti daugiau paramos pilietinės visuomenės organizacijoms šalyse partnerėse, kad jos galėtų visiškai atlikti savo vaidmenį teikdamos socialines paslaugas, užtikrindamos skaidrumą, paramą geram valdymui, ir prisidėtų prie politikos formavimo. Šiuo metu vykdomas padėties įvertinimas, siekiant padidinti ES veiksmų poveikį.

Spalio mėn. taip pat buvo sukurtas **Europos demokratijos fondas (EDF)**, skirtas remti demokratijos gynėjus, kurie kovoja dėl perėjimo į demokratiją Europos kaimyninėse šalyse ir tolesniuose regionuose⁹⁷. Jis skirtas papildyti jau veikiančias priemones, įskaitant EDŽTRP. EDF pridėtinė vertė bus sukurama teikiant greitą ir lanksčią paramą subjektams, kurie dar nėra remiami, arba kurie gauna nepakankamai paramos arba susiduria su sunkumais siekdami gauti paramą pagal veikiančias ES priemones; patys akivaizdžiausi pavyzdžiai – pilietinės visuomenės organizacijos, judėjimai ir pavieniai aktyvistai, kurie, nepriklausomai nuo savo apimties arba oficialaus statuso, pritaria pliuralistinei daugiapartinei sistemai.

Tačiau svarbiausia ne tik tai, kas deklaruojama pareiškimais ar nurodoma institucijų ataskaitose; svarbu tai, kad ES politikos priemonės ir planai padeda gerinti žmogaus teisių padėtį vietoje.

Žmogaus teisių visuotinio propagavimas

2012 m. ES dar kartą patvirtino esanti įsipareigojusi propaguoti ir ginti visas žmogaus teises, tiek pilietines ir politines, tiek ekonomines, socialines ir kultūrines teises. Šiuo tikslu į 14-ąjį **ES NVO forumą** žmogaus teisių klausimais, kuris buvo surengtas gruodžio mėn., susirinko daugiau nei 200 atkaklių žmogaus teisių gynėjų, aktyvistų ir politikos formuotojų, kurie buvo pasiryžę bendrus interesus paversti bendrais veiksmais. Forume buvo išnagrinėtas regioninių mechanizmų vaidmuo propaguojant visuotinumą, jame aktyviai dalyvavo tarptautinių ir regioninių žmogaus teisių organizacijų atstovai iš viso pasaulio.

⁹⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0492:FIN:LT:PDF>.

⁹⁷ 2012 m. kovo 29 d. Europos Parlamentas priėmė rekomendaciją Tarybai dėl galimo Europos demokratijos fondo (EDF) įsteigimo tvarkos (P7_TA(2012)0113).

ES tebetęsė darbą JT lygiu propaguodama žmogaus teisių visuotinumą. Ji paragino ratifikuoti svarbiausias tarptautines žmogaus teisių sutartis ir toliau akcentavo, kad reikia integruoti žmogaus teises, valdymą, demokratiją, teisinės valstybės principą į Tūkstančio vystymosi tikslų (TVT) po 2015 m. sistemą.

Žmogaus teisių visuotinumą suvokimas svarbus sprendžiant problemas, kurios peržengia valstybių sienas. 2012 m. atsirado naujų **žmogaus teisių krizių**, o buvusios krizės paaštrėjo – šią tendenciją atspindėjo ir represinių įstatymų paplitimas kai kuriose Rytų Europos ir Vidurio Azijos šalyse, ir ilgalaikė saugumo krizė Sahelyje. 2012 m. labai pablogėjo padėtis Malyje, kai dėl valstybės perversmo ir ekstremistinių ginkluotų grupuočių veiklos buvo grubiai pažeidžiamos žmogaus teisės. Dėl tokių reiškinių kaip politiniai neramumai, teroristų veikla, prekyba narkotikais ir ginklų kontrabanda, kurie peržengia valstybių sienas ir kelia grėsmę taikai bei saugumui, kenčia visas regionas.

Susidūrusi su žmogaus teisių gynėjų ir NVO veiklos apribojimais, taip pat nuolatine lyčių nelygybe, ES aktyvavo visas turimas priemones atitinkamiems subjektams remti.

Žmogaus teisės visose ES išorės politikos srityse

2012 m. ES propagavo žmogaus teises visose be išimties savo politikos srityse. 2012 m. ES toliau siekė užtikrinti, kad į bendruosius politinius susitarimus su pramoninėmis ir nepramoninėmis šalimis būtų įtrauktos nuostatos dėl žmogaus teisių, ir kad laisvosios prekybos susitarimuose būtų pateiktos atitinkamos nuorodos. To buvo pasiekta net ir tais atvejais, kai buvo nelengva pasiekti susitarimą su šalimi partnere. Tokios nuostatos buvo įtrauktos į 2012 m. susitarimus su Iraku, Vietnamu, Centrine Amerika ir Filipinais ⁹⁸.

⁹⁸ 2012 m. birželio 14 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl nebaudžiamumo Filipinuose (P7_TA(2012)0264).

Pagal **bendrą saugumo ir gynybos politiką** iki dislokavimo vykdomo mokymo moduliai žmogaus teisių, vaikų apsaugos ir lyčių lygybės srityse buvo toliau plėtojami bendradarbiaujant su ES valstybių narių mokymo institutais bei pilietine visuomene ir 2013 m. bus visapusiškai naudojami.

ES prioritetų žmogaus teisių srityje įgyvendinimas

2012 m. ES dar kartą patvirtino, kad prieštarauja **mirties bausmei** ir naudojosi visomis turimomis diplomatinėmis priemonėmis siekdama jos uždraudimo visame pasaulyje. Judėjimas, kuriuo siekiama uždrausti mirties bausmę, yra vienas iš svarbiausių žmogaus teisių bei demokratijos strateginėje programoje ir veiksmų plane nustatytų prioritetų.

Spalio 10 d. pažymėdamos Europos kovos su mirties bausme dieną ir Pasaulinę kovos su mirties bausme dieną ES ir Europos Taryba paskelbė bendrą pareiškimą dar kartą patvirtindamos, kad jos jokiais aplinkybėmis nepritaria mirties bausmės vykdymui, ir primena savo įsipareigojimą siekti, kad mirties bausmė būtų panaikinta visame pasaulyje. ES delegacijos visame pasaulyje paminėjo šią dieną surengdamos nemažai seminarų, spaudos konferencijų, parodų ir renginių.

ES toliau reiškė savo nepritimą mirties bausmei visuose atitinkamuose forumuose, visų pirma JT, ESBO ir Europos Taryboje. Vykdydama intensyvią lobistinę ir informavimo veiklą ES kartu su valstybėmis narėmis aktyviai dalyvavo tarpreigioniniame aljanse, kuris propaguoja JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 67/206 (2012 m. gruodžio 21 d.), kuria dar kartą patvirtinamas raginimas paskelbti mirties bausmės taikymo moratoriumą. Palyginti su panašiomis rezoliucijomis, priimtomis 2007, 2008 ir 2010 m., rezoliucija buvo priimta beprecedentiškai – 111 balsų už, 41 – prieš ir 34 susilaikė.

Buvo toliau dedamos pastangos parengti naujas **žmogaus teisių gaires** ir išplėtoti dabartines. Tai yra praktinės priemonės, kurios padeda šioje srityje dirbantiems ES atstovams efektyviau remti žmogaus teisių politikos įgyvendinimą. Buvo pradėtas darbas, susijęs su religijos ar tikėjimo laisvės gairėmis, LGBTI⁹⁹ (lesbiečių, gėjų, biseksualių, transseksualių ir interseksualių) priemonių rinkinio keitimu gairėmis; taip pat buvo peržiūrėtos ES kovos su kankinimu ir kitokiu žiauru, nežmonišku ar žeminančiu elgesiu ar baudimu trečiosiose šalyse politikos gairės. Panašiu būdu 2012 m. taip pat buvo atnaujintas Negalios ir vystymosi gairių dokumentas.

ES žmogaus teisių prioritetų sąrašė svarbią vietą užėmė **vaikai**. Įgyvendinant „Investicijų į žmones programą“ ir pagal EDŽTRP buvo finansuota daug vaikams skirtų projektų daugiau nei 50 šalių. Vienas iš šios veiklos pavyzdžių – ES pradėti įgyvendinti 15 projektų, kuriais siekiama kovoti su vaikų darbu, kurių vertė maždaug 11,1 mln. EUR.

2012 m. ES vykdė pasaulinę lobistinę kampaniją, kuria buvo skatinama ratifikuoti Vaiko teisių konvencijos du fakultatyvinius protokolus ir TDO (Tarptautinės darbo organizacijos) Konvenciją Nr. 182 dėl nepriimtino vaikų darbo. Be to, buvo pasiekta, kad būtų ratifikuota 18 įvairių dokumentų.

⁹⁹ 2012 m. liepos 5 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl prievartos prieš moteris lesbietes ir lesbiečių, gėjų, biseksualių, transseksualių ir interseksualių (LGBTI) asmenų teisių Afrikoje (P7_TA(2012)0299).

2012 m. darbotvarkėje svarbią vietą užėmė **lyčių** ¹⁰⁰ klausimai. ES toliau aktyviai propagavo moterų teises vesdama žmogaus teisių dialogus ir konsultacijas su partneriais. 2012 m. lapkričio mėn. buvo parengta ir priimta ES veiksmų plano dėl lyčių lygybės ir moterų įgalinimo vystomojo bendradarbiavimo srityje antra įgyvendinimo ataskaita. Į ataskaitą įtraukti konkretūs lyčių aspekto integravimo į ES geografinės priemonės pavyzdžiai. Be to, įgalinimo klausimu rugsėjo mėn. ES ir dar 12 „Vienodų ateities galimybių partnerystės“ steigėjų įsipareigojo įgyvendinti šią partnerystę, kuria siekiama moterų dalyvavimo politikoje ir ekonominio įgalinimo prioritetų.

ES toliau rodė iniciatyvą įgyvendindama savo išsamią strategiją, susijusią su JT Saugumo Tarybos rezoliucija 1325 dėl moterų, taikos ir saugumo. Šiais metais ji ėmėsi aktyvių veiksmų moterų, taikos ir saugumo srityje daugiau nei 70 šalių, o jos skirta parama siekė maždaug 200 mln. EUR; ji buvo skirta nacionalinių veiksmų planų rengimui ir įgyvendinimui, nevyriausybinių organizacijų finansavimui ir vyriausybinių agentūrų mokymui ¹⁰¹.

ES patvirtino 2012 m. birželio mėn. priimtos **Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategijos (2012–2016 m.)** į žmogaus teises ir lyčių aspektą orientuotą požiūrį. Strategija siekiama vadovautis išsamiu požiūriu, kuriame daugiausia dėmesio skiriama neteisėtos prekybos prevencijai, nusikaltėlių persekiojimui, aukų apsaugai ir partnerystėms su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant pilietinę visuomenę.

¹⁰⁰ 2012 m. birželio 15 d. Briuselyje įvyko kasmetinis BSGP patarėjų žmogaus teisių ir lyčių aspekto klausimais susitikimas. Patarėjai iš beveik visų misijų ir operacijų pristatė savo darbą ir aptarė visų pirma tris temas: mokymo ir išteklių, darbo su pilietine visuomene ir vidaus / organizacinius klausimus, įskaitant santykius su pagrindinėmis būstinėmis. Visuose BSGP civilinių misijų planavimo dokumentuose įtrauktos aiškos nuorodos į vyriausiojo įgaliotinio ir lyčių lygybės, taikos ir saugumo klausimus; į 50 % įgaliojimų įtrauktos tokios pačios aiškos nuorodos, ir šis klausimas nagrinėjamas 60 % misijų ataskaitų. 60 % BSGP civilinių misijų buvo paskirti patarėjai lyčių klausimais arba informaciniai centrai, kuriuose visų pirma nagrinėjami krizių valdymo lyčių aspektai.

¹⁰¹ 2012 m. vasario 2 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl moterų padėties karo sąlygomis (P7_TA(2012)0028).

Dėl **saviraiškos laisvės internete ir realiame gyvenime** ¹⁰² ES dar kartą savo dvišaliuose santykiuose su trečiosiomis šalimis (Iranu, Sirija, Kinija, Egiptu, Libija, Vietnamu) ir daugiašaliuose forumuose pasmerkė saviraiškos laisvės ir interneto prieigos apribojimus, taip pat tinklaraštininkų areštus. Birželio mėn. ES atliko labai svarbų vaidmenį siekdama užtikrinti, kad Žmogaus teisių taryba vieningai priimtų pirmą rezoliuciją dėl žodžio laisvės internete apsaugos, kurią iniciavo Švedija ¹⁰³. Taikydama strategiją „Nenutraukiama prieiga“ ES toliau teikė nuolatinę paramą interneto vartotojams, tinklaraštininkams ir aktyviems informacinių technologijų naudotojams, gyvenantiems autoritariniuose režimuose.

Švietimas

Švietimas buvo vienas iš svarbiausių horizontaliųjų klausimų, nagrinėtų *Gymnich* susitikime (2012 m. rugsėjo 7–8 d., Pafosas). Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja švietimą pristatė kaip itin didelės svarbos horizontalųjį klausimą, kuris turėtų atspindėti mūsų išsamiaame požiūryje į užsienio politiką. Buvo pabrėžta, kad mūsų užsienio politikoje didžiausią dėmesį reikėtų skirti švelniosios galios potencialui transformuoti visuomenes. Tai visų pirma taikoma konfliktų prevencijai, intervencijoms konfliktinėse vietovėse ir šalyse, kuriose siekiama perėjimo į demokratiją. Buvo pareikštas susirūpinimas, kad švietimo sistemoje dalyvaujančių moterų ir jaunų mergaičių dalis yra maža, ir pabrėžta, kad reikia sutelkti išteklius į švietimo infrastruktūrą.

Darbas su dvišaliais partneriais

Per visus 2012 m. ES siekė daryti poveikį vietoje, vedama dialogą ir taikydama konkrečioms aplinkybėms pritaikytus metodus.

¹⁰² 2012 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl skaitmeninės laisvės strategijos ES užsienio politikoje (P7_TA(2012)0470).

¹⁰³ A/HRC/20/L.13 Žmogaus teisių propagavimas, apsauga ir užtikrinimas internete: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/G12/147/10/PDF/G1214710.pdf?OpenElement>

Tais metais buvo vedama 30 **žmogaus teisėms** skirtų **dialogų** ir konsultacijų, kurių metu su šalimis partnerėmis buvo aptariami susirūpinimą keliantys klausimai. Be to, dialogų žmogaus teisių klausimais metu surengti seminarai su pilietinės visuomenės atstovais Brazilijoje, Gruzijoje, Indonezijoje ir Meksikoje. 2012 m. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja bei EIVT paskelbė daug pareiškimų bei deklaracijų, daugeliu kitų atvejų buvo dedamos diplomatinės pastangos užkulisuose.

ES delegacijos pateikė 140 **konkrečioms šalims skirtų žmogaus teisių srities strategijų** ir išplatino jas valstybėms narėms, o pirmas 48 strategijas lapkričio mėn. patvirtino Taryba. Nors reikia pripažinti, kad strategijų patvirtinimo procesas pasirodė besąs ilgas, visas strategijas parengė ES misijų vadovai ir jos jau įgyvendinamos, o pirmos įgyvendinimo ataskaitos, grindžiamos padėties vietoje įvertinimu, turi būti pateiktos 2013 m. pradžioje.

Darbas pasitelkiant daugiašales institucijas

Nėra geresnio forumo nei **Jungtinės Tautos** siekiant užtikrinti, kad visuotinės žmogaus teisės būtų pripažintos kaip tokios – taikomos kiekvienai moteriai, vyrui ir vaikui, kur jie begyventų.

2012 m. ES išlaikė savo dalyvavimo JT žmogaus teisių forumuose lygį. Trys tais metais įvykusios **Žmogaus teisių tarybos** sesijos ES požiūriu buvo labai sėkmingos¹⁰⁴. ES pateikė rezoliucijas dėl Sirijos, Mianmaro / Birmos, Korėjos Liaudies Demokratinės Respublikos (KLDR) (su Japonija) ir Baltarusijos, taip pat temines rezoliucijas dėl religijos ir tikėjimo laisvės ir vaiko teisių (su Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių grupe (GRULAC)). Ji aktyviai pritarė daugeliui kitų rezoliucijų, įskaitant rezoliucijas dėl saviraiškos laisvės, Šri Lankos, Irano, Eritrėjos, Dramblio Kaulo Kranto ir Somalio. ES iniciavo naujų konkrečiai šaliai skirtų įgaliojimų sukūrimą Baltarusijos atžvilgiu bei skyrė šiai šaliai specialųjį pranešėją ir pritarė naujojo Eritrėjai skirto specialiojo pranešėjo pareigybei. ES, remiama valstybių narių, visapusiškai rėmė Tyrimo komisijos dėl Sirijos darbą ir užtikrino būtinus įgaliojimų terminų pratėsimus, taip pat tvirtai ragino užtikrinti atskaitomybę ir užkirsti kelią nebaudžiamumui. Moterų žmogaus teisių klausimas vyravo ir svarstant teminius klausimus 20-oje sesijoje, ES kartu su Brazilija surengė daug dalyvių pritraukusį papildomą renginį moterų žmogaus teisių gynėjų klausimais.

¹⁰⁴ 2012 m. vasario 16 d. Europos Parlamento priimta rezoliucija dėl Parlamento pozicijos dėl JT Žmogaus teisių tarybos 19-osios sesijos (P7_TA(2012)0058).

67-oje **Generalinės Asamblėjos** sesijoje **Niujorke** buvo tvirtai pritarta visoms ES iniciatyvoms. Tarprekinė iniciatyva prieš mirties bausmę buvo priimta su iki šiol didžiausiu pritarimu tiek balsų požiūriu, tiek pritariančių šalių skaičiaus požiūriu, tuo patvirtinant pasaulinio masto tendenciją panaikinti mirties bausmę. Atsižvelgiant į teigiamą procesą santykiuose su Mianmaru / Birma, buvo pasiektas bendras sutarimas dėl rezoliucijos dėl šios šalies; rezoliucijoje pripažįstama pažanga, bet išvardijami ir likę susirūpinimą keliantys klausimai žmogaus teisių srityje, ties kuriais reikės dirbti ateityje. Tekstas dėl KLDK buvo priimtas be balsavimo, o iniciatyvai dėl Sirijos, kurią iškėlė arabų valstybių vadovaujama plati šalių koalicija, įskaitant kai kurias ES valstybes nares, buvo rekordiškai gausiai pritarta. ES pritariančioms buvo pateikta visapusiška rezoliucija dėl žmogaus teisių Irane; ji priimta pasiekus gerą rezultatą. Metinė ES rezoliucija dėl religijos ar tikėjimo laisvės vėl buvo priimta bendru sutarimu. Be to, šioje sesijoje priimta rezoliucija dėl vaiko teisių, kurioje daugiausia dėmesio skiriama čiabuvių vaikams, ir pritarta apskritai pirmą šios srities JT GA rezoliucijai, kurioje raginama nutraukti žalingą moterų genitalijų žalojimo praktiką (tai Afrikos iniciatyva, kurią ES tvirtai rėmė), taip pat tekstai, kuriais raginama panaikinti bet kokios formos smurtą prieš moteris ir nutraukti neteisminių mirties bausmių vykdymą.

Šiais metais ES toliau glaudžiai bendradarbiavo su regioniniais partneriais visame pasaulyje, pavyzdžiui, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO), Afrikos Sąjunga, Arabų Valstybių Lyga, taip pat palaikė santykius su Islamo bendradarbiavimo organizacija. Pirmą kartą buvo priimti Bendradarbiavimo su Europos Taryba 2012–2013 m. ES prioritetai, siejant juos su dvimete Europos Tarybos veiklos programa. ES ir Europos Taryba įgyvendino vis daugiau bendrų programų teisinės valstybės, demokratijos ir žmogaus teisių srityse, kurių vertė 2012 m. siekė 101 mln. EUR (ES bendro finansavimo lygis – vidutiniškai 89 %).

ES vidaus bendradarbiavimas

2012 m. buvo būdingas intensyvesnis ES institucijų tarpusavio bendradarbiavimas.

Žmogaus teisių dieną, gruodžio 10 d., trys ES pirmininkai – H. Van Rompuy'us, J. M. Barroso ir M. Schulzas – atsiėmė **Nobelio taikos premiją**. Gautas Nobelio premijos lėšas buvo nuspręsta panaudoti nuo ginkluotų konfliktų nukentėjusių vaikų švietimo projektams finansuoti.

Ši premija – tai didelis ligšiolinių pasiekimų pripažinimas, tačiau ja taip pat atkreipiamas dėmesys į visų europiečių – ES institucijų, valstybių narių ir 500 mln. piliečių – poreikį dirbti išvien ir padvigubinti pastangas siekiant propaguoti ir ginti žmogaus teises ne tik mūsų sienomis ribojamoje teritorijoje, bet ir visame pasaulyje.

Demokratija ir teisinė valstybė

Demokratija ir teisinė valstybė – tai neatskiriama ES žmogaus teisių politikos dalis. 2012 m. ES toliau energingai rėmė rinkimų procesus visame pasaulyje siųsdama **rinkimų stebėjimo misijas** ir **rinkimų ekspertų misijas**, taip pat teikdama paramą rinkimams ir remdama vietos stebėtojus. Per 2012 m. iš viso ES surengė 13 rinkimų stebėjimo misijų ir rinkimų ekspertų misijų. Šiomis misijomis prisidėta prie paramos demokratijai ES kaimyninėse šalyse (rinkimų stebėjimo misija Alžyre, rinkimų įvertinimo grupė Libijoje ir rinkimų ekspertų misija Egipte), buvo stebimas valdžios perdavimas opozicijai (rinkimų stebėjimo misija ir rinkimų ekspertų misija Senegale, rinkimų ekspertų misija Meksikoje) bei demokratijos konsolidavimas trapiose valstybėse (rinkimų stebėjimo misijos Rytų Timore ir Siera Leonėje).

Buvo didinamos pastangos siekiant užtikrinti sistemingą su ES rinkimų stebėjimo misijų rekomendacijomis susijusią tolesnę veiklą. Įtrauktos visos Tarybos geografinės darbo grupės; visoms ES delegacijoms išsiųstos instrukcijos. Vykdydama šį darbą, gruodžio mėn. ES surengė pirmą porinkiminę tolesnės veiklos misiją į Malavį, kurios tikslas – ištirti rinkimų reformų srityje padarytą pažangą ir ES rinkimų stebėjimo misijos rekomendacijų poveikį.

Po įsimintino 2011 m. proveržio demokratijos ir žmogaus teisių srityse, visų pirma pietinėse kaimyninėse šalyse, 2012 m. įgyta patirtis ir iškilusios problemos buvo kur kas labiau blaivinančios ir akivaizdžiai parodė, kad visapusiškai demokratijai įsitvirtinti vienų rinkimų nepakanka.

Audringas politinio proceso Egipte pobūdis rodo, koks trapus yra įvykęs perėjimas ir kiek daug dar reikia dėti konsolidavimo pastangų. Buvo aiškiai pademonstruota naudojimosi politinėmis ir pilietinėmis teisėmis bei ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių užtikrinimo sąsaja – kaip ji atsiskleidžia politinėse sistemose, kurios geba (arba ne) užtikrinti piliečių, įskaitant moteris ir mažumoms priklausančius asmenis, gerovę.

Buvo sukurtos ES darbo grupės su Tunisu (2011 m.), Jordanija (2012 m.) ir Egiptu (2012 m.) tam, kad būtų suteikta itin reikalinga politinė ir ekonominė parama šioms šalims vykdant demokratinius perėjimo procesus. Taip ES pademonstravo savo pasirengimą būti tikra partnere, bet tik tais atvejais, kai užtikrinama pagarba žmogaus teisėms ir demokratijos principams.

Per tuos vienus metus ES siekė panaudoti visas savo priemones, pradedant politiniu dialogu, įskaitant vystomąjį bendradarbiavimą ir baigiant sankcijomis, siekdama visiško žmogaus teisių bei demokratijos užtikrinimo. Vykdant su 2009 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadomis ¹⁰⁵ susijusią tolesnę veiklą, buvo rengiami nuoseklesni metodai demokratijai remti. Spalio mėn. buvo priimta konsoliduota bendra ataskaita dėl paramos demokratijai veiksmų planų įgyvendinimo devyniose bandomosiose šalyse. Įgytos patirties ataskaitos parengtos taip, kad būtų pateikta informacijos veiksams antroje šalių grupėje 2013 m. pradžioje pradėti.

Demokratija ir teisinė valstybė yra neišvengiamai susijusios su **vystymusi**. 2012 m. ES toliau darė pažangą su ES būsimo vystomojo bendradarbiavimo politika, Pokyčių darbotvarke ¹⁰⁶, kurioje pabrėžiamas poreikis remti **žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį į vystymąsi** ir užtikrinti, kad vystymosi procesai būtų įtraukūs, susijusiose srityse. „Paramos biudžetui gairės“ ¹⁰⁷ žmogaus teisės, valdymas ir demokratija nurodyti kaip pagrindinės ES vystomojo bendradarbiavimo akcentuojamos sritys.

¹⁰⁵ Tarybos išvados „Parama demokratijai ES plėtojant išorės santykius. Siekiant didesnio nuoseklumo ir veiksmingumo“ (dok. 16081/09).

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/lt/09/st16/st16081.lt09.pdf>

¹⁰⁶ Tarybos išvados „ES vystymosi politikos poveikio didinimas. Pokyčių darbotvarkė“ (2012 m. gegužės 14 d. Briuselyje įvykęs Užsienio reikalų tarybos 3166-as posėdis).

¹⁰⁷ Tarybos išvados „Požiūris į ES paramą trečiųjų šalių biudžetui ateityje“ (2012 m. gegužės 14 d. Briuselyje įvykęs Užsienio reikalų tarybos 3166-as posėdis).

2012 m. lapkričio 22 ir 23 d. Briuselyje surengtas „Seminaras teisinės valstybės klausimais BSGP misijos ekspertams“. Tai pirmas toks CPCC (Civilinių operacijų planavimo ir vykdymo centras) organizuotas renginys teisinės valstybės tema. Seminare nagrinėtos problemos, su kuriomis susiduria CPCC savo dešimtyje misijų Europoje, Afrikoje, Artimuosiuose ir Viduriniuose Rytuose, kuriomis jis prisideda prie tolesnio teisinės valstybės plėtojimo. CPCC suteikė forumą keistis nuomonėmis, diskutuoti ir kurti suinteresuotųjų subjektų bei ekspertų tinklus tolesnei veiklai šioje srityje ¹⁰⁸.

2012 m. vykdydama BSGP misijas, įskaitant visų pirma EULEX Kosovo, EUPOL Afghanistan, EUJUST Lex-Iraq ir EUPOL COPPS (Okupuotoji Palestinos Teritorija) misijas, ES toliau dirbo ir didino pastangas teisinės valstybės stiprinimo srityje.

E. VEIKSMINGESNIS, PAJĖGESNIS IR NUOSEKLESNIS KRIZIŲ VALDYMAS PASITELKIANČI BSGP

2012 m. buvo pradėtos trys naujos civilinės misijos: EUCAP NESTOR – regioninių jūrinių pajėgumų stiprinimui Somalio pusiasalyje ir Indijos vandenyno vakarinės dalies valstybėse remti; EUAVSEC South Sudan – padėti stiprinti saugumą Džubos tarptautiniame oro uoste; ir EUCAP Sahel Niger – stiprinti Nigerio saugumo pajėgų pajėgumus kovoti su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu. Be to, 2012 m. pabaigoje jau buvo planuojami BSGP veiksmai Malyje ir Libijoje.

¹⁰⁸ Seminare dviem dienoms susirinko beveik 60 žmonių, atstovaujančių penkioms skirtingoms misijoms (EUJUSTLEX IRAQ, EULEX KOSOVO, EUPOL AFGHANISTAN, EUPOL CONGO, EUPOLCOPPS), kitoms ES institucijoms, JT, valstybėms narėms, NVO, mokymo centrams ir mokslininkams tyrėjams.

2012 m. gruodžio 14 d. priimdami procedūrinės išvadas dėl BSGP, skirtas pasirengti 2013 m. gruodžio mėn. planuojamai Europos Vadovų Tarybos diskusijai saugumo ir gynybos (BSGP) klausimais, valstybių ir vyriausybių vadovai davė aiškų signalą, kad pritaria ES pajėgumų saugumo užtikrinimo funkcijoms atlikti stiprinimui. Rengiantis šiems debatams Europos Vadovų Taryba – pakartodama savo įsipareigojimą stiprinti BSGP kaip būtiną ES visapusiško požiūrio elementą – paprašė vyriausiosios įgaliotinės (pasitelkiant EIVT ir EGA) ir Komisijos iki 2013 m. rugsėjo mėn. pateikti ataskaitą apie atitinkamus savo pasiūlymus ir veiksmus, skirtus stiprinti BSGP ir didinti civilinių ir karinių pajėgumų prieinamumą. Šiuo atžvilgiu Europos Vadovų Taryba nustatė tris prioritetus: i) didinti BSGP veiksmingumą, matomumą ir poveikį, ii) stiprinti gynybos pajėgumų plėtojimą; iii) stiprinti Europos gynybos pramonę ¹⁰⁹.

1. DAUGIAU PAJĖGUMŲ

1.1. BSGP veiklos koncepcijos

Dedamos pastangos plėtojant ES koncepcijas ir toliau buvo laiku vykdoma ir svarbi veikla, nes 2012 m. ES pajėgumų plėtojimo poreikis augo dar ir dėl trijų naujų misijų pradžios. Koncepcijos – tai būtinos priemonės, naudojamos kaip BSGP veiksmų įvairiose srityse gairės ir vadovai.

Peržiūrint senas ir rengiant naujas koncepcijas, grindžiamas pačios ES vykdytų krizių valdymo misijų įgyta patirtimi bei kitų tarptautinių subjektų patirtimi, prisidedama prie geresnio ir greitesnio naujų misijų bei operacijų planavimo. Savo ruožtu vertinga patirtis įgyjama daugiausia iš pačios ES veiklos ir ji patvirtinama bei įgyvendinama rengiant naujas arba atnaujintas koncepcijas. Vieni iš svarbiausių koncepcijų rengimo darbų, be kita ko, yra „ESGP pasienio misijos civilinio krizių valdymo srityje“ koncepcijos peržiūros ir patikslinimo pradžia bei „Jūrų saugumo operacijų koncepcijos“ rengimas ¹¹⁰.

¹⁰⁹ 2012 m. lapkričio 22 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl bendros saugumo ir gynybos politikos įgyvendinimo (P7_TA(2012)0455). Be to, 2012 m. lapkričio 22 d. jis priėmė rezoliuciją „ES tarpusavio gynybos ir solidarumo sąlygos: politinis ir operatyvinis aspektai“ (P7_TA(2012)0456).

¹¹⁰ 2012 m. gegužės 10 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl piratavimo jūroje (P7_TA(2012)0203).

1.2. Civiliniai ir kariniai pajėgumai

CIVILINIAI PAJĖGUMAI

2012 m. buvo imtasi svarbių veiksmų BSGP civiliniams pajėgumams toliau plėtoti. Tačiau ES tebedislokuojant vis daugiau įvairių ir sudėtingų misijų, kurios dažnai vykdomos priešiškoje aplinkoje ir kurioms reikia plataus žinių spektro, šioje srityje būtina dirbti toliau.

2011 m. gruodžio mėn. Tarybos duotu pavedimu EIVT, remdamasi su dviem Pagrindiniais tikslais civilinėje srityje susijusiu atliktu darbu, parengė daugiamečių civilinių pajėgumų plėtojimo planą, skirtą sudaryti ilgalaikę BSGP civilinių pajėgumų plėtojimo sistemą sutelkiant įvairius civilinių pajėgumų plėtojimo darbo barus ir ataskaitų teikimo bei politinių rekomendacijų sekos struktūrai nustatyti ¹¹¹.

2012 m. rugsėjo mėn. buvo surengtas ketvirtas aukšto lygio seminaras palankesnių sąlygų civilinio personalo dislokavimui BSGP misijose sudarymo klausimais ¹¹²; jame daugiausia dėmesio skirta civilinių BSGP misijų teisinės valstybės srityje trūkumų šalinimui. 2012 m. civiliniams pajėgumams buvo skirtas didelis politinis dėmesys, šį klausimą aptarus saugumo politikos direktoriams. Ši praktika bus tęsiama per visus 2013 m.

Per visus 2012 m. buvo padaryta didelė pažanga siekiant užbaigti rengti programinės įrangos terpę *Goalkeeper*, skirtą padėti valstybių narių valdžios institucijoms sudaryti savo civilinio personalo sąrašus ir išnaudoti visoje Europoje siūlomas mokymo galimybes ¹¹³, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos civilinių pajėgumų dislokavimui BSGP misijose.

¹¹¹ 2011 m. gruodžio mėn. Tarybos pavedimas išdėstytas Tarybos išvadose dėl BSGP (dok. 17991/11). Dėl su dviem Pagrindiniais tikslais civilinėje srityje susijusio darbo žr.: Galutinę ataskaitą dėl Pagrindinio tikslo civilinėje srityje iki 2008 m. (dok. 14807/07) ir Galutinę ataskaitą dėl Pagrindinio tikslo civilinėje srityje iki 2010 m. (dok. 16817/10).

¹¹² Keturi seminarai (2009 m. birželio mėn., 2010 m. liepos mėn., 2011 m. liepos mėn., 2012 m. rugsėjo mėn.) įvyko Briuselyje ir buvo skirti visų nacionalinių ministerijų ir tarnybų aukšto lygio atstovams, atsakingiems už faktinį personalo komandiravimą į civilines BSGP misijas. Atitinkamos seminarų ataskaitos pateikiamos dokumentuose 12018/09 (2009 m. seminaras), 14201/10 (2010 m. seminaras), 16109/11 (2011 m. seminaras) ir 15337/12 (2012 m. seminaras). Ataskaitos dėl valstybių narių pažangos sudarant palankesnes sąlygas civilinio personalo dislokavimui BSGP misijose Tarybai buvo pateiktos 2009 m. lapkričio mėn. ir 2010 m. gruodžio mėn. (žr. atitinkamai dok. 15842/09 ir dok. 16989/10). Trečią pažangos ataskaitą numatoma pateikti 2013 m. pradžioje.

¹¹³ Paskiausia *Goalkeeper* pažangos ataskaita pateikta dok. 12312/12. Ketvirtą *Goalkeeper* pažangos ataskaitą numatoma pateikti 2013 m. balandžio mėn.

Vyksta BSGP ir laisvės, saugumo ir teisingumo sąsajų stiprinimo darbas, siekiant didinti su vidaus saugumu susijusios bendruomenės informuotumą apie personalo poreikius civilinėse misijose, imantis veiksmų, kuriuose dalyvauja valstybės narės, ES vidaus saugumo agentūros ir ES institucijos.

Be to, 2012 m. pabaigoje, įkūrus BSGP įrangos bazę, kurios pagrindinė paskirtis – skubiai aprūpinti misijas įranga, būtina jų greitajam dislokavimui ir veikimui, buvo labai sustiprintas greitasis būsimų BSGP misijų dislokavimas.

Galiausiai 2012 m. rudenį Komisija sušvelnino krizės apimtose šalyse veikiančių misijų viešųjų pirkimų taisyklės (pagal taikomas Finansinio reglamento nuostatas): taip užtikrinama, kad BSGP misijos gali lengviau patenkinti savo poreikius, susijusius su įranga ir paslaugomis.

KARINIAI PAJĖGUMAI

Lapkričio mėn. išvadose Taryba pakartojo raginimą išlaikyti ir toliau plėtoti karinius pajėgumus siekiant tęsti ir stiprinti BSGP, – tuo grindžiamas ES gebėjimas vykdyti saugumo užtikrintojos funkcijas, laikantis platesnio visapusiško požiūrio. Kipras surengė įvairius karinių pajėgumų klausimui skirtus renginius, teikdamas šiai temai pirmąją svarbą visų lygių diskusijose antrame 2012 m. pusmetyje.

2011 m. atnaujinus EGA pajėgumų plėtojimo planą, rengiama nauja peržiūra 2014 m., per kurią bus sprendžiami dalykiniai ir struktūriniai šio plano klausimai.

ES karinio komiteto vadovaujamo ES karinių pajėgumų plėtojimo pasiekimai buvo išdėstyti Bendroje pažangos ataskaitoje dėl ES karinių pajėgumų plėtojimo ¹¹⁴. Tarp svarbių ataskaitoje nurodytų pasiekimų buvo pasiekimai telkimo ir dalijimosi (akcentuojant mokymą ir švietimą), kibernetinės gynybos, kariškių dalyvavimo Bendro Europos dangaus sistemoje, koncepcijų rengimo ir logistinės paramos BSGP operacijoms srityse. Pagrindiniai ataskaitoje nurodyti esami trūkumai yra susiję su sumažėjusia parama ES jūrų ir oro greitojo reagavimo mechanizmams, ES operacijų plačiojo tinklo plėtojimo vėlavimu trumpuoju laikotarpiu ir nuolat neužpildomomis vietomis ES kovinių grupių personalo sąraše, dėl kurių galėtų sumažėti ES kariniai greitojo reagavimo pajėgumai.

Trūkumų peržiūros atžvilgiu lapkričio mėn. išvadose Taryba pabrėžė poreikį plėtojant karinius pajėgumus daugiausia dėmesio skirti spragų šalinimui ir naujų BSGP reikalavimų įvykdymui. Ji paprašė Europos Sąjungos karinio komiteto 2013 m. peržiūrėti karinių pajėgumų trūkumus ir prioritetus, kad į šios peržiūros rezultatus būtų atsižvelgta EGA pajėgumų plėtojimo plane, kuriuo siekiama suteikti nacionaliniams sprendimams dėl gynybos sektoriaus investicijų į pajėgumų plėtojamą reikalingą informaciją.

Telkimas ir dalijimasis

ES pastangos ir toliau buvo grindžiamos dvejopu bendradarbiavimo projektų kūrimo metodu tuo pačiu siekiant, kad Europos bendradarbiavimas gynybos srityje ilguoju laikotarpiu būtų sistemiškesnis ir tvaresnis. Tuo klausimu EGA valdančioji taryba priėmė savanorišką „Pajėgumų telkimo ir dalijimosi jais elgesio kodeksą“, kuriame nurodyti konkretūs bendradarbiavimo integravimo į nacionalinius sprendimų priėmimo procesus veiksmai. Buvo padaryta pažangos ir įgyvendinant EGA remiamus telkimo ir dalijimosi projektus. Iš tiesų 2012 m. buvo imtasi svarbių veiksmų, būtent degalų atsargų papildymo ore (pasirašytas ketinimų protokolai dėl Europos strateginio daugiafunkcinio degalų lėktuvo transporto iniciatyvos įgyvendinimo), sraigtasparnių pilotų mokymo (pasirašytas techninis susitarimas dėl sraigtasparnių pratybų programos), mokymo apie kovą su savadarbiais sprogstamaisiais užtaisais, medicinos lauko ligoninių, jūrų stebėjimo, palydovinio ryšio (viešųjų pirkimų grupė) ir diplomatinio patikimumo (pasirašytas susitarimas dėl programos dėl diplomatinio patikimumo, taikomo dalyvių kariniams transporto orlaiviams jų atitinkamoje nacionalinėje oro erdvėje arba teritorijoje) srityse.

¹¹⁴ Bendra pažangos ataskaita dėl ES karinių pajėgumų plėtojimo nuo 2011 m. lapkričio mėn. iki 2012 m. spalio mėn. (dok. 15476/12, data: 2012 m. spalio 25 d.).

Taryba savo lapkričio mėn. išvadose palankiai įvertino Komisijos Gynybos pramonės ir rinkos darbo grupės parengiamąjį darbą ir paragino Europos Komisiją bei EGA glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis siekiant konkurencingesnės ir skaidresnės gynybos rinkos Europoje bei stipresnės Europos gynybos pramonės ir skatinti sinergiją mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros dvejopo naudojimo prekių srityje (įskaitant tokias sritis kaip nepilotuojami orlaiviai, kibernetinis saugumas, laivybos saugumas, kosmosas bei energetika ir aplinka).

1.3. Įgyta patirtis ir geriausios praktikos pavyzdžiai BSGP civilinėje ir karinėje srityse

Stiprinama BSGP civilinių ir karinių aspektų įgytos patirties apibendrinimo sistema. Lapkričio 30 d. EIVT pateikė dokumentų rinkinį „Įgyta patirtis. Produkto tobulinimas“. Jį palankiai įvertino valstybės narės. Vienas iš to rinkinio dokumentų buvo vertingos patirties ir geriausios praktikos pavyzdžių civilinėje BSGP koncepcijos projektas, kuriame labiau akcentuojamas konkretaus vertingos patirties įgyvendinimo ir patirties pavertimo geriausios praktikos pavyzdžiais užtikrinimas, siekiant sukurti teigiamų modelių.

Be to, „tobulinant produktą“ buvo parengtos dvi bendros civilinės / karinės ataskaitos: apskritai pirma metinė bendra ataskaita dėl vertingos patirties ir geriausios praktikos pavyzdžių civilinėje ir karinėje srityje bei teminė vertingos patirties ataskaita dėl civilinės ir karinės BSGP paramos saugumo sektoriaus reformai (SSR). SSR yra viena iš itin svarbių sričių, į kurias ES įsikiša remdama tarptautinę taiką ir saugumą. Ataskaitas pateikė Krizių valdymo ir planavimo direktoratas, o PSK jas palankiai įvertino. Be to, buvo pateikta ataskaita dėl BSGP vertingos patirties, sukauptos vykdant Europos Komisijos finansuojamą 2008–2010 m. ES policijos mokymo programą (policijos pajėgų mokymo projektą). Šių ataskaitų rekomendacijomis bus remiamasi 2013 m., vykdomame su vertinga patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais susijusiame darbe.

Be to, 2012 m. buvo parengta bendra BSGP civilinės ir karinės vertingos patirties bei geriausios praktikos pavyzdžių duomenų bazė siekiant sudaryti palankesnes sąlygas praktikuojantiems krizių valdymo specialistams dalytis žiniomis apie vertingą patirtį, patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais. Tokiame visais požiūriais reikšmingame procese dalyvauja visi suinteresuotieji subjektai (Taryba, EIVT ir Komisijos padaliniai): debatai apie įgytą patirtį perkelti į 2013 m., kai EIVT ir Komisija Tarybos patvirtinimui pristatys veiksmų planą dėl faktinių patobulinimų.

1.4. Mokymas ir pratybos

2012 m. buvo dedamos nemažos pastangos ir ES, ir valstybių narių lygiu, kad būtų pasiekti bendri tikslai ir pagerintas visų kategorijų BSGP srityje dirbančio arba BSGP misijose ir operacijose dislokuojamo personalo BSGP mokymas.

2012 m. gegužės mėn. EIVT pirmą kartą surengė mokymo padalinių vadovų ir mokymo ekspertų iš BSGP misijų ir operacijų, iš ES institucijų bei pagrindinių krizių valdymo srities mokymo rengėjų susitikimą. Šiuo renginiu buvo sudarytos palankesnės sąlygos kurti šių trijų pagrindinių grupių suinteresuotųjų subjektų tinklus, be kita ko, aptarti misijos metu vykdomo mokymo veiklos geriausios praktikos pavyzdžius, įskaitant jų sąsają su iki dislokavimo vykdomu mokymu, ir didinti informuotumą apie ES lygiu turimas mokymo paramos priemones. Šiame susitikime buvo gausu dalyvių ir jie labai gerai jį įvertino. Šis renginys taps kasmetiniu.

Svarbi mokymo veikla buvo skirta, *inter alia*, tokiems klausimams kaip misijų potencialių vyresniųjų vadovų rengimas BSGP misijoms ir operacijoms, strateginiam misijų planavimui bei lyties klausimų integravimas į BSGP operacijų veiklą.

Visapusiško požiūrio rengimas toliau buvo stiprinamas ES kariniam štabui vedant tris strateginius tikslinius Operacinio planavimo kursus, kuriuose dalyvavo įvairių ES institucijų atstovai. ES karinis štabas ir Europos saugumo ir gynybos koledžas (ESGK) sėkmingai surengė savo pirmą bendrai vedamą Orientacinį kursą. ESGK taip pat glaudžiai bendradarbiavo su Europos policijos koledžu (CEPOL) ir Komisija projekte „Nauja Europos mokymo iniciatyva civiliniam krizių valdymui“, kuriame, *inter alia*, prieš dislokuojant į kelias civilines BSGP misijas personalui skiriamas mokymas.

2012 m. EIVT ir Komisija parengė pasiūlymą sustiprinti ESGK ir glaudžiau jį susieti su EIVT.

Atsižvelgdama į padėtį po Lisabonos sutarties įsigaliojimo, EIVT pirmą kartą surengė krizių valdymo pratybas – „Keletas lygių 2012“ („Multi Layer 2012“), kurių metu buvo vykdomos pratybos visais trimis sprendimų priėmimo lygiais ¹¹⁵ reaguojant BSGP srityje į menamą krizę. Papildoma nauda iš šių pratybų buvo gauta išbandant siūlomų naujų krizių valdymo procedūrų ir EIVT reagavimo į krizes sistemos elementus. 2013 m. baigiant peržiūrėti ir patikslinti ES pratybų politiką ir koncepciją bus remiamasi vertinga šių pratybų patirtimi.

2. VEIKSMINGUMO DIDINIMAS

2.1. Bendradarbiavimas su partneriais krizių valdymo srityje

ŠALYS PARTNERĖS

Buvo dedama dar daugiau pastangų siekiant toliau palaikyti dialogą esminiais klausimais ir bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis, įskaitant strategines partneres, ir plėtoti santykius su naujomis partnerėmis. Valstybės narės patvirtino bendradarbiavimo su partnerėmis gerinimo ir gilinimo BSGP srityje rekomendacijas, kurių atžvilgiu reikės vykdyti tolesnę veiklą. ES palaikė dialogą BSGP srityje su Europos šalimis NATO narėmis, kurios nėra ES valstybės narės, kitomis valstybėmis, kurios yra šalys kandidatės stoti į ES, taip pat keliomis kitomis svarbiomis partnerėmis, įskaitant JAV, Kanadą, Kiniją, Japoniją, Rusiją ir Ukrainą, taip pat su ES kaimynėmis Rytuose ir Pietuose.

2012 m. 14 šalių (Albanija, Kanada, Čilė, Kroatija, Islandija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Juodkalnija, Norvegija, Naujoji Zelandija, Serbija, Šveicarija, Turkija, Ukraina ir JAV) dalyvavo 9 BSGP misijose ir operacijose (EUFOR ALTHEA, EUJUST LEX Iraq, EULEX Kosovo, EUPM BiH (įgaliojimai baigėsi 2012 m. birželio 30 d.), EUPOL COPPS, EUPOL Afghanistan, EUNAVFOR ATALANTA, EUTM SOMALIA, EUSEC RD Congo). Kovoje su piratavimu buvo tęsiamas vaisingas bendradarbiavimas su keliais kitais partneriais.

¹¹⁵ Trys sprendimų priėmimo lygiai, kuriais vyko pratybos buvo: politinis strateginis, karinis strateginis ir operacinis lygiai.

2012 m. buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Naujoji Zelandija ir Moldovos Respublika sudarė susitarimus su ES, kad nustatytų savo dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose bendrąsias sąlygas („bendrujų sąlygų susitarimas“, BSS). Derybos dėl BSS buvo pradėtos su Gruzija ir Korėjos Respublika.

2.2. Tarptautinės organizacijos

ES ir NATO

2012 m. toliau sklandžiai ir veiksmingai vyko glaudus ES ir NATO bendradarbiavimas krizių valdymo srityje vykdančią BSGP operaciją EUFOR Althea Bosnijoje ir Hercegovinoje pagal „Berlin Plus“ susitarimą.

Kai paaiškėjo, kad dėl vykdomo veiksmų planavimo Malyje galėtų būti pradėta nauja ES karinė operacija, buvo užtikrintas visiškas skaidrumas su ES nepriklausančiomis Europos šalimis sąjungininkėmis ir dvišaliu formatu, ir sutartais formatais.

EIVT dalyvavo kaip stebėtoja NATO krizių valdymo pratybose CMX 12.

Laikantis 2010 m. rugsėjo mėn. Europos Vadovų Tarybos suteiktų įgaliojimų, 2012 m. toliau buvo įgyvendinami konkretūs 2011 m. NATO generaliniam sekretoriui perduoti pasiūlymai:

- Dvišaliai personalo ryšiai išplėtoti daugelyje krizių valdymo sričių. Rengiant dvišalius aukšto lygio personalo susitikimus naujais formatais buvo prisidėta prie skaidrumo ir tarpusavio papildomumo didinimo bendro intereso srityse, ypač tose srityse, kuriose abi organizacijos dirba lygia greta.
- Į ES personalo NATO darbo grupėms rengiamus informacinius susitikimus tokiomis temomis kaip kibernetinė gynyba arba kova su terorizmu buvo atsakoma NATO personalo ES darbo grupėms tomis pačiomis temomis rengiamais informaciniais susitikimais; taip buvo galima pasikeisti nuomonėmis ir tokią galimybę palankiai įvertino valstybės narės bei abiejų organizacijų tautos.
- Be to, kalbant apie gynybos pajėgumus, ES ir NATO personalas toliau produktyviai bendradarbiavo telkiant pajėgumus ir dalijantis jais, taip pat išmaniosios gynybos projektuose, kad būtų užtikrintas nuoseklumas, abipusis stiprinimas ir būtų išvengta veiklos dubliavimo.

2012 m. liepos 3 d. PSK patvirtino „ES BSGP paramos JT taikos palaikymui stiprinimo veiksmų planą“. 2012 m. rudenį ES šį veiksmų planą pradėjo įgyvendinti. Pirmame etape daugiausia dėmesio buvo skiriama tiems veiksams, kuriems JT ir ES teikia didžiausią pirmenybę ir kurių įgyvendinimo trukmė santykinai trumpa.

2012 m. vasario 2 d. Briuselyje įvyko 12-as ES ir JT iniciatyvinio komiteto krizių valdymo klausimais posėdis. Tai buvo pirmas Iniciatyvinio komiteto posėdis po EIVT sukūrimo ir pirmas posėdis po dvejų metų pertraukos. Pagal darbotvarkę buvo aptartas krizių Afrikoje, pavyzdžiui, Pietų Sudane, KDR ir Somalyje, klausimas, taip pat aptarti nauji susitarimai dėl Iniciatyvinio komiteto ir civilinių pajėgumų veikimo. Kitas posėdis buvo surengtas lapkričio 26 d. Niujorke; jame vėl daugiausia dėmesio skirta pokyčiams Afrikoje: Malyje, Somalyje ir KDR. Be to, aptarti planavimo ir žmogaus teisių taikos palaikymo / krizių valdymo veikloje klausimai.

2012 m. gegužės mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir TJO (Tarptautinės jūrų organizacijos) generalinis sekretorius pasirašė Bendrą Deklaraciją dėl partnerystės kovojant su piratavimu ir ginkluotu plėšimu vakarinėje Indijos vandenyno dalyje.

Be to, buvo sukurta „Pajėgumų stiprinimo koordinavimo grupė“ prie Kontaktinės grupės dėl piratavimo jūroje prie Somalio krantų, kuriai priklauso svarbios organizacijos, atsakingos už didžiosios daugumos pajėgumų stiprinimo Indijos vandenyno vakarinėje dalyje veiksmų įgyvendinimą. Palankesnes sąlygas jų darbui sudaro bendrai prieinama tarptautinė duomenų bazė, kurioje pateikiama informacija apie visus atitinkamus pajėgumų stiprinimo veiksmus šiame regione.

2.3. ES palydovų centras (EUSC)

2012 m. ES palydovų centro vaidmuo BSGP toliau didėjo. Pateikdamas konflikto šalių ir regionų palydovinių vaizdų analizę Palydovų centras (SATCEN) remia su BSGP misijų ir operacijų rengimu bei vykdymu susijusį sprendimų priėmimo procesą. Padėties Sirijoje palydovinių vaizdų analize buvo prisidėta prie ES pozicijos formavimo. Galimo masinio naikinimo ginklų platinimo ir raketinių pajėgumų plėtojimo stebėseną padėjo politinėse derybose su Iranu.

Šiaurės Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose vykstančios krizės prisidėjo prie to, kad padaugėjo Centro sprendžiamų užduočių. Iš viso SATCEN dirbo su 84 naujomis užduotimis ir jas spręsdamas parengė daugiau nei 800 produktų ¹¹⁶. Ši parama naudinga EIVT ir ES valstybėms narėms.

2012 m. EUSC pademonstravo savo gebėjimą beveik tikruoju laiku veiksmų vietoje remti Sirijoje JT vykdomą operaciją, UNSMIS. Krizės Sirijoje stebėseną buvo vienintelė tokia didelė Centro darbo užduotis, dėl kurios sukurta per 300 produktų. Šiuo laikotarpiu EUSC dirbo krizės režimu (prailgintos darbo valandos, pamaininis darbas ir veikla savaitgaliais).

EUSC gebėjimai vis labiau pripažįstami, ir nuosekliai auga užklausų iš tarptautinių organizacijų (JT, AS, NATO) skaičius. EUSC suteikia unikalius gebėjimus ES kaip saugumo užtikrintojai, kuriais gali būti laiku remiamos ES partnerių misijos ar operacijos.

¹¹⁶ 2011: EUSC pateikė maždaug 600 produktų.

2012 m. rugsėjo 14 d. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pateikė ataskaitą Tarybai apie Europos Sąjungos palydovų centro veiklą. Ataskaitoje akcentuojama, kad Centras aiškiai pademonstravo savo darbo vertingumą ir kokybę. Tačiau joje pažymima ir tai, kad dėl pastarojo meto krizių Centro operacinių pajėgumų vos pakako tiek žmogiškųjų, tiek finansinių išteklių prasme.

3. DAUGIAU NUOSEKLUMO

Civilinė karinė sinergija

Skatinant civilinių ir karinių pajėgumų plėtojimo sinergiją tarp valstybių narių siekiama sukurti visapusiškesnius ES operacinius pajėgumus konfliktų prevencijos ir krizių valdymo srityse. Šis darbas apima platų veiksmų spektrą, kuriais, *inter alia*, sudaromos palankesnės sąlygos civilinių arba karinių pajėgumų dvejopam naudojimui, naujoms operacijų vietoje dislokuojamam personalui skirtoms mokymo programoms, logistinės paramos sinergijai, geresnei civilinių ir karinių elementų sąveikai, geresniam dalijimuisi priemonėmis ir operacijose įgytos vertingos patirties kompiliavimui bei nuoseklesniam ataskaitų apie pajėgumų vystymą rengimui.

2012 m. liepos mėn. PSK apsvarstyti pateikta ataskaita apie šių darbo plano veiksmų rezultatus ¹¹⁷. Dirbama siekiant nustatyti veiksmų prioritetus ir padidinti šio proceso veiksmingumą.

¹¹⁷ „ES civilinių ir karinių pajėgumų plėtojimo sinergijos skatinimas. Pažangos ataskaita dėl iki pirmo 2012 m. pusmečio pabaigos atliktų darbo plano veiksmų rezultatų“ (dok. 12586/12, data: 2012 m. liepos 16 d.).

II DALIS. 2012 m. BUSP ATASKAITOS PERSPEKTYVA

Parama ilgesnio laikotarpio demokratinėms permainoms pietinėse kaimyninėse šalyse toliau bus itin svarbus ES išorės veiksmų tikslas, remiantis Partneryste siekiant demokratijos ir bendros gerovės, dėl kurios susitarta 2011 m., ir požiūriu „parama pagal pažangą“, kuris buvo integruotas į Europos kaimynystės politiką. Toliau bus vystomas vadinamasis darbo grupės metodas, kurį taikant dalyvauja ES, regiono vyriausybės, tarptautinių finansų įstaigų ir plataus spektro vietos nevalstybinių suinteresuotųjų subjektų ir privačiojo sektoriaus atstovai. Perėjimas – sudėtingas procesas. ES turėtų toliau dalyvauti šiame procese ir, prireikus, padidinti savo pastangas, tiek kritinėse situacijose, tiek ilgalaikiu laikotarpiu.

Pastarojo meto nerimą keliantys pokyčiai, ypač pokyčiai Egipte, išryškina spręstinas regiono problemas, kurioms reikia skirti nemažai politikų dėmesio. Reikės toliau vykdyti gana sudėtingiems perėjimo procesams Tunise ir Libijoje skirtą veiklą. Remiant perėjimą reikės atsižvelgti į diferencijuotą požiūrį, faktinius partnerių poreikius, vietos kultūros tradicijas ir vertybes, tačiau ši parama taip pat turės būti tvirtai grindžiama ES svarbiausių vertybių, pavyzdžiui, demokratijos, žmogaus teisių ir įtraukimo, skatinimu.

Artimoje ateityje vienas iš didžiausių iššūkių tebebus Sirijos klausimas. ES yra užsibrėžusi tęsti savo veiklą, glaudžiai bendradarbiauti su savo tarptautiniais partneriais, visų pirma su Arabų Valstybių Lyga ir Jungtinėmis Tautomis, ieškant būdų, kaip padėti pradėti politinį procesą krizei baigti, ir yra įsipareigojusi tęsti pagalbą humanitarinės krizės aukoms ir Sirijos kaimyninėms šalims.

Artimųjų Rytų taikos proceso pažanga tebėra skubiai sprendtiną klausimą dar ir dėl to, kad darosi vis sunkiau išsaugoti dviejų valstybių sambūvį ir regione didėjančio radikalizmo po permainų, kurios prasidėjo per 2011 m. Arabų pavasarį. Kaip Artimųjų Rytų taikos proceso ketverto narė ES toliau aktyviai sieks, kad šalys grįžtų prie derybų stalo, siekiant tvaraus dviejų taikiai ir saugiai sugyvenančių valstybių principu grindžiamo sprendimo. Kartu su partneriais verta ieškoti daugiau galimybių, kaip įgyvendinti Arabų taikos iniciatyvą. Ypač svarbūs bus regioniniai ryšiai. Kai 2012 m. rugsėjo mėn. buvo sustabdytas įtampos eskalavimas, tapo akivaizdu, kad Egiptas gali atlikti konstruktyvų vaidmenį nukenksminant regione susidariusias pavojingas padėtis. Todėl reikia išlaikyti intensyvų dialogą su Kairu.

Tebebus itin svarbu tęsti ES veiklą rytinėse kaimyninėse šalyse, be kita ko, pasitelkiant Rytų partnerystę. Pagrindinis 2013 m. renginys bus lapkričio mėn. įvyksiantis Vilniaus Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimas. ES stebės Ukrainos pažangą siekiant įvykdyti 2012 m. gruodžio mėn. Užsienio reikalų tarybos nustatytas ES ir Ukrainos asociacijos susitarimo (dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškos laisvosios prekybos zonos) pasirašymo ir jo įsigaliojimo sąlygas, įskaitant galimybę laikinai taikyti Susitarimo dalis. Be to, ES sieks sustiprinti politinės asociacijos ir ekonominės integracijos procesą su labiausiai pažengusiomis Rytų Europos šalimis neatmetant galimybės iki Vilniuje vyksiančio aukščiausiojo lygio susitikimo parafuoti asociacijos susitarimą (dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškos laisvosios prekybos zonos) su Moldovos Respublika, Armėnija ir Gruzija. Užsitęsusių konfliktų atžvilgiu ES glaudžiai bendradarbiaus su ESBO pirmininkaujančia Ukraina, kad paskatintų pažangą siekiant tvaraus Padnestrės konflikto sprendimo, taip pat pažangą derybose Ženevoje dėl konfliktų Gruzijoje ir pažangą dedant pastangas išspręsti Kalnų Karabacho konfliktą.

Dėmesys toliau bus skiriamas siekiant užtikrinti Rytų partnerystės ir regioninio bendradarbiavimo iniciatyvų (pvz., Juodosios jūros sinergija) daugiašalių santykių darną.

Vakarų Balkanai, visų pirma Serbijos ir Kosovo susitarimo, kurio sudarymui tarpininkavo vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir į kurį ES įdėjo nemažai pastangų ir investavo išteklių, įgyvendinimas, ir toliau bus vienas iš prioritetų. Tai lemiamas žingsnis siekiant bendro šių dviejų šalių santykių normalizavimo tikslo, nes tai yra būtina jų atitinkamo suartėjimo su ES tolesnės pažangos sąlyga. Kitas svarbus jų suartėjimo su ES etapas – Serbijos stojimo derybų pradžia ir derybos dėl Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo su Kosovu. Atsižvelgiant į Vakarų Balkanų ES perspektyvą ir į tuo grindžiamą unikalų ES poveikį, besitęsiantis esminis ES vaidmuo būsimuose Serbijos ir Kosovo santykiuose tebėlieka svarbus ir naudingas.

Kroatijos narystė taip pat prisidės prie gilesnių ES ir šio regiono santykių formavimo ir suteiks galimybių dar glaudžiau bendradarbiauti su kitomis buvusios Jugoslavijos sudėtyje buvusiomis šalimis. Bėlieka tikėtis, kad neseniai prie ES prisijungusi Kroatija, taip pat ir Serbijos pažanga ypač paskatins Bosniją ir Hercegoviną daryti konkrečią pažangą siekiant suartėjimo su Sąjunga.

Kalbant apie pagrindines grėsmes regioniniam ir pasauliniam saugumui, Iranas išliks vienas iš svarbiausių prioritetų; jo branduolinės srities veikla toliau plečiasi, o tarptautinė bendruomenė labai susirūpinusi. Reikia skubiai pasistūmėti siekiant derybų keliu išspręsti Irano branduolinį klausimą. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja kartu su E3+3 valstybėmis toliau vadovauja intensyviai diplomatiniam darbui įtraukti Iraną į derybų esminiais klausimais procesą, kuriuo remiantis siekiama atkurti tarptautinės bendruomenės pasitikėjimą tuo, kad Irano branduolinė programa yra išimtinai taikaus pobūdžio. Taikant dvejopą metodą – diplomatinės pastangos ir spaudimą – ES ribojamosios priemonės toliau galios tol, kol Iranas sudarys sąlygas nutraukti šias sankcijas, pradėjęs vykdyti visus savo tarptautinius įsipareigojimus, įskaitant visapusišką JT Saugumo Tarybos ir TATENA valdytojų tarybos rezoliucijų įgyvendinimą.

Šiaurės Korėjos branduolinės ambicijos ir karinga pozicija tebėkels vieną iš didžiausių grėsmių Tolimųjų Rytų saugumui, ypač pagrindiniams šio regiono partneriams – Korėjos Respublikai ir Japonijai. ES toliau vaidins pagrindinį vaidmenį mažinant regioninę įtampą ir aktyviai remis JT Saugumo Tarybą reikalaujant, kad Pchenjanas sustabdytų savo veiklą ir laikytųsi prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų, kartu tęsiant santykių laikantis kritiško požiūrio politiką (įskaitant ribojamąsias priemones) KLDR atžvilgiu.

Partnerystės ir partneriavimas toliau bus ES išorės veiksmų kertinis akmuo, remiantis vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos savo įgaliojimų pradžioje strateginių partnerių atžvilgiu nustatytais prioritetais. Tų pačių pažiūrų besilaikančios valstybės, ypač Jungtinės Amerikos Valstijos, taip pat kitos šalys, pavyzdžiui, Kanada, toliau išliks itin svarbios padedant siekti pagrindinių ES tikslų pasaulio arenoje. Kaip pavyzdį būtų galima paminėti ypač išplėtotą bendradarbiavimą su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis dėl Irano branduolinės programos, taip pat bendradarbiavimą Vakarų Balkanų klausimu. Pradėjus veiklą antrajai B. Obamos administracijai, puikūs vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos bei sekretoriaus J. Kerry'io darbo santykiai padės siekti dar gilesnio bendradarbiavimo. ES ir JAV santykiai taip pat sustiprės pradėjus derybas dėl transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės, kurios svarba toli gražu neapsiriboja vien tik ekonominėmis temomis.

Toliau plėtosime dvišalius santykius su Rusija. Tebėra neišspręstų klausimų, tačiau bendra kryptis yra aiški ir turime toliau stengtis, kad būtų pašalintos kliūtys prekybos, energetikos ir vizų srityse, – ir tai tik keletas pavyzdžių. Toliau bus dedamos pastangos siekiant praplėsti bendradarbiavimą užsienio (įskaitant ir bendros kaimynystės) politikos ir užsitęsusių konfliktų srityse.

Labai svarbu bus užmegzti bendradarbiavimą su naująja Kinijos vadovybe, remiantis esamu bendradarbiavimu ir dialogu saugumo klausimais, įskaitant kovą su piratavimu prie Somalio krantų. Santykiai su Kinija ir ES strateginė partnerystė su Korėjos Respublika tapo dar svarbesnė atsižvelgiant į neseniai Šiaurės Korėjos paleistą raketą ir įvykdytus branduolinius bandymus.

Siekiant didesnio konkretaus bendradarbiavimo ir formuoti abipusiai priimtinus veiksmus, reaguojant į tarptautines problemas, intensyvesnių reguliariai vykdomų neoficialių dialogų užsienio politikos ir saugumo klausimais taip pat bus siekiama ir su kitais pagrindiniais partneriais (pvz., Egiptu, Pakistanu, Indonezija, Maroku).

Spręsdama išskylančias problemas ES gali taikyti išimtinai plataus spektro išorės santykių politikos kryptis ir priemonės: diplomatinės, saugumo, gynybos, finansų, prekybos, vystymosi ir humanitarinės. Tai bene didžiausia ES kaip išorės santykių subjekto stiprybė. EIVT ir Komisija toliau propaguos visapusišką požiūrį į išorės santykius, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu. Dirbant šia kryptimi vyriausioji įgaliotinė ir Komisija pateiks pasiūlymą dėl to, kaip toliau stiprinti visapusišką požiūrį į krizių valdymo padėtis ir visus konflikto ciklo etapus – nuo ankstyvojo perspėjimo ir konflikto prevencijos, reagavimo į krizę ir valdymo etapų iki krizės įveikimo etapo – taikos stiprinimą bei ilgalaikes vystymosi pastangas.

Saugumo ir stabilumo atkūrimo procesas Malyje užims svarbią vietą ES vykdant visapusišką veiklą Sahelio regione. ES mokymo misija Malyje (EUTM Mali) padės didinti Malio ginkluotųjų pajėgų karinius pajėgumus, kad vadovaujant civilinės valdžios institucijoms būtų sudarytos sąlygos atkurti šalies teritorinį vientisumą. Kartu ES toliau dirbs su tarptautiniais subjektais, įskaitant Vakarų Afrikos valstybių ekonominę bendriją, kad būtų teikiama parama Jungtinių Tautų integruotai daugialypei stabilizavimo misijai Malyje (MINUSMA) ir atitinkamoms vėlesnėms stabilizavimo priemonėms. Be to, su Nigerijos vyriausybe bus daugiau bendradarbiaujama sprendžiant nesaugumo ir terorizmo šioje šalyje klausimus. Piratavimo ir organizuoto nusikalstamumo, įskaitant prekybą narkotikais ir kitą neteisėtą prekybą, klausimai bus sprendžiami taikant ES paramos programą, skirtą naujai Vakarų ir Centrinės Afrikos strategijai dėl Gvinėjos įlankos, kurią 2013 m. baigs rengti šio regiono valstybių vadovai. Be to, ES atidžiai stebės ir rems Politinio perėjimo proceso Bisau Gvinėje veiksmų plano įgyvendinimą.

Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir EIVT daug dėmesio toliau skirs Somalio pusiasaliui. Pagal 2011 m. lapkričio mėn. strateginę programą ES toliau remis regiono nesaugumo mažinimo ir jo nestabilumo priežasčių šalinimo veiklą. ES išliks įsipareigojusi padėti įgyvendinti teigiamus pokyčius Somalyje. Vykdomos BSGP misijos ir operacijos (EUNAVFOR ATALANTA, EUTM Somalia, EUCAP NESTOR, EUAVSEC) ir parama Afrikos Sąjungos misijai Somalyje (AMISOM) tebėra svarbus šio įsipareigojimo elementas. ES toliau dės pastangas remti demokratijos, saugumo ir klestėjimo kūrimą Kenijoje, kurioje 2013 m. kovo mėn. įvyko parlamento rinkimai. Be to, ES skirs ypač daug dėmesio Etiopijos vidaus ir išorės politikos vystymuisi. ES toliau dės daug pastangų dėl Sudano ir Pietų Sudano, visų pirma dėl susitarimų įgyvendinimo ir pažangos sprendžiant likusius neišspręstus klausimus, pavyzdžiui, Abjėjaus ir sienų klausimus.

ES puoselės strateginį požiūrį į besikartojančias problemas Didžiųjų ežerų regione ir padės surasti tvarų saugumo problemų Kongo Demokratinės Respublikos rytinėje dalyje sprendimą. Todėl, siekiant palaikyti darnų ES požiūrį į daugialypes krizės priežastis (regionų, Kongo Demokratinės Respublikos ir vietos / Kongo Demokratinės Respublikos rytinės dalies lygiais) bus kuriama strateginė Didžiųjų ežerų regionui skirta programa. Bus dedamos pastangos išsaugoti EUPOL ir EUSEC pasiekimus po to, kai 2014 m. rugsėjo mėn. bus baigta misija. Taip pat, remiant JT iniciatyvas užtikrinti ilgalaikį stabilumą Kongo Demokratinės Respublikos rytinėje dalyje, bus toliau bendradarbiaujama su Afrikos ir tarptautiniais partneriais. Kalbant apie Centrinės Afrikos Respubliką, ES toliau remis pereinamojo laikotarpio procesą ir padės atkurti teisinę valstybę ir saugumą.

Misijos ir operacijos toliau bus BSGP pagrindas. Metų pradžioje BSGP misijose arba operacijose buvo dislokuota daugiau nei 5 000 personalo narių. Jų skaičių papildė 2013 m. pradėtų misijų EUTM Mali ir EUBAM Libya personalas.

2013 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba aptars BSGP remdamasi 2012 m. gruodžio mėn. nustatytomis užduotimis. Europos Vadovų Taryba nustatė šiuos tris branduolius: didinti BSGP veiksmingumą, matomumą ir poveikį, stiprinti gynybos pajėgumų plėtojimą ir stiprinti Europos gynybos pramonę. Tikėtina, kad šiemet visus metus įvairiuose ministrų posėdžiuose daugiausia dėmesio bus skiriama parengiamosioms diskusijoms.

Partnerių įtraukimo veikla tęsis tiek aktyviai skatinant dalyvavimą BSGP misijose ir operacijose, reguliarius dialogus saugumo ir gynybos klausimais, tiek rengiant bendrus seminarus su strateginiais partneriais laikantis atitinkamų PSK rekomendacijų. Tokios diskusijos taip pat suteikia daugiau galimybių aptarti strateginį požiūrį ir ES kaip pasaulinio masto veikėjos vaidmenį.

Pastaraisiais metais augo Azijos svarba vis didėjant Europos ir Azijos tarpusavio priklausomybei. Atsižvelgdama į nemažą 2012 m. santykių vystymosi intensyvumą, įskaitant didelį skaičių aukšto lygio vizitų, ES dirbs, kad išlaikytų šią teigiamą dinamiką 2013 m. ES toliau puoselės artimesnius santykius su Azijos regioninėmis organizacijomis, įskaitant ASEAN, ir toliau konsoliduos bei plės savo bendradarbiavimą su Kinija, Indija, Japonija ir Pietų Korėja. ES dirbs, kad apibrėžtų ir praneštų savo pozicijas dėl itin svarbių saugumo problemų regione. Todėl ypač svarbu apibrėžti ES politiką dėl Pietų Kinijos jūros. Institucijų srityje bus dedamos visos pastangos, kad būtų išlaikyta gera derybų dėl įvairių susitarimų su šio regiono šalimis sparta.

Pietryčių Azijoje ypač daug dėmesio bus skiriama Mianmarui / Birmai, kur prasidėjo demokratizacijos procesas. Be to, 2013 m. ES delegacijai bus suteiktas visapusiškas ambasadorinis lygis. Etninių konfliktų Mianmare / Birmoje klausimui toliau bus skiriama daug dėmesio.

Pietų Azijoje Afganistanas išlieka itin svarbi problema, o ES yra įsipareigojusi teikti ilgalaikę paramą šiai šaliai, taip pat su 2014 m. perėjimo procesu susijusią paramą. Siekiant padėti kolegoms Afganistane, EUPOL misijos užbaigimo terminas buvo pratęstas iki 2014 m. pabaigos. Pasirengimas perėjimo procesui Afganistane suteikia ir papildomo impulso santykiams su Vidurinės Azijos šalimis.

Pakistanas išlieka itin svarbus veiksnys šiame regione. Toliau bus įgyvendinamas penkerių metų ES ir Pakistano veiklos planas, dėl kurio susitarta 2012 m. pradžioje. Ypač daug dėmesio bus skiriama parlamento rinkimams, kaip tikimasi, įvyksiantiems 2013 m. pirmame pusmetyje, be kita ko, stebint šiuos rinkimus. ES sieks artimų ir nepertraukiamų ryšių su naująja Pakistano vyriausybe.

2013 m. sausio mėn. Santjage įvykęs ES ir Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrijos (CELAC) aukščiausiojo lygio susitikimas sudarė galimybę pasiūsti stiprų, lygiaverte partnerystę pagrįstą ES politinio įsipareigojimo signalą Lotynų Amerikai ir Karibų regionui. Santjage patvirtinus (2013–2015 m.) veiksmų plano peržiūrą ir įtraukus du naujus – lyčių aspekto ir investicijų – skyrius, bus galima praplėsti dviejų regionų bendradarbiavimą. ES sieks kuo geriau panaudoti savo sutarčių, sudarytų su dauguma pagrindinių Lotynų Amerikos partnerių arba subregionais, sistemų potencialą (tikimasi, kad laikinai įsigalios ES ir Centrinės Amerikos asociacijos susitarimo prekybos skyrius ir laisvosios prekybos susitarimas su Kolumbija ir Peru) ne vien tik ekonominėse srityse, bet ir išplečiant bendradarbiavimą, aprėpiant pasaulinio masto problemas, pavyzdžiui, saugumo, kovos su organizuotu nusikalstamumu, klimato kaitos, visų pirma tarptautiniuose forumuose, kur Lotynų Amerikos šalių vaidmuo didėja, o ES ir Lotynų Amerikos pozicijos dažniausiai sutampa. Toliau vienu iš pagrindinių tikslų bus mūsų santykių su strateginiais partneriais, tokiais kaip Meksika ir Brazilija, gilinimas, taip pat mūsų ryšių su šalimis, siekiančiomis pagerinti savo santykius su ES, tokių kaip Čilė ir Kolumbija, ir naujų dinamiškų regiono integracijos iniciatyvų stiprinimas.

ES išorės veiksmuose vadovaujamosi tvirtu vertybiniu pagrindu, grindžiamu žmogaus teisių, teisinės valstybės ir gero valdymo principais. Itin svarbus į ES išorės santykius integruotas akcentas bus ES žmogaus teisių strategijos įgyvendinimas. Šioje srityje ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais atliks esminį vaidmenį.

Ginklų neplatinimo ir nusiginklavimo srityje pagrindiniai prioritetai bus daugiausia skirti daryti realią pažangą siekiant bendro tarptautinio sutarimo dėl naujo veiklos kosminėje erdvėje elgesio kodekso, teikti ES paramą, kad įsigaliotų ir būtų veiksmingai įgyvendinta Sutartis dėl prekybos ginklais, toliau organizuoti ES ir Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) Vyresniųjų pareigūnų susitikimus ir siekti didesnio ES bendradarbiavimo su Cheminio ginklo uždraudimo organizacija. Tuo pačiu metu bus siekiama priimti kelis Tarybos sprendimus, kad būtų užtikrinta finansinė ES parama prioritetiniams projektams, tokiems kaip TATENA Branduolinio saugumo fondas, mažai įsodrinto urano bankas, šaulių ir lengvųjų ginklų saugumas ir atsargų valdymas Libijoje ir ją supančiame regione, Sutarties dėl prekybos ginklais propagavimas, ES masinio naikinimo ginklų neplatinimo ekspertų grupių konsorciumas. Bus dedamos didesnės pastangos siekiant užtikrinti, kad ES aktyviai dalyvautų JT Generalinės Asamblėjos Pirmojo komiteto posėdyje, TATENA valdytojų taryboje ir generalinėje konferencijoje, taip pat vykdant dabartinį NPT peržiūros ciklą.

Toliau bus sisteminamos ir konsoliduojamos šiuo metu dedamos pastangos teikti strategines ir operacines ekspertų rekomendacijas, skirtas konfliktų prevencijos, tarpininkavimo arba taikos stiprinimo veiksams, o EIVT pajėgumai spręsti su konfliktais ir trapumu susijusius (*įtraukimo, informuotumo didinimo, mokymo, žinių*) klausimus bus stiprinami ir toliau integruojami – visų pirma konfliktų analizės, ankstyvojo perspėjimo ir tarpininkavimo paramos priemonėmis. 2013 m. gegužės mėn. surengus konferenciją „ES kaip taikdarė“ buvo prisidėta prie šių tikslų pasiekimo. Bus stiprinamos partnerystės su pagrindiniais subjektais (*įskaitant pilietinę visuomenę bei atitinkamas tarptautines ir regionines organizacijas*). Stabilumo priemone toliau bus prisidedama prie konfliktų prevencijos, taikos stiprinimo ir tarpininkavimo pastangų.

Didžioji ES nuolatinių pasaulinių mastu dedamų pastangų dalis kovoje su terorizmu bus skirta terorizmui palankių sąlygų naikinimui. Tai reiškia, kad reikės dirbti su plačiu reiškinių spektru, įskaitant socialinę, ekonominę ir politinę atskirtį, konfliktus ir gero valdymo trūkumą, pasitelkiant integruotas regionines strategijas ir dalyvaujant dialoguose su strateginiais partneriais. Daugiašaliu lygiu ES propaguos JT kovos su terorizmu strategijos ir susijusių JT Saugumo Tarybos rezoliucijų įgyvendinimą. Ji taip pat skatins suderintą kovos su terorizmu požiūrį visoje JT sistemoje ir kiek įmanoma didins kitų daugiašalių programų, tokių kaip Pasaulinis kovos su terorizmu forumas ir Didžiojo aštuoneto Romos ir Liono grupė, potencialą. Artimoje ateityje kovos su terorizmu pastangos daugiausia bus telkiamos Pietų Azijoje (ypač Afganistane ir Pakistane), platesniame Somalio pusiasalio regione (t. y. įskaitant Jemeną) ir platesniame Sahelio regione (įskaitant Vakarų Afriką, ypač Nigeriją). Priklausomai nuo ES kylančios grėsmės pokyčių, gali prireikti skirti daugiau prieš terorizmą nukreiptos paramos ir dėmesio kylančioms grėsmėms, kur tai beatsitiktų.

ES taip pat vis dažniau ribojamąsias priemones naudojo kaip užsienio politikos priemonę. Konkrečiam tikslui skirtas, teisiškai patikimas ribojamųjų priemonių režimas, kuris atitinka aiškius politinius tikslus, išlieka patikima priemone siekiant propaguoti ES ginamas vertybes. ES reguliariai peržiūrės savo ribojamųjų priemonių politiką.

Galiausiai, bet ne mažiau svarbu yra tai, kad EIVT toliau sieks labiau įsijungti sprendžiant kai kuriuos pagrindinius globalius šių laikų iššūkius, tokius kaip energetikos ir klimato saugumas, taip pat diplomatija vandens srityje. Dirbdama kartu su Komisija, valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu, EIVT toliau formuos bendrą šių problemų sprendimą. Tarp konkrečių pastangų bus labiau į energijos taupymą orientuojama ES užsienio politika: energetikos klausimai bus toliau integruojami į politinius dialogus, o ES delegacijos visapusiškai patraukiamos į energetikos srities diplomatiją; kalbant apie klimato kaitą, bus intensyviau dirbama siekiant pasirengti 2015 m. visuotiniam susitarimui klimato kaitos klausimais, taip pat metodiškiau sprendžiama klimato kaitos, gamtos išteklių trūkumo ir tarptautinio saugumo sąryšio klausimas vykdant prevencines diplomatinės priemones ir tikslines bendradarbiavimo priemones. Galiausiai, tarptautinio saugumo srityje, kaip vienas iš pagrindinių iššūkių, kyla skubus vandens klausimas, todėl 2013 m. siekiama pabaigti ES aprūpinimo vandeniu saugumo padėties įvertinimą, kuris pasitarnaus kaip priemonė formuoti išsamesnę ES vandens diplomatiją, kurią vykdant imamasi daugiau iniciatyvos sprendžiant tarpvalstybines vandens problemas visame pasaulyje.

I PRIEDAS. 2012 m. BUSP biudžetas**19.030101 EUMM Georgia**

2012/503/BUSP EUMM Georgia 20 900 000

tarpinė suma: 20 900 000

19.030102 EULEX Kosovo

2012/291/BUSP EULEX Kosovo 111 000 000

tarpinė suma 111 000 000

19.030103 EUPOL Afghanistan

2012/391/BUSP EUPOL Afghanistan 56 870 000

tarpinė suma: 56 870 000

19.030104 Kitos krizių valdymo priemonės ir operacijos

2012/389/EUCAP NESTOR 21 213 310

2012/312/BUSP EUAVSEC South Sudan 12 500 000

2012/324/BUSP EUPOL COPPS 8 633 550

2012/372/BUSP EUJUST LEX IRAQ 27 150 000

2012/332/BUSP EUBAM Rafah 980 000

2012/392/BUSP EUCAP Sahel Niger 8 700 000

2012/514/BUSP EUPOL DR Congo 6 750 000

2012/515/BUSP EUSEC DR Congo 11 000 000

2012/698/BUSP BSGP įrangos bazė 4 312 234

tarpinė suma: 101 239 094

19.0302 Ginklų neplatinimas ir nusiginklavimas (4)

2012/121/BUSP Veiklos, kuria skatinamas ES, Kinijos ir Afrikos dialogas ir bendradarbiavimas įprastinės ginkluotės kontrolės srityje, rėmimas	830 000
2012/166/BUSP Parama Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos (CGUO) veiksams įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją	2 140 000
2012/281/BUSP Tarptautinis veiklos kosminėje erdvėje elgesio kodeksas	1 490 000
2012/421/BUSP Parama Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos (BTGK) įgyvendinimui	1 700 000
2012/662/BUSP ESBO. Šaulių ir lengvieji ginklai	890 000
2012/662/BUSP JTVP. Šaulių ir lengvieji ginklai	790 000
2012/422/BUSP II zona be masinio naikinimo ginklų	352 000
2012/423/BUSP Balistinių raketų neplatinimas (II Hagos kovos su balistinių raketų platinimu elgesio kodeksas)	930 000
2012/699/BUSP Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties organizacija	5 185 028
2012/700/BUSP 2010–2014 m. Kartachenos veiksmų planas (II priešpėstinės sausumos minos)	1 030 000
2012/711/BUSP Ginklų eksporto kontrolė (COARM informavimo veikla)	1 860 000
tarpinė suma:	17 197 028

19.0304 Neatidėliotinos priemonės 0

19.0305 Parengiamosios ir tolesnės priemonės

Išorės auditas, teisinės paslaugos ir įvertinimai	167 731
Parengiamosios priemonės galimai BSGP misijai Libijoje	415 000
tarpinė suma:	582 731

19.0306 Europos Sąjungos specialieji įgaliotiniai

2012/39/BUSP ES specialusis įgaliotinis Kosove	2 410 000
2012/33/BUSP ESSĮ Artimųjų Rytų taikos proceso klausimais	1 300 000
2012/255/BUSP ESSĮ Afganistane	300 000
2012/331/BUSP ESSĮ Afganistane	6 380 000
2012/327/BUSP ESSĮ pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse	945 000
2012/325/BUSP ESSĮ Sudane ir Pietų Sudane	1 900 000
2012/328/BUSP ESSĮ Vidurinėje Azijoje	1 120 000
2012/330/BUSP ESSĮ Bosnijoje ir Hercegovinoje	5 250 000
2012/326/BUSP ESSĮ Pietų Kaukaze ir krizės Gruzijoje klausimais	2 000 000
2012/329/BUSP ESSĮ Somalio pusiasalyje	4 900 000
2012/390/BUSP ESSĮ Afrikos Sąjungoje	680 000
2012/440/BUSP ESSĮ žmogaus teisių klausimais	712 500
tarpinė suma:	27 897 500
Iš viso:	335 686 353,00

II PRIEDAS. 2012 m. BUSP srities teisės aktų (sankcijos) apžvalga ¹¹⁸**Afganistanas / Talibanas**

2012 m. kovo 23 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/167/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 87, 2012 3 24, p. 60*)

2012 m. birželio 25 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/334/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 165, 2012 6 26, p. 75*)

2012 m. liepos 16 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/393/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 187, 2012 7 17, p. 52*)

2012 m. rugpjūčio 1 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/454/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 206, 2012 8 2, p. 11*)

2012 m. gruodžio 3 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/745/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 332, 2012 12 4, p. 22*)

2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/809/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 352, 2012 12 21, p. 47–48*)

¹¹⁸ Sąraše nurodyti tik BUSP sprendimai, kuriais nustatomos ribojamosios priemonės. Siekiant įgyvendinti priemones, kurioms taikoma Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, taip pat būtina parengti atitinkamai Tarybos reglamentą ar Tarybos įgyvendinimo reglamentą.

Baltarusija

2012 m. sausio 23 d. Tarybos sprendimas 2012/36/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/639/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai (*OL L 19, 2012 1 24, p. 31*)

2012 m. vasario 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/126/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2010/639/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai (*OL L 55, 2012 2 29, p. 19*)

2012 m. kovo 23 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/171/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2010/639/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai (*OL L 87, 2012 3 24, p. 95*)

2012 m. balandžio 23 d. Tarybos sprendimas 2012/212/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/639/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai (*OL L 113, 2012 4 25, p. 11*)

2012 m. spalio 15 d. Tarybos sprendimas 2012/642/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai (*OL L 285, 2012 10 17, p. 1*)

Bosnija ir Hercegovina

2012 m. kovo 19 d. Tarybos sprendimas 2012/158/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/173/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Bosnijoje ir Hercegovinoje (*OL L 80, 2012 3 20, p. 17*)

Kongo Demokratinė Respublika

2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos sprendimas 2012/811/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/788/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Kongo Demokratinei Respublikai (*OL L 352, 2012 12 21, p. 50–53*)

Dramblio Kaulo Krantas

2012 m. vasario 10 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/74/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2010/656/BUSP, kuriuo atnaujinamos ribojamosios priemonės Dramblio Kaulo Krantui (*OL L 38, 2012 2 11, p. 43*)

2012 m. kovo 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/144/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2010/656/BUSP, kuriuo atnaujinamos ribojamosios priemonės Dramblio Kaulo Krantui (*OL L 71, 2012 3 9, p. 50*)

2012 m. liepos 10 d. Tarybos sprendimas 2012/371/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/656/BUSP, kuriuo atnaujinamos ribojamosios priemonės Dramblio Kaulo Krantui (*OL L 179, 2012 7 11, p. 21*)

Egiptas

2012 m. kovo 19 d. Tarybos sprendimas 2012/159/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/172/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims, subjektams ir organizacijoms atsižvelgiant į padėtį Egipte (*OL L 80, 2012 3 20, p. 18*)

2012 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimas 2012/723/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/172/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims, subjektams ir organizacijoms atsižvelgiant į padėtį Egipte (*OL L 327, 2012 11 27, p. 44*)

Eritrėja

2012 m. spalio 15 d. Tarybos sprendimas 2012/632/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/127/BUSP dėl ribojančių priemonių Eritrėjai (*OL L 282, 2012 10 16, p. 46*)

Gvinėjos Respublika (Konakris)

2012 m. kovo 13 d. Tarybos sprendimas 2012/149/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/638/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Gvinėjos Respublikai (*OL L 74, 2012 3 14, p. 8*)

2012 m. spalio 26 d. Tarybos sprendimas 2012/665/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/638/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Gvinėjos Respublikai (*OL L 299, 2012 10 27, p. 45*)

Bisau Gvinėja

2012 m. gegužės 3 d. Tarybos sprendimas 2012/237/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, subjektams ir organizacijoms, keliantiems grėsmę taikai, saugumui ar stabilumui Bisau Gvinėjos Respublikoje (*OL L 119, 2012 5 4, p. 43*)

2012 m. gegužės 31 d. Tarybos sprendimas 2012/285/BUSP dėl ribojamųjų priemonių taikymo tam tikriems asmenims, subjektams ir organizacijoms, keliančioms grėsmę taikai, saugumui ar stabilumui Bisau Gvinėjos Respublikoje, ir panaikinantį Tarybos sprendimą 2012/237/BUSP (*OL L 142, 2012 6 1, p. 36*)

2012 m. rugsėjo 24 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/516/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2012/285/BUSP dėl ribojamųjų priemonių taikymo tam tikriems asmenims, subjektams ir organizacijoms, keliančioms grėsmę taikai, saugumui ar stabilumui Bisau Gvinėjos Respublikoje (*OL L 257, 2012 9 25, p. 20*)

Iranas (masinio naikinimo ginklų režimas)

2012 m. sausio 23 d. Tarybos sprendimas 2012/35/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 19, 2012 1 24, p. 22*)

2012 m. kovo 15 d. Tarybos sprendimas 2012/152/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 77, 2012 3 16, p. 18*)

2012 m. kovo 23 d. Tarybos sprendimas 2012/169/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 87, 2012 3 24, p. 90*)

2012 m. balandžio 23 d. Tarybos sprendimas 2012/205/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 110, 2012 4 24, p. 35*)

2012 m. rugpjūčio 2 d. Tarybos sprendimas 2012/457/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 208, 2012 8 3, p. 18*)

2012 m. spalio 15 d. Tarybos sprendimas 2012/635/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 282, 2012 10 16, p. 58*)

2012 m. lapkričio 6 d. Tarybos sprendimas 2012/687/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 307, 2012 11 7, p. 82*)

2012 m. gruodžio 21 d. Tarybos sprendimas 2012/829/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 356, 2012 12 22, p. 71–77*)

Iranas (žmogaus teisių režimas)

2012 m. kovo 23 d. Tarybos sprendimas 2012/168/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/235/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Irane (*OL L 87, 2012 3 24, p. 85*)

2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos sprendimas 2012/810/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/235/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Irane (*OL L 352, 2012 12 21, p. 49–49*)

Irakas

2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos sprendimas 2012/812/BUSP, kuriuo iš dalies keičiama Bendroji pozicija 2003/495/BUSP dėl Irako (*OL L 352, 2012 12 21, p. 54*)

Moldovos Respublika

2012 m. kovo 23 d. Tarybos sprendimas 2012/170/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/573/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikomų Moldovos Respublikos Padnestrės regiono vadovybei (*OL L 87, 2012 3 24, p. 92*)

2012 m. rugsėjo 27 d. Tarybos sprendimas 2012/527/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/573/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikomų Moldovos Respublikos Padnestrės regiono vadovybei (*OL L 263, 2012 9 28, p. 44*)

Mianmaras / Birma

2012 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimas 2012/98/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/232/BUSP, kuriuo atnaujinamos ribojamosios priemonės Birmai (Mianmarui) (*OL L 47, 2012 2 18, p. 64*)

2012 m. balandžio 26 d. Tarybos sprendimas 2012/225/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/232/BUSP, kuriuo atnaujinamos ribojamosios priemonės Birmai (Mianmarui) (*OL L 115, 2012 4 27, p. 25*)

Somalis

2012 m. liepos 16 d. Tarybos sprendimas 2012/388/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/231/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Somaliui (*OL L 187, 2012 7 17, p. 38*)

2012 m. spalio 15 d. Tarybos sprendimas 2012/633/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/231/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Somaliui (*OL L 282, 2012 10 16, p. 47*)

Sirija

2012 m. sausio 23 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/37/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Tarybos sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 19, 2012 1 24, p. 33*)

2012 m. vasario 27 d. Tarybos sprendimas 2012/122/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 54, 2012 2 28, p. 14*)

2012 m. kovo 23 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/172/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 87, 2012 3 24, p. 103*)

2012 m. balandžio 23 d. Tarybos sprendimas 2012/206/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 110, 2012 4 24, p. 36*)

2012 m. gegužės 14 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/256/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Tarybos sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 126, 2012 5 15, p. 9*)

2012 m. birželio 20 d. Tarybos sprendimas 2012/322/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 165, 2012 6 26, p. 45*)

2012 m. birželio 25 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/335/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Tarybos sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 165, 2012 6 26, p. 80*)

2012 m. liepos 23 d. Tarybos sprendimas 2012/420/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 196, 2012 7 24, p. 59*)

2012 m. liepos 23 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/424/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 196, 2012 7 24, p. 81*)

2012 m. rugpjūčio 16 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/478/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 219, 2012 8 17, p. 21*)

2012 m. spalio 15 d. Tarybos sprendimas 2012/634/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/782/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 282, 2012 10 16, p. 50*)

2012 m. lapkričio 29 d. Tarybos sprendimas 2012/739/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai ir kuriuo panaikinamas Sprendimas 2011/782/BUSP (*OL L 330, 2012 11 30, p. 21*)

Bendroji pozicija 2001/931/BUSP

2012 m. kovo 13 d. Tarybos sprendimas 2012/150/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 2011/872/BUSP, kuriuo atnaujinamas asmenų, grupių ir subjektų, kuriems taikomi Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu 2, 3 ir 4 straipsniai, sąrašas (*OL L 74, 2012 3 14, p. 9*)

Tarybos sprendimas 2012/333/BUSP, kuriuo atnaujinamas asmenų, grupių ir subjektų, kuriems taikomi Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu 2, 3 ir 4 straipsniai, sąrašas ir panaikinamas Sprendimas 2011/872/BUSP (*OL L 165, 2012 6 26, p. 72*)

2012 m. lapkričio 6 d. Tarybos sprendimas 2012/686/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 2012/333/BUSP, kuriuo atnaujinamas asmenų, grupių ir subjektų, kuriems taikomi Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu 2, 3 ir 4 straipsniai, sąrašas (*OL L 307, 2012 11 7, p. 80*)

2012 m. gruodžio 10 d. Tarybos sprendimas 2012/765/BUSP, kuriuo atnaujinamas asmenų, grupių ir subjektų, kuriems taikomi Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu 2, 3 ir 4 straipsniai, sąrašas ir panaikinamas Sprendimas 2012/333/BUSP (*OL L 337, 2012 12 11, p. 50–52*)

Tunisas

2012 m. sausio 27 d. Tarybos sprendimas 2012/50/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/72/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Tunise (*OL L 27, 2012 1 31, p. 11*)

2012 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimas 2012/724/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/72/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Tunise (*OL L 327, 2012 11 27, p. 45*)

Zimbabvė

2012 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimas 2012/97/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/101/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Zimbabvei (*OL L 47, 2012 2 18, p. 50*)

2012 m. vasario 27 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2012/124/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/101/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Zimbabvei (*OL L 54, 2012 2 28, p. 20*)

III PRIEDAS. 2012 m. deklaracijos ir pareiškimai

2012 m. iš viso buvo padaryti 597 pareiškimai ir deklaracijos, įskaitant:

- **vyriausiosios įgaliotinės deklaracijos ES vardu:** jose atspindima oficiali ES pozicija, jos skelbiamos pagal vyriausiosios įgaliotinės įgaliojimus iš pradžių pasikonsultavus su valstybėmis narėmis; jeigu oficialios pozicijos nėra, dėl šių deklaracijų Taryboje susitaria valstybės narės. Gali prisijungti trečiosios šalys, jeigu jų paprašoma tai padaryti.
- **vyriausiosios įgaliotinės pareiškimus:** jie naudojami dažniausiai reaguojant į įvykius, į kuriuos ES turi reaguoti greitai; jie daromi pagal vyriausiosios įgaliotinės įgaliojimus be oficialių konsultacijų su valstybėmis narėmis;
- **vyriausiosios įgaliotinės atstovo spaudai pareiškimus:** jie dažnai naudojami skubiam ES atoliepiui tais atvejais, kai asmeninis vyriausiosios įgaliotinės įsikišimas nėra būtinas.
- **ES pareiškimus vietos lygiu:** jie naudojami konkretaus vietos / regiono klausimo kontekste.

Suskirstymas pagal kategorijas

Kategorija	Skaičius (% dalis skliaustuose)
Vyriausiosios įgaliotinės deklaracijos	62 (10%)
Vyriausiosios įgaliotinės pareiškimai	253 (42%)
Atstovo spaudai pareiškimai	200 (34%)
Pareiškimai vietos lygiu	82 (14%)
Viso	597

Geografinis pasiskirstymas

Regionas	Procentinė dalis
Afrika	18%
Azija	15%
Rytų Europa / Vakarų Balkanai	19%
Lotynų Amerika	5%
Šiaurės Afrika	16%
Artimieji Rytai / Persijos įlanka	19 %
Daugiašaliai / Šiaurės Amerika	8%

Teminis pasiskirstymas

Kategorija	Skaičius (% dalis skliaustuose)
Žmogaus teisės	151 (25%)
Rinkimai / reformos	96 (16%)
Konfliktai / stabilizavimo procesai	151 (26%)
Su saugumu susiję incidentai	53 (9%)
Sveikinimai / užuojautos	24 (4%)
Ginklų neplatinimas	7 (1%)
Kita	111 (19%)
Viso	597

Bendri pareiškimai

Kartu su kitais Komisijos nariais vyriausioji įgaliotinė padarė 25 pareiškimus:

Su Komisijos nariu Š. Fule	21
Su Komisijos nariu A. Piebalgsu	1
Su Komisijos nare V. Reding	
Su Komisijos nare K. Georgieva	1
Su Komisijos nariu K. De Gucht	1
Su Komisijos nariu O. Rehnu	1
Viso	25